

Слово про вченого

Відомий в Україні та за кордоном вчений-біолог, спеціаліст в галузі екології та фітомеліорації, доктор біологічних наук, професор Валентина Петрівна Бессонова народилася 1 січня 1945 року у Дніпропетровську в сім'ї службовців. Після закінчення середньої школи № 74 у 1960 році вступила до Дніпропетровського державного університету на біологічний факультет. У студентські роки відмінне навчання поєднувала з громадською роботою та зайняттям спортом, приймала участь у міжвузівських змаганнях зі спортивної гімнастики. У 1965 році В. П. Бессонова закінчує ДДУ і отримує диплом з відзнакою за фахом «біолог, фізіолог рослин, вчитель біології і хімії».

Безмежна жага до знань та благодатне наукове середовище, в цей час в Дніпропетровському державному університеті працюють видатні вчені і педагоги О. Л. Бельгард, П. Є. Моцний, Л. В. Рейнгард, В. В. Стаховський, сприяють остаточному вибору подальшого життєвого шляху. Валентина Петрівна вступає до аспірантури, потім працює на посаді асистента кафедри фізіології рослин ДДУ. З великою повагою і вдячністю вона згадує своїх педагогів-наставників, які відкрили їй шлях у науку та допомогли зробити перші кроки на педагогічній стежі. Це, насамперед, професор О. Ф. Михайлов, професор Долгова Л. Г., доцент Образцова В. І.

У 1971 році В. П. Бессонова захистила кандидатську дисертацію, а у 1974 році їй присвоєно вчене звання доцента кафедри фізіології рослин ДДУ. Багаторічні плідні дослідження дозволили Валентині Петрівні у 1991 році блискуче захистити докторську дисертацію на тему «Морфо-функціональні дослідження рослин за умов забруднення довкілля важкими металами». У 1991–1995 роках В. П. Бессонова – професор кафедри фізіології рослин ДДУ.

Після пропозиції очолити кафедру фізіології рослин та ботаніки Запорізького державного університету, (з 1997 року – кафедра ботаніки та екології)

В. П. Бессонова у 1995 році переїздить у Запоріжжя і продовжує свою наукову і педагогічну діяльність вже в стінах нового вузу. Вона стає керівником наукових досліджень за держбюджетною та госпдоговірною тематиками та згуртовує навколо себе талановиту молодь. Результати досліджень висвітлюються у численних публікаціях в наукових періодичних виданнях, більше 100 за 1995-2002 роки, та доповідаються на багатьох наукових конференціях, в т. ч. і міжнародних. За 1995–2001 роки В. П. Бессонова підготувала 6 кандидатів наук, за її ініціативи у ЗДУ була відкрита нова спеціалізація «Екологія».

Активний науковий пошук призвів до необхідності створення нового наукового періодичного фахового видання. Валентина Петрівна приклала була засновником фахового збірника наукових праць ЗДУ «Питання біоіндикації та екології» (1998) і стала його відповідальним редактором.

Наступний етап науково-педагогічної діяльності професора В. П. Бессонової пов'язаний з Дніпропетровським державним аграрним університетом. З 2002 року вона – професор кафедри ботаніки та фізіології рослин, потім працює на кафедрі землеробства. Завдяки науковому доробку Валентини Петрівни та її учнів у ДДАУ в 2005 році було створено кафедру садово-паркового господарства, яку вона очолює і дотепер, майстерно поєднуючи обов'язки керівника, викладацьку і наукову роботу. У 2002–2006 роках В. П. Бессонова заступник голови кваліфікаційної спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій при ДДАУ за спеціальністю «Екологія» та член такої ж спецради при ДНУ. За 2006–2013 роки нею підготовлено п'ять кандидатів наук. За ініціативи Валентини Петрівни у Дніпропетровському державному аграрно-економічному університеті проводяться науково-практичні конференції «Рослини та урбанізація» (2007, 2011, 2013, 2014, 2016 роки).

Напрями досліджень Валентини Петрівни – екофізіологія рослин, інтродукція, урботехногенна та лісова меліорація. Бессоновою В. П. було виконано і узагальнено оригінальні дослідження з середоочищуючої ролі рослин в умовах забруднення довкілля інгредієнтами промислових викидів, розроблено концепцію посилення вільнорадикального окислення в тканинах рослин як результат накопичення важких металів та встановлені механізми антиоксидантного захисту в процесах стійкості. Вперше виявлено особливості флорального морфогенезу, стан пилку на морфологічному та цитофізіологічному рівнях у зв'язку з гормональними та трофічними факторами, критичні точки генеративного циклу за умов дії на рослини промислових емісій. Професор Бессонова В. П. внесла значний вклад у розробку питань фітоіндикації забруднення довкілля, нею визначено напрямки дії повітряних поллютантів на продуктивність деревних та трав'яних фітоценозів.

Праці В. П. Бессонової цитуються науковою спільнотою. Серед відомих – монографії «Цитофизиологические эффекты воздействия тяжелых металлов на рост и развитие растений» (1999), «Семенное возобновление древесных растений и промышленные поллютанты (SO₂ и NO₂)», у співавторстві (2001), «Влияние тяжелых металлов на фотосинтез растений» (2006), «Біологія платанів (*Platanus orientalis* L. і *Platanus acerifolia* Willd.) в урботехногенних умовах степової зони України», у співавторстві (2010).

Протягом своєї педагогічної кар'єри Валентина Петрівна читала курси лекцій: «Теорія еволюції», «Фізіологія рослин», «Фізіологічно-активні речовини», «Вітаміни рослин», «Квітники», «Екологія», «Фітоіндикація та фітомоніторинг», «Методологія і організація наукових досліджень» та ін.

Валентина Петрівна цілковито переконана, що її покликання – сіяти розумне, добре, вічне і через виховання молоді творити краще майбутнє. Цій важкій, але святій праці вона віддає не тільки час і сили, а й частину своєї душі. Вагомим є внесок В. П. Бессонової у справу підготовки наукових кадрів. За роки плідної праці нею створено наукову школу. Одинадцять підготовлених нею кандидатів наук поповнили ряди дослідників навколишнього середовища. Молоді вчені високо цінують свого наукового наставника, її щирість і відкритість у спілкуванні, вимогливість і людяність. Згадують, що під час роботи під керівництвом Валентини Петрівни відчували себе членами особливої наукової родини, де панували молода завзятість і натхнення та досвід і мудра виваженість у рішеннях.

Науковий доробок професора В. П. Бессонової – 481 наукових праць, у т. ч. 6 монографій, 17 підручників та навчальних посібників. Вона є відповідальним редактором фахового наукового видання «Питання біоіндикації та екології = Problems of bioindications and ecology» (ЗНУ) та редактором збірників наукових праць, які містять, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій «Рослини та урбанізація» (ДДАУ – ДДАЕУ), членом редколегій наукових видань «Вісник ЗНУ» та «Вісник ДДАЕУ», членом вченої ради із захисту докторських дисертацій при Дніпропетровському державному аграрно-економічному університетті.

В. П. Бессонова – лауреат обласного конкурсу «Зоряний щлях–2000» за кращу наукову роботу (Запоріжжя), переможець рейтингу ДДАУ за 2012–2013 н. р. у номінації «Кращий професор», нагороджена знаком «Відмінник освіти України».

Валентина Петрівна – чарівна жінка, яка приваблює колег і студентів високою культурою та ерудицією, закоханістю в поезію О. Блока, А. Ахматової, С. Єсеніна. Вона палка шанувальниця оперного мистецтва та класичної музики. Твори Чайковського, Моцарта, Шопена, Ліста та інших улюблених композиторів допомагають їй тримати душевну рівновагу, відчувати красу природи, відроджувати в собі і множити те натхнення, яке допомагає їй Вчити і Творити.

Л. О. Омелянчик, декан біологічного факультету ЗНУ, докт. фарм. наук, професор

- В. М. Зверковський**, зав. каф. геоботаніки,
грунтознавства та екології ДНУ, докт.
біол. наук, професор
- О. Є. Іванченко**, доцент каф. садово-паркового
господарства ДДАЕУ, канд. біол. наук
- А. Г. Братчик**, директор НБ ДДАЕУ

Основні дати життя та діяльності Бессонової Валентини Петрівни

1 січня 1945	Народилася у м. Дніпропетровську
1960	Закінчила середню школу № 74 м. Дніпропетровська
1960–1965	Студентка біологічного факультету Дніпропетровського державного університету
1965	Отримала диплом з відзнакою ДДУ за фахом «біолог, фізіолог рослин, вчитель біології і хімії»
1965–1968	Аспірантка кафедри фізіології рослин Дніпропетровського державного університету
1968–1973	Викладач кафедри фізіології рослин ДДУ
1971	У Дніпропетровському державному університеті захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук на тему «Моделювання процесів каллюсо- і ризогенеза на базі регенерації в ізольованих сім'ядолях гороху» за спеціальністю 03.101. – фізіологія рослин
1973–1991	Доцент кафедри фізіології рослин ДДУ
1991	У Дніпропетровському державному університеті захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук на тему «Морфо-функціональні дослідження рослин за умов забруднення довкілля важкими металами» за спеціальністю 03.00.16. – екологія
1991–1995	Професор кафедри фізіології рослин ДДУ
1995-1997	Завідувач кафедри фізіології рослин та ботаніки Запорізького державного університету
1997–2002	Завідувач кафедри ботаніки та екології Запорізького державного університету
2000	Лауреат обласного конкурсу «Зоряний шлях–2000» за кращу наукову роботу (Запоріжжя). Нагороджена знаком «Відмінник освіти України»
2002–2005	Професор кафедри фізіології рослин та ботаніки Дніпропетровського державного аграрного університету
2005–2013	Завідувач кафедри садово-паркового господарства Дніпропетровського ДАУ
2013 і донині	Завідувач кафедри садово-паркового господарства Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

З під пера науковця

УДК : 630*27:582. 630*27 (477.63)

ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТА ЖИТТЄВИЙ СТАН ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ ВЗДОВЖ АВТОТРАСИ ПІВДЕННОГО НАПРЯМУ МІСТА ДНІПРОПЕТРОВСЬК

В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова, О. Є. Іванченко
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
ponomarevalena@mail.ua

Проведен аналіз видового різноманіття і життєвого стану придорожніх деревних насаджень вздовж вулиці Запорожське шосе і проспекта Гагарина г. Дніпропетровськ (загальна протяжність 9 км). Виявлено 41 вид рослин, що належать до 18 родин. Насадження представлені рядовими посадками, групами дерев і кустарників, ізрідка масивами і щільними групами, живими огородами. На пр. Гагарина переважають чергуючі одна одну моновидові насадження, на ул. Запорожське шосе типи насаджень більш різноманітні. Більша частина видів отримала оцінку першої категорії життєвості (умірено ослаблені). Більше рослин належить до 1-ї і 2-ї категорій життєвості. Найбільш стійкими є такі види як абрикос звичайний, клен ложноплатановий, ясен звичайний, робінія звичайна, гледичія тріхколючкова, тополь Сімона.

Ключові слова: Дніпропетровськ, автодорога, деревні насадження, життєве стан.

ВСТУП

Рослини у придорожніх насадженнях не тільки впливають на радіаційний режим, знижуючи інтенсивність прямої сонячної радіації, але й збільшують вологість повітря та пом'якшують температурний режим [18], виконують шумо-, газо- і пилозахисні функції [6, 20]. Проте інгредієнти викидів автотранспорту негативно впливають на фізіологічні процеси рослин [2, 4, 19], а отже і на їх життєвість. До впливу інтенсивного хімічного забруднення приєднуються вібраційно-акустичні навантаження від пересування автотранспортних засобів, які впливають на проникність мембран тощо [7, 15].

Тому у сучасних екологічних умовах мегаполіса особливе значення набувають питання утримання у належному життєвому стані зелених насаджень вздовж автомагістралей та вулиць. Вплив викидів автотранспорту та

інших

антропогенних чинників на рослини – актуальна проблема, рішення якої дозволить розробити практичні рекомендації з підвищення стійкості рослин, їх архітектурно-художніх і санітарно-гігієнічних якостей. З цього випливає необхідність моніторингу зелених насаджень, тобто періодичний контроль їх стану в специфічних умовах зростання. Необхідно здійснювати моніторинг одночасно у двох аспектах: регулярно оцінювати стан конкретних об'єктів озеленення і окремих рослин для створення банку даних, який буде періодично поновлюватися. При цьому важливо спостерігати за змінами життєвості у часі, тому що ці спостереження дозволять виявити тенденції у динаміці і дати прогноз на майбутнє, здійснити певні заходи.

Доцільним є уведення інформаційних систем про зелені зони на базі програмного забезпечення GAJA, як, наприклад, у Берліні. Ця система містить кадастрові дані про їх розміри, розташування, стан, особливості і дозволяє здійснювати виробничо-економічні розрахунки з догляду і підтримання зелених насаджень. Така система є центральним інструментом керування зеленими зонами міста [22].

Мета даного дослідження – проаналізувати видове різноманіття та життєвий стан деревних рослин у придорожніх зонах вулиць зі значним автотранспортним навантаженням.

УМОВИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Здійснено облік та оцінку життєвого стану деревних рослин, що зростали вздовж автошляху вул. Запорізьке шосе та пр. Гагаріна у однорядних і багаторядних насадженнях. Вулиця Запорізьке шосе є продовженням шосе Дніпропетровськ – Запоріжжя і переходить у пр. ім. Гагаріна. Протяжність лінії автошляху становить близько 9 км. По суті, по цим вулицям проїжджає більша частина автотранспорту, що рухається в напрямку Дніпропетровськ – Запоріжжя і навпаки. Інтенсивність руху автотранспорту на пр. Гагаріна в середньому складає 28000 автомобілів за добу при двобічному русі, на вул. Запорізьке шосе дорожнє полотно вдвічі ширше пр. Гагаріна і складає 8 смуг при двобічному русі – кількість автомобілів близько 69000 на добу. Вантажний транспорт рухається тільки по Запорізькому шосе, на пр. Гагаріна його рух заборонено.

Визначення видів деревних рослин здійснювали за М.А. Кохно [11, 12], Д.Н. Доброчаєвою [9] та Х.Г. Якубовим [21]. Оцінку життєвого стану рослин надавали за такими категоріями стану деревних порід: 0 – здорове, 1 – помірно ослаблене, 2 – середньо ослаблене, 3 – сильно ослаблене, 4 – усихаюче, 5 – свіжий сухостій, 6 – старий сухостій [1]. Використовували шкалу естетичної оцінки деревної рослинності [13, 21]. Розрахований індекс видового багатства

для обох досліджуваних вулиць за формулою: $d=S-1/\lg N$, де S – число видів, N – число особин.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Видовий склад деревної рослинності, що зростає вздовж автошляху, досить різноманітний. Виявлено 41 вид, які відносяться до 18 родин (табл. 1).

Найбільш широко представлені родини *Tiliaceae* – 5 видів, *Rosaceae* – 8 видів, *Salicaceae* – 6 видів. Інші родини представлені меншою кількістю видів. Переважна більшість – це дерева, різноманітність кущів невелика. Вони зростають у багаторядних насадженнях та у живоплотах. Це бузок звичайний, таволга Вангутта, туя східна, пухиреплідник калинолистий.

Найбільшу участь в озелененні приймають гледичія триколючкова, тополі, гіркокаштан звичайний, робінія звичайна (табл. 2). У незначній кількості в придорожніх насадженнях зростають такі види як айлант найвищий (5 екземплярів), бузок звичайний (5 екземплярів), глід одноматочковий (1 екземпляр), горіх грецький (4), груша звичайна (4), лох вузьколистий (1), туя східна (7), шовковиця біла (2). Найбільшою кількістю екземплярів представлені клен гостролистий та несправжньо-платановий, липа широколиста, в'яз гладкий, тополя біла. Їх число становить 15,5; 8,4; 11,3; 10,3; 8,1 та 4,5 % відповідно від загальної кількості дерев у насадженнях.

Таблиця 1– Видовий склад захисних придорожніх смуг
Table 1 – Species composition of protective roadsides

№ п/п	Родина	Вид	Походження виду*
1	<i>Aceraceae</i> Lindl.	<i>Acer platanoides</i> L.	<i>a</i>
		<i>A. platanoides</i> L. f. "Globosum"	<i>a</i>
		<i>A. pseudoplatianus</i> L.	<i>a</i>
		<i>A. negundo</i> L.	<i>ін</i>
2	<i>Betulaceae</i> C. A. Agardh.	<i>Betula pendula</i> Roth.	<i>a</i>
3	<i>Bignoniaceae</i> Pers.	<i>Catalpa bignonioides</i> Walt.	<i>ін</i>
4	<i>Juglandaceae</i> A.Rich. ex Kunth	<i>Juglans regia</i> L.	<i>ін</i>
5	<i>Simaroubaceae</i> Lindl.	<i>Ailantus altissima</i> Swingle	<i>ін</i>
6	<i>Rosaceae</i> Juss.	<i>Spiraea ×vanhouttei</i> Zab.	<i>ін</i>
		<i>Armeniaca vulgaris</i> Lam.	<i>ін</i>
		<i>Sorbus aucuparia</i> L.	<i>a</i>
		<i>Pyrus communis</i> L.	<i>a</i>
		<i>Rosa hybrida</i> L.	<i>a</i>
		<i>Crataegus laevigata</i> L.	<i>a</i>
		<i>Prunus domestica</i> L.	<i>ін</i>
<i>Physocarpus opulifolius</i> L.	<i>ін</i>		
7	<i>Tiliaceae</i> Juss.	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	<i>ін</i>
		<i>T. cordata</i> Mill.	<i>a</i>
		<i>T. × europaea</i> L.	<i>ін</i>
		<i>T. tomentosa</i> Moench.	<i>ін</i>

		<i>T. caucasica</i> Rupr.	ін
8	<i>Moraceae</i> Lindl.	<i>Morus alba</i> L.	ін
9	<i>Hippocastanaceae</i> Torr. Et Gray	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	ін
10	<i>Oleaceae</i> Lindl.	<i>Fraxinus excelsior</i> L. <i>Syringa vulgaris</i> L.	<i>a</i> <i>a</i>
11	<i>Fabaceae</i> Lindl.	<i>Robinia pseudoacacia</i> L. <i>Gleditsia triacanthos</i> L.	ін ін
12	<i>Cupressáceae</i> F.Neger	<i>Platycladus orientalis</i> L.	ін
13	<i>Ulmaceae</i> Mirb.	<i>Ulmus parvifolia</i> Jacq. <i>U. glabra</i> Vill. <i>U. laevis</i> Pall. <i>U. carpinifolia</i> Rupp. ex Suchkov	<i>a</i> <i>a</i> <i>a</i> <i>a</i>
14	<i>Fagaceae</i> A.Br.	<i>Quercus robur</i> L.	<i>a</i>
15	<i>Salicaceae</i> Lindl.	<i>Salix alba</i> L. <i>Populus nigra</i> L. <i>P. bolleana</i> L. <i>Populus deltoids</i> March. <i>Populus pyramidalis</i> Borkh. <i>P. simonii</i> Carriere	<i>a</i> ін <i>a</i> ін ін ін
16	<i>Adoxaceae</i> E.Mey.	<i>Sambucus nigra</i> L.	<i>a</i>
17	<i>Elaeagnaceae</i> Adans.	<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	ін
18	<i>Pinaceae</i> Lindl.	<i>Picea pungens</i> f. <i>glauca</i>	<i>a</i>

Примітка. ін – інтродукований вид, а – аборигенний вид

Таблиця 2 – Чисельність різних видів деревних рослин у придорожніх насадженнях
Table 2 – The number of different tree species in roadside plantations

№ п/п	Вид	Кількість екз., шт.	Кількість екз., %
1	<i>Ailantus altissima</i>	5	0,17
2	<i>Armeniaca vulgaris</i>	80	2,69
3	<i>Betula pendula</i>	54	1,81
4	<i>Sambucus nigra</i>	3	0,10
5	<i>Syringa vulgaris</i>	5	0,18
6	<i>Salix alba</i>	17	0,58
7	<i>Ulmus laevis</i>	236	8,03
8	<i>Ulmus carpinifolia</i>	94	3,17
9	<i>Ulmus parvifolia</i>	148	5,02
10	<i>Ulmus glabra</i>	90	3,08
11	<i>Aesculus hippocastanum</i>	67	2,29
12	<i>Gleditsia triacanthos</i>	146	4,95
13	<i>Crataegus laevigata</i>	1	0,03
14	<i>Juglans regia</i>	4	0,14
15	<i>Sorbus aucuparia</i>	12	0,41
16	<i>Pyrus communis</i>	4	0,14
17	<i>Quercus robur</i>	38	1,30
18	<i>Catalpa bignonioides</i>	3	0,10
19	<i>Acer platanoides</i>	453	15,46
20	<i>A. platanoides</i> f. "Globosum"	3	0,10

21	<i>A. pseudoplatianus</i>	246	8,39
22	<i>A. negundo</i>	62	2,21
23	<i>Tilia cordata</i>	63	2,23
24	<i>Tilia platyphyllos</i>	302	10,32
25	<i>Tilia ×europaea</i>	27	0,92
26	<i>Tilia tomentosa</i>	5	0,17
27	<i>Tilia caucasica</i>	3	0,10
28	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	1	0,03
29	<i>Physocarpus opulifolius</i>	12	0,41
30	<i>Robinia pseudoacacia</i>	331	11,27
31	<i>Prunus domestica</i>	5	0,17
32	<i>Spiraea ×vanhouttei</i>	20	0,70
33	<i>Populus bolleana</i>	131	4,46
34	<i>Populus pyramidalis</i>	16	0,55
35	<i>Populus simonii</i>	74	2,51
36	<i>Populus nigra</i>	14	0,48
37	<i>Rosa hybrida</i>	12	0,41
38	<i>Platyclusus orientalis</i>	7	0,24
39	<i>Picea pungens f. glauca</i>	66	2,38
40	<i>Fraxinus excelsior</i>	62	2,28
41	<i>Morus alba</i>	2	0,07
	Всього	2921	100

З інших типів садово-паркових насаджень мають місце групи дерев – біля кільця трамваю №1, технікуму електрифікації сільського господарства. Букетні посадки клена ясенелистого з 3–5 стовбурів існують на початку пр. Гагаріна (рис.) та у багаторядному насажденні біля ж/м Тополя 3. У декількох місцях зустрічаються масиви і живоплоти. Посередині пр. Гагаріна тягнеться смуга газону з однорядним насадженням ялини колючої віком 37–41 рік з підсадженими молодими рослинами віком 5–15 років. Їх життєвий стан описується окремо [5].

Рисунок – Букетна посадка клену ясенелистого
Figure – Bouquet plantating of *Acer negundo*

Опис видового складу дендрофлори почали здійснювати з межі шосе Дніпропетровськ–Запоріжжя і вулиці Запорізьке шосе у напрямку міста до кінця пр. Гагаріна. Від межі з шосе Дніпропетровськ–Запоріжжя вздовж ж/м Тополя 3 у придорожній смузі перший ряд складається з робінії звичайної, що змінюється видами в'язів та незначною кількістю екземплярів клена ясенелистого. У першому ряду придорожньої смуги ж/м Тополя 2 дендрофлора

переважно представлена робінією звичайною, ряд якої переривається гледичією триколючковою, різними видами в'язів. Естетична оцінка цих насаджень – 3,5 бали. Її знижує велика кількість сухих гілок у кроні в'язів. Далі насадження продовжуються біля підприємства «Квіти Дніпропетровська». Поряд з автошляхом зростають також такі види дерев як робінія звичайна, в'язи та гледичія триколючкова. Естетична оцінка така ж – 3,5–4 бали. Другий – третій ряди також складаються з робінії звичайної, гледичії триколючкової, в'язів (переважно дрібнолистого).

Далі до пр. Гагаріна у примагістральній смузі зростають робінія звичайна, клен ясенелистий, в'яз шорсткий. Слід зазначити, що придорожній ряд у деяких місцях переривається внаслідок загибелі або вирубування дерев. Багато дерев (групове насадження) було знищено під час будови торгівельного центру «Епіцентр».

На протилежному боці вулиці Запорізьке шосе фактично протягом всієї його довжини поряд з автошляхом зростають тополі Болле (всього 89 екземплярів), ряд яких переривається деревами тополі Сімона (45 шт.), зрідка ясена звичайного та робінії звичайної. Закінчується ряд деревами клена гостролистого. Слід зазначити, що внаслідок випадіння деяких рослин тополі Болле відстань між рослинами дуже варіює. Це насадження отримало естетичну оцінку – 3,5 бали, хоча всі рослини з великою кількістю сухих гілок видалені, але порушений ряд і наявність дерев у незадовільному стані знижує загальну естетичну оцінку. У другому ряду зростають дерева клена несправжньооплатанового, робінії звичайної, у невеликій кількості клена гостролистого та липи широколистої, середня оцінка яких – 4,5 бали.

Придорожня смуга рослин вул. Запорізьке шосе закінчується деревами клена гостролистого (11 шт.) і переходить у монокленову смугу пр. Гагаріна (150 шт.), яка переривається гіркокаштаном звичайним (34 шт.) і далі змінюється монорядом липи широколистої і серцелистої (переважає перший вид, хоча зустрічаються і інші види роду *Tilia* L.). Всього близько 170 дерев. Далі смуга тополі Болле обмежує кільце трамваю №1 (11 шт.). Ряд включав 17 екземплярів, частина яких загинула і була видалена. За ними зростає група рослин, що складається з берези повислої, тополі пірамідалної та клену ясенелистого. Далі придорожня смуга більш різновидова: тополі чорні, в'язи, робінія і моновидова смуга з клену гостролистого – 40 екземплярів. Естетична оцінка ряду клена гостролистого може отримати оцінку добре, оскільки деякі рослини мають відхилення в розвитку, проте це не спричиняє суттєвої шкоди їх загальному вигляду. Таку ж оцінку надано і однорядному насадженню лип. Деякі дерева мають пошкодження стовбура, гілок, зміни в обрисах крони.

Що ж стосується гіркокаштану звичайного, то це насадження має відмінний естетичний вигляд до середини червня, далі через ураження каштановою міллю оцінка невпинно погіршується і у липні через повне всихання листків, а надалі і їх втрату, естетичний вигляд рослин оцінюється як незадовільний. Естетична оцінка цих насаджень варіює від незадовільної до доброї на різних етапах вегетації. На протилежному боці пр. Гагаріна (від вул. Запорізьке шосе) зростає клен гостролистий (170 шт.) і далі види липи, переважно широколистої, майже до кінця вулиці (134 шт.). Закінчується придорожня смуга рядом з робінією звичайною, тополі чорної, клена гостролистого, стан яких отримав оцінку добре. Естетична оцінка насадження клена гостролистого – задовільна (через наявність сухих гілок, однобічну крону у значній кількості екземплярів, ураження стовбурів), липи – добра.

У табл. 3 представлені результати розподілу дерев за категоріями життєвого стану. Частка дерев без ознак ослаблення у придорожніх захисних насадженнях мала. Вона становить 7,1 %. Серед цієї категорії переважають дуб звичайний, клен несправжньо-платановий, робінія звичайна, тополя Симона. Слід зазначити, що останні два види зростають у першому ряду безпосередньо біля проїжджої частини. Переважають рослини 1-ої категорії життєвості – 61,4 %, у меншій кількості представлені рослини 2-ої категорії – 21,3 %.

У таких видів як верба біла, горобина звичайна, тополя пірамідальна, в'яз дрібнолистий, відсоток рослин, що відносяться до 1-ої і 2-ої категорій, майже однаковий. У дерев тополі Болле, тополі пірамідальної, верби білої, клену гостролистого більше 10 % від кількості рослин відноситься до 3-ої категорії стану. Серед рослин не виявлені такі, що відносяться до 6-ої категорії стану і тільки рослини деяких видів можуть бути віднесені до 5-ої категорії – клен гостролистий, клей ясенелистий, тополя Болле і по 1 екземпляру дуба звичайного і липи дрібнолистої. Відсутність рослин, що належать до останньої категорії стану (6) і мала кількість віднесених до 5-ої категорії, пояснюється періодичним видаленням усохлих і напівусохлих екземплярів.

Як видно з табл. 3, краще інших зберігають стійкість у придорожніх насадженнях такі породи як, абрикос звичайний, клен несправжньо-платановий, робінія звичайна, гледичія триколючкова, ясен звичайний, в'яз граболистий, дуб звичайний. Найбільш несприятливими такі умови зростання виявилися для тополі пірамідальної, тополі Болле, в'яза дрібнолистого. Середня оцінка розподілу за категоріями життєвого стану рослин (табл. 3) відрізняється від показників при оцінці насаджень на кожній вулиці (табл. 4), що пояснюється неоднаковим кількісним співвідношенням особин різного життєвого стану на дослідних магістралях і різною загальною кількістю рослин.

Порівняння розподілу дерев (без врахування порід) за категоріями стану на пр. Гагаріна і вул. Запорізьке шосе, свідчить, що більш високі оцінки життєвого стану визначені на останній (табл. 4).

Таблиця 3 – Розподіл видів деревних рослин за категоріями стану
condition

Table 3 – The distribution of tree species by category

№ п/п	Назва рослин	Розподіл видів деревних рослин за категоріями життєвого стану, шт.						Розподіл видів деревних рослин за категоріями життєвого стану, %							
		Бали						Бали							
		0	1	2	3	4	5	6	0	1	2	3	4	5	6
1	<i>Armeniaca vulgaris</i>	6	60	9	4	1			7,5	75,0	11,3	5,0	1,2	0	0
2	<i>Betula pendula</i>	4	35	10	5				7,10	64,8	18,5	9,3	0	0	0
3	<i>Salix alba</i>		7	7	2	1			0	41,2	41,2	11,8	5,8	0	0
4	<i>Ulmus parvifolia</i>		63	67	10	5	3		0	42,5	45,3	6,8	3,4	2,0	0
5	<i>Ulmus glabra</i>	3	52	30	3	2			3,3	57,7	33,3	3,3	2,2	0	0
6	<i>Ulmus laevis</i>	10	144	62	15	5			4,2	61,0	26,3	6,3	2,1	0	0
7	<i>Ulmus carpinifolia</i>	6	70	12	4	2			6,4	74,5	12,8	4,3	2,1	0	0
8	<i>Aesculus hippocastanum</i>		51	11	4	1			0	76,1	16,4	6,0	1,5	0	0
9	<i>Gleditsia triacanthos</i>	5	115	11	10	5			3,4	78,8	7,5	6,8	3,4	0	0
10	<i>Sorbus aucuparia</i>	1	5	5		1			8,3	41,7	41,7	0	8,3	0	0
11	<i>Quercus robur</i>		11	22	3	1	1		28,9	57,9	7,9	2,6	2,6	0	0
12	<i>Acer platanoides</i>	20	255	92	51	20	15		4,4	56,3	20,3	11,3	4,4	3,3	0
13	<i>A. pseudoplatianus</i>	52	147	30	11	6			21,1	59,7	12,2	4,5	2,4	0	0
14	<i>A. negundo</i>		36	18	4	2	2		0	58,1	29,0	6,45	3,23	3,23	0
15	<i>Tilia cordata</i>		46	10	4	2	1		0	73,0	15,9	6,3	3,2	1,6	0
16	<i>Tilia platyphyllos</i>	21	213	51	10	7			6,9	70,5	16,9	3,3	2,3	0	0
17	<i>Robinia pseudoacacia</i>	47	202	65	12	4	1		14,2	61,2	19,6	3,6	1,1	0,3	0
18	<i>Populus bolleana</i>	6	65	35	14	8	3		4,6	49,6	26,7	10,7	6,1	2,3	0
19	<i>Populus nigra</i>	1	9	3	1				7,1	64,3	21,4	7,1	0	0	0
20	<i>Populus pyramidalis</i>		5	5	4	1	1		0	31,3	31,3	25,0	6,3	6,3	0
21	<i>Populus simonii</i>	7	38	24	3	2			9,6	66,6	17,2	4,0	2,7	0	0
22	<i>Picea pungens f. glauca</i>	5	47	10	2	2			7,6	74,2	15,2	3,0	3,0	0	0
23	<i>Fraxinus excelsior</i>	6	45	9	2				9,6	72,6	14,5	3,2	0	0	0
	Всього	200	1721	598	178	78	27		7,1	61,4	21,3	6,4	2,8	0,96	0

Таблиця 4 – Стан деревних рослин на вул. Запорізьке шосе та пр. Гагаріна
 Table 4 - Condition of tree plants on Zaporozhye highway street and Gagarin prospect

Вулиця	Розподіл дерев за категоріями стану, %						
	0	1	2	3	4	5	6
Вулиця Запорізьке шосе	9,0	74,7	10,0	4,1	2,0	0,2	0
Проспект Гагаріна	5,4	62,4	21,4	7,2	3,2	0,4	0

Гірший стан рослин на пр. Гагаріна пояснюється тим, що смуга рослин з клена гостролистого та липи широколистої зазнала омолоджувального обрізування, при цьому не були прийняті заходи проти зараження рослин грибною інфекцією. Тому спостерігається значний відсоток ураження, що супроводжується появою плодових тіл, відшаруванням і розтріскуванням кори, всиханням гілок. Важливим чинником, що впливає на життєвий стан рослин – ріст рослин на пр. Гагаріна у лунках в асфальті, в той же час як на вул. Запорізьке шосе рослини зростають у ґрунті вільному від асфальту. Відомо, що ріст рослин у лунках пригнічує ріст кореневої системи [3], а отже й надземної частини.

Що стосується рівня забруднення викидами автотранспорту, то на Запорізькому шосе потік автомобілів значно більший, ніж на пр. Гагаріна. Проте ширина автополотна вул. Запорізького шосе значно більша, вона менш забудована, що призводить до більш суттєвого розсіювання шкідливих викидів.

Аналіз вікової структури деревної рослинності показав, що переважають дерева у віці 41–50 років (23,4 %), 51–60 років (25,4 %), 31–40 років (51,2 %). Кількість молодих рослин, що підсажені замість загиблих складає 78 шт. Більшість дерев мають великий для умов мегаполіса вік, що знижує стійкість до негативних чинників.

Отже, якщо у першому ряду насаджень поряд з автошляхом на вул. Запорізьке шосе переважають робінія звичайна, в'язи гладкий та дрібнолистий, гледичія триколючкова, а на протилежному боці – тополя Болле та Симона, то на пр. Гагаріна це, переважно, моновидові стрічки клена гостролистого, що змінюються липою широколистою та навпаки. Частка інших рослин відносно невелика.

Загальний індекс видового багатства (на обох вулицях) дорівнює 11,54; для вул. Запорізьке шосе він складає 10,84 (тут виявлено 1695 екземплярів рослин, які відносяться до 36 видів); на пр. Гагаріна розрахований індекс майже вдвічі менший – 5,50 (1226 дерев, 18 видів). В той же час, для вул. Титова і Кірова (сумарно) цей індекс складає 8,73 [14], а видове багатство парку пр. Гагаріна суттєво менше – 6,95 [17].

Таким чином, видове багатство вул. Запорізьке шосе досить високе, в той час як на пр. Гагаріна багато моновидових насаджень, що сприяє зниженню даного індексу. Відомо, що моновидові насадження сильніше уражуються шкідниками і хворобами, біорізноманіття сприяє їх більшій стійкості. Проте є й інші погляди, згідно яким значна різноманітність порід у зеленому будівництві міста явно недоцільна, бо кожна порода має свої біологічні особливості і вимагає індивідуального підходу для їх догляду, що практично в нинішніх умовах неможливо [16]. Життєвий стан більшості рослин оцінено як помірно ослаблені. Найбільша стійкість у даних екологічних умовах притаманна таким видам як *Robinia pseudoacacia*, *Acer pseudoplatanus*, *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*. Видове різноманіття придорожніх насаджень забезпечується рослинами, що зростають у другому – четвертому рядах у багаторядних посадках, особливо на вул. Запорізьке шосе. У подальшому необхідно продовжити проведення дослідження життєвого стану рослин придорожніх насаджень міських вулиць для створення банку даних.

ВИСНОВКИ

1. У приміагістральних насадженнях вул. Запорізьке шосе та пр. Гагаріна виявлено 42 види деревних рослин, які відносяться до 18 родин. Кількісна представленість видів дуже різниться. Найбільш широко розповсюджені *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Tilia platyphyllos*, *Robinia pseudoacacia*, що становить 15,46; 8,39; 10,32 та 11,27 % відповідно від загальної кількості рослин; деякі види представлені поодинокі.

2. Різноманітність рослин придорожніх насаджень вул. Запорізьке шосе більша, ніж на пр. Гагаріна, де вони переважно складаються з клена гостролистого, липи широколистої та дрібнолистої. Кількість інших видів незначна і зростають вони переважно у групових насадженнях біля адміністративних будівель.

3. На досліджуваних вулицях існують такі рослинні угруповання дерев і кущів: рядова посадка, група дерев і група чагарників, зрідка масив, зверхщільна група, або букетна посадка, живопліт.

4. Розподіл деревних рослин за категоріями життєвого стану свідчить, що більшість видів отримали оцінку першої категорії життєвості (помірно ослаблене), у ряду видів кількість дерев першої і другої (середньо ослаблене) категорій життєвості майже однакова. Рослини п'ятої категорії життєвості (свіжий сухостій) виявлені серед насаджень таких видів як в'яз дрібнолистий, клен гостролистий, клен ясенелистий, липа дрібнолиста, тополя пірамідална. Найбільший відсоток рослин 0-ої і 1-ої категорій життєвості мають такі види як абрикос звичайний, клен несправжньо-платановий, ясен звичайний, робінія звичайна, гледичія триколючкова, тополя Симона.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Алексеев В. А. Диагностика жизненного состояния деревьев и древостоя / В. А. Алексеев // Лесоведение. – 1989. – № 4. – С. 41–56.

Alekseev V. A. Diagnostika zhiznennogo sostojanija derev'ev i drevostoja / V. A. Alekseev // Lesovedenie. – 1989. – № 4. – S. 41–56.

2. Бессонова В. П. Влияние поликомпонентных выбросов автомобильного транспорта на содержание хлорофилла в листьях древесных растений / В. П. Бессонова, Н. В. Капелюш, С. В. Овчаренко, В. Д. Письменчук // Бюл. Никитского бот. сада. – Ялта, 2004. – Вып. 89. – С. 73–75.

Bessonova V. P. Vlijanie polikomponentnyh vybrosov avtomobil'nogo transporta na sodержanie hlorofilla v list'jah drevesnyh rastenij / V. P. Bessonova, N. V. Kapeljush, S. V. Ovcharenko, V. D. Pis'menchuk // Bjul. Nikitskogo bot. sada. – Jalta, 2004. – Выр. 89. – S. 73–75.

3. Бессонова В. П. Влияние роста *T. cordata* и *T. platyphyllos* в лунках в асфальте на морфометрические характеристики сосущих корней / В.П. Бессонова, О. А. Пономарьова / Сборн. науч. трудов по матер. конф. [«Первые Международные Беккеровские чтения»], (Волгоград, 27–29 мая 2010 г.). – Волгоград, 2010. – С. 17–19.

Bessonova V. P. Vlijanie rosta T. sordata i T. rlatyphyllos v lunkah v asfal'te na morfometricheskie harakteristiki sosushhih kornej / V. P. Bessonova, O. A. Ponomar'ova / Sborn. nauch. trudov po mater. konf. [«Pervye Mezhdunarodnye Bekkerovskie chtenija»], (Volgograd, 27–29 maja 2010 g.). – Volgograd, 2010. – S. 17–19.

4. Бессонова В. П. Вплив викидів автотранспорту на вуглеводний обмін у листках декоративних квітникових рослин / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Вісник Дніпропетровського університету. – 2006. – № 3/1. – С. 12–21.

Bessonova V. P. Vpliv vikipdiv avtotransportu na vuglevodnij obmin u listkah dekorativnih kvitnikovih roslin / V. P. Bessonova, O. P. Prijmak // Visnik Dnipropetrovs'kogo universitetu. – 2006. – № 3/1. – S. 12–21.

5. Бессонова В. П. Оцінка стану ялини у вуличному насадженні м. Дніпропетровськ / В. П. Бессонова, К.В. Філюк // Матер. за VII межд. наук. конф. «Ключови въпроси в современната наука» (София, 17–25 апреля, 2011). – Т.33 – С. 88–91.

Bessonova V. P. Ocinka stanu jalini u vulichnomu nasadzhenni m. Dnipropetrovs'k / V. P. Bessonova, K. V. Filjuk // Mater. za VII mezhd. nauk. konf. «Kljuchovi voprosi v sovremennata nauka» (Sofija, 17–25 aprilja, 2011). – T. 33 – S. 88–91.

6. Бессонова В. П. Эффективность осаждения пылевых частиц листьями и элементный состав растений В. П. Бессонова // Вопросы защиты природной среды охрана труда в промышленности. – Днепропетровск: ДГУ, 1993. – С. 34–37.

Bessonova V. P. Jeftektivnost' osazhdenija pylevyh chastic list'jami i jelementnyj sostav rastenij / V. P. Bessonova // Voprosy zashhity prirodnoj sredy i ohrana truda v promyshlennosti. – Dnepropetrovsk : DGU, 1993. – S. 34–37.

7. Дацько А. М. Жизнеспособность *Sorbus intermedia* (Ehrh.) Pers. в зеленых насаждениях Донецка / А. М. Дацько, М. В. Нецветов // Промышленная ботаника: Донецк, Донецкий ботанический сад НАН Украины, 2012. – Вып. 12. – С. 217–221.

Dac'ko A. M. Zhiznesposobnost' Sorbus intermedia (Ehrh.) Pers. v zelenih nasazhdenijah Donecka / A. M. Dac'ko, M. V. Necvetov // Promyshlennaja botanika: Doneck, Doneckij botanicheskij sad NAN Ukrainy, 2012. – Выр. 12. – S. 217–221.

8. Десслер Х. Г. Влияние загрязнения воздуха на растительность / Х. Г. Десслер. – М. : Лесн. пром-сть, 1981. – 184 с.

Dessler H. G. Vlijanie zagrjaznenija vozduha na rastitel'nost' / H. G. Dessler. – M. : Lesn. prom-st', 1981. – 184 s.

9. Доброчаева Д. Н. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева, М. И. Котов. – К.: Фитосоциоцентр, 1997. – 548 с.

Dobrochaeva D. N. Opredelitel' vysshih rastenij Ukrainy / D. N. Dobrochaeva, M. I. Kotov. – K. : Fitosociocentr, 1997. – 548 s.

10. Егоров А. А. Состояние шумозащитных посадок в северной части кольцевой и автомобильной дороги Санкт-Петербурга / А. А. Егоров, Н. А. Давыдова, Е. П. Ефремова // Современные проблемы и перспективы рационального лесопользования в условиях рынка : сб. тезисов Междунар. научно-практ. конф. молодых ученых, проходившей 16–18 ноября 2004 г. в Санкт-Петербургской государственной лесотехнической академии / под. общ. ред. А. А. Егорова. – СПб. : СПбГЛТА, 2005. – С. 14–17.

Egorov A. A. Sostojanie shumozashhitnyh posadok v severnoj chasti kol'cevoj i avtomobil'noj dorogi Sankt-Peterburga / A.A. Egorov, N.A. Davydova, E.P. Efremova // Sovremennye problemy i perspektivy racional'nogo lesopol'zovanija v uslovijah rynka: Sb. tezisov Mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoj konferencii molodyh uchenyh, prohodivshej 16–18 nojabrja 2004 g. v Sankt-Peterburgskoj gosudarstvennoj lesotehnicheskoj akademii / Pod. obshh. red. A. A. Egorova. – SPb.: SPbGLTA, 2005. – S. 14–17.

11. Кошно М. А. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина I / М. А. Кошно, Л. І. Пархоменко, А. У. Зарубенко та ін. – К. : Фітосоціоцентр, 2003. – 451 с.

Kohno M. A. *Dendroflora Ukraïni. Dikorosli j kul'tivovani dereva i kushhi. Pokritonasinni. Chastina I* / M. A. Kohno, L. I. Parhomenko, A. U. Zarubenko ta in. – K. : Fitosociocentr, 2003. – 451 s.

12. Кохно Н. А. *Деревья и кустарники, культивируемые в УССР. Покрытосеменные* / Н. А. Кохно. – К.: Наукова думка, 1986. – 718 с.

Kohno N. A. *Derev'ja i kustarniki, kul'tiviruemye v USSR. Pokrytosemennye* / N. A. Kohno. – K. : Naukova dumka, 1986. – 718 s.

13. Кучерявий В. П. *Озеленення населених місць В. А. Кучерявий*. – Львів : Світ, 2008. – 455 с.

Kucherjavij V. P. *Ozelenennja naselenih misc V. A. Kucherjavuj*. – L'viv: Svit, 2008. – 455 с.

14. Ловинська В. М. *Видовий склад та життєвий стан зелених насаджень проспекту Кірова вулиці Титова м. Дніпропетровськ* / В. М. Ловинська, І. А. Зайцева, А. В. Тищенко // *Питання біоіндикації та екології*. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – Вип. 18, № 1. – С. 116–125.

Lovins'ka V. M. *Vidovij sklad ta zhittevij stan zelenih nasadzhen' prospektu Kirova ta vulici Titova m. Dnipropetrovs'k* / V. M. Lovins'ka, I. A. Zajceva, A. V. Tishhenko // *Pitannja bioindikacii ta ekologii*. – Zaporizhzhja: ZNU, 2013. – Vip. 18, № 1. – S. 116–125.

15. Нецветов М. В. *Совместное действие вибрации и химических медиаторов на рост растений ячменя* / М. В. Нецветов // *Промышленная ботаника*, 2008. – Вып. 8. – С. 35–40.

Necvetov M. V. *Sovmestnoe dejstvie vibracii i himicheskikh mediatorov na rost rastenij jachmenja* / M. V. Necvetov // *Promyshlennaja botanika*, 2008. – Вып. 8. – С. 35–40.

16. Онуфрієнко М. Є. *Породний склад зелених насаджень мікрорайону «Північний» міста Бендери* / М. Є. Онуфрієнко // *Проблеми урбоекології та фітомеліорації: тези доповіді наук.-практ. конф., 10–12 вересня 1991*. – Львів: ЛЛТУ. – С. 89.

Onufrienko M. Є. *Porodnij sklad zelenih nasadzhen' mikrorajonu «Pivnichnij» mista Benderi* / M. Є. Onufrienko // *Problemi urboekologii ta fitomelioracii: tezi dopovidi naukovo-praktichnoï konf., 10–12 veresnja 1991*. – L'viv: LLTU. – S. 89.

17. Пономарьова О. А. *Дендрофлора парку ім. Гагаріна у Дніпропетровську* / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2014. – Вип. 24.1. – С. 63–69.

Ponomar'ova O. A. *Dendroflora parku im. Gagarina u Dnipropetrovs'ku* / O. A. Ponomar'ova, V. P. Bessonova, O. Є. Ivanchenko // *Naukovij visnik NLTU Ukraïni*. – 2014. – Vip. 24.1. – S. 63–69.

18. Пономарьова О. А. Зміни показників мікроклімату у вуличних насадженнях дерев роду *Tilia L.* / О. А. Пономарьова // Матер. міжнар. наук. конф., присв. 125-річчю дендрологічного парку «Асканія-Нова» [«Інтродукція та досвід паркобудівництва в степовій зоні України»], (Асканія-Нова, 23–25 трав. 2012 року). – Асканія-Нова, 2012. – С. 577–581.

Ponomar'ova O. A. Zmini pokaznikov mikroklimatu u vulichnih nasadzhennjah derev rodu Tilia L. / O. A. Ponomar'ova // Mater. mizhn. nauk. konf., prisvjachenoї 125-richchju dendrologichnogo parku «Askanija-Nova» [«Introdukcija ta dosvid parkobudivnictva v stepovij zoni Ukraїni»], (Askanija-Nova, 23–25 trav. 2012 roku). – Askanija-Nova, 2012. – S. 577– 581.

19. Приймак О. П. Вплив автотранспортних викидів на насінневу продуктивність декоративних квіткових рослин / О. П. Приймак // Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія. – 2009. – Вип. 17, т. 1. – С. 183–192.

Prijmak O. P. Vpliv avtotransportnih vikidiv na nasinnevu produktivnist' dekorativnih kvitkovih roslin / O. P. Prijmak // Visnik Dnipropetrovs'kogo universitetu. Biologija. Ekologija. – 2009. – Vip. 17, t. 1. – S. 183–192.

20. Сергейчик С. А. Методы фитоконтроля природной среды / С. А. Сергейчик, Е. А. Сидорович, А. А. Сергейчик ; БелНИИНТИ. – Мн., 1991. – 79 с.

Sergejchik S. A. Metody fitokontrolja prirodnoj sredy / S. A. Sergejchik, E. A. Sidorovich, A. A. Sergejchik ; BelNIINTI. – Minsk, 1991. – 79 s.

21. Якубов Х. Г. Экологический мониторинг зеленых насаждений в Москве / Х. Г. Якубов. – М. : ООО Стагирит – М., 2005. – 264 с.

Jakubov H. G. Jekologicheskij monitoring zelenih nasazhdenij v Moskve / H. G. Jakubov. – M. : ООО Stagirit – M., 2005. – 264 s.

22. Bott Soren. Das Berlin grunfacheninform - ation system (gris) // Stadt und grun. – 1999. – 48, № 3. – S.167–168.

SPECIES DIVERSITY AND VITAL STATE OF TREE PLANTATIONS ALONG THE HIGHWAY SOUTHWARD OF DNEPROPETROVSK

Bessonova V.P., Ivanchenko O.E., Ponomaryova E.A.

Dnepropetrovsk State Agricultural Economics University
ponomarevalena@mail.ua

The species structure of woody vegetation which growing along the road is very varied. 41 species and 18 families has been identified. There were mainly species such *Tiliaceae* (5 species), *Rosaceae* (8 species), *Salicaceae* (6 species). Other families are represent by fewer species. The most of plants are trees, and a few of species are bushes. They grow in multi-stands planting and in hedge.

This are *Syringa vulgaris* L., *Spiraea* × *vanhouttei* Zab., *Platycladus orientalis* L., *Physocarpus opulifolius* L. *Gleditsia triacanthos* L., *Populus* sp., *Aesculus hippocastanum* L., *Robinia pseudoacacia* L. are taking the greatest part in planting of greenery.

The results of distribution trees by category vital status were presented. Quantity of trees without easing signs are the small. It is 7,1 %. *Quercus robur* L., *A. pseudoplatianus* L., *Robinia pseudoacacia* L., *P. simonii* Carriere among this category are dominate. It should be noted that the latter two species grow in the first row directly beside the carriageway. The first category of vitality by trees is dominated – 61,4 %, the second category of vitality by trees – 21,3 %.

In such species as *Salix alba* L., *Sorbus aucuparia* L., *Populus pyramidalis* Borkh. and *U. laevis* Pall. the percentage of plants belonging to categories 1st and 2^d, almost the same. In *P. bolleana* L., *Populus pyramidalis* Borkh., *Salix alba* L. and *Acer platanoides* L. more 10 % of the plant belongs to the 3rd category state. Among the plants are not found, belonging to 6th category state and only some plant species can be classified as category 5th – *Acer platanoides* L., *A. negundo* L., *P. bolleana* L. and one copy of *T. cordata* Mill. and *Quercus robur* L. Lack of plants belonging to the latter category state (6th) and a little trees plants relative to 5th category, explained to the periodic removal of withered and half-withered copies.

The better than others preserve stability in roadside plantings such as *Armeniaca vulgaris* Lam., *A. pseudoplatanus* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Gleditsia triacanthos* L., *Fraxinus excelsior* L., *U. carpinifolia* Rupp. ex Suchkov, *Quercus robur* L. The most unfavorable this conditions such growth were to *Populus pyramidalis* Borkh., *P. simonii* Carriere, *U. laevis* Pall. Average rating breakdown of category plant living condition differs from indexes at evaluation of plantations on every street. This is due to unequal quantitative ratio individuals of different living condition on experimental highway and different total amount plants.

Comparison of the distribution of trees (excluding species) by category of condition Gagarin avenue and Zaporozhe highway street shows that higher evaluation of living condition by the state in the latest.

The worst condition of the plants Gagarin avenue because the strip plants with *Acer platanoides* L. and *Tilia platyphyllos* Scop. Has undergone rejuvenation pruning, were not taken measures against infection by a fungal infection of plants

Therefore, a very high percentage of lesions accompanied by the body of the fungus, exfoliation and cracking crust, drying branches. An important factor, which affect on living condition of plants – plant growth on Gagarin avenue in holes in the affect, at the same time as on the Zaporozhye highway street plants grow in soil free of asphalt. It is known that the growth of plants in the holes inhibits root growth.

Передрук : Питання біоіндикації та екології = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запорізь. нац. ун-т» ; [відп. ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2014. – Вип. 19, № 2. – С. 64-84.

Хронологічний покажчик друкованих праць*

1969

1. *Морфо-цитологическое* изучение органогенеза в культуре изолированных семядолей гороха / В. П. Бессонова // Технический прогресс – основа повышения эффективности производства : материалы обл. науч.-техн. конф., нояб. 1969 г. / Днепропетр. обл. совет НТО, Днепропетр. орг. о-ва «Знание», Обл. правление НТО черной металлургии. – Днепропетровск, 1969. – С. 3-4.

1970

2. *Моделирование* процессов каллюсо- и ризогенеза на базе регенерации у изолированных семядолей гороха : автореф. дис. на соискание ученой степ. канд. биол. наук : [спец.] 03.101 «Физиология растений» / Бессонова Валентина Петровна ; Днепропетр. гос. ун-т им. 300-летия воссоединения Украины с Россией. – Днепропетровск, 1970. – 22 с.

3. *Гістохімія* білків в культурі ізольованих сім'ядолей гороху / В. П. Бессонова // Матеріали ювіл. конф. молодих науковців Буковини з проблем природних наук / АН УРСР, Чернівець. обл. рада молодих науковців, Чернівець. держ. ун-т. – Чернівці, 1970. – С. 88-94.

4. *Некоторые* особенности митоза, геномные и хромосомные изменения в каллусе изолированных семядолей гороха / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов // Культура изолированных органов, тканей и клеток растений : труды I Всесоюз. конф., 22–26 янв. 1968 г., Москва / АН СССР, Ин-т физиологии растений им. К. А. Тимирязева ; [отв. ред. Р. Г. Бутенко]. – М. : Наука, 1970. – С. 144-148.

5. *Цитологическая* картина дифференцировки новообразований в каллюсе изолированных семядолей гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Там же. – С. 123-126.

1971

6. *Динамика* РНК и ДНК в регенерирующих семядолях гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Некоторые актуальные вопросы современного естествознания : науч. сб. / Днепропетр. гос. ун-т им. 300-летия воссоединения Украины с Россией / [отв. ред. д-р биол. наук, проф. З. С. Донцова]. – Днепропетровск : [б. и.], 1971. – С. 135-138.

*

Матеріали розміщені за роками видань, а в межах року – в алфавітному порядку в такій послідовності: книги, брошури, статті в збірниках та періодичних виданнях, авторські свідоцтва та патенти

7. **Органогенез** в культурі ізольованих сім'ядолей гороху / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / АН УРСР, Ін-т ботаніки. – К. : Наукова думка, 1971. – Т. 28, № 3. – С. 367-370.

8. **Цитогенетическая** характеристика нормальных и адвентивных корней гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Интродукция растений в Днепропетр. ботан. саду : сб. науч. ст. / Днепропетр. гос. ун-т им. 300-летия воссоединения Украины с Россией ; [отв. ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : [б. и.], 1971. – С. 98-105.

1972

9. **Цитологічне** вивчення адвентивних коренів гороху / В. П. Бессонова // Матеріали IV з'їзду Укр. ботан. т-ва. – К. : Наук. думка, 1972. – С. 89-106.

1973

10. **Аллелопатическое** влияние опада скумпии на рост и содержание пигментов у растений подсолнечника и гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. И. Корытова, Ж. А. Потапова // Вопросы степного лесоведения : труды Комплексной экспедиции ДГУ / Днепропетр. гос. ун-т, Днепропетр. о-во охраны природы. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1973. – Вып. 4. – С. 89-95.

11. **Анатомо-цитологическая** картина изолированных семядолей гороха / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов // Цитология и генетика : науч. журн. / Ин-т клеточной биологии и генет. инженерии НАН Украины. – К., 1973. – № 4. – С. 378.

12. **Влияние** NaCl и кинетина на некоторые физиолого-биохимические показатели в изолированных семядолях подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Интродукция и акклиматизация растений в Днепропетр. ботан. саду : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1973. – С. 24-31.

13. **Влияние** кинетина на рост и регенерацию изолированных семядолей подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, О. Д. Карасева // Гуминовые удобрения. Теория и практика их применения : [тем. сб. науч. тр.] / Днепропетр. с.-х. ин-т ; [отв. ред. А. А. Колбасин]. – Днепропетровск, 1973. – Т. 4. – С. 112-118.

1974

14. **Влияние** кинетина на рост и содержание аминного и аммиачного азота в изолированных семядолях подсолнечника сорта Армавирский 4397 / О.

Д. Карасева, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Адаптация растений в условиях среды : сб. науч. работ / Днепропетр. гос. ун-т ; [отв. ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : [б. и.], 1974. – С. 72-76.

15. **Влияние** кинетина на рост и содержание пигментов у растений гороха и подсолнечника / В. П. Бессонова, А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов // Там же. – С. 79-84.

16. **Формирование** адвентивных корней и влияние света на этот процесс в культуре изолированных семядолей / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Там же. – С. 17-24.

17. **Цитогенетический** эффект при воздействии вытяжки опада скумпии на семена гороха / О. Ф. Михайлов, А. И. Корытова, В. П. Бессонова, // Биологические основы семеноведения и семеноводства интродуцентов : рефераты докл. IV Всесоюз. совещ. / АН СССР, Сибирское отд-ние, Центр. сибирский ботан. сад ; [редкол. : К. А. Соболевская (гл. ред.) и др.]. – Новосибирск : Наука, 1974. – С. 74-76.

1975

18. **Азотсодержащие** вещества опада некоторых лиственных пород, хвой сосны и кустарников лесополос степной зоны Украины / И. И. Лыженко, В. П. Бессонова // Вопросы степного лесоведения и охраны природы : труды Комплексной экспедиции ДГУ / Днепропетр. гос. ун-т ; [ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1975. – Вып. 5. – С. 143-147.

19. **Влияние** рентгеновского облучения и гумата натрия на содержание пигментов в проростках гороха / В. П. Бессонова, А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов // Гуминовые удобрения. Теория и практика их применения : [тем. сб. науч. тр.] / Днепропетр. с.-х. ин-т ; [отв. ред. А. А. Колбасин]. – Днепропетровск : ДСХИ, 1975. – Т. 5. – С. 96-100.

20. **Динамика** азота и изменение интенсивности дыхания в процессе каллюсогенеза у изолированных семядолей гороха / В. П. Бессонова, А. Н. Хирная, О. Ф. Михайлов // Проблемы онкологии и тератологии растений : [сб. науч. работ] Первого Всесоюз. совещ. по проблеме паталогических новообразований у растений. / АН СССР, Ботан. ин-т им. В. Л. Комарова, Всесоюз. ботан. о-во ; под. ред. Э. И. Слепяна. – Л. : Наука, 1975. – С. 45-48.

21. **Изменение** активности некоторых окислительных ферментов в изолированных семядолях подсолнечника под влиянием кинетина / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Актуальные вопросы современной ботаники : сб. науч. тр. / Ин-т ботаники им. М. Г. Холодного АН УССР. – К. : Наук. думка, 1975. – С. 24-27.

22. **Модифицирующее** действие гумата натрия на облученные семена гороха / А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Гуминовые удобрения. Теория и практика их применения : [тем. сб. науч. тр.] / Днепропетр. с.-х. ин-т ; [отв. ред. А. А. Колбасин]. – Днепропетровск : ДСХИ, 1975. – Т. 5. – С. 85-88.

23. **Некоторые** данные по цитогенетическому анализу каллюса, возникающего у регенерирующих семядолей гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Проблемы онкологии и тератологии растений : [сб. науч. работ] Первого Всесоюз. совещ. по проблеме патологических новообразований у растений / АН СССР, Ботан. ин-т им. В. Л. Комарова, Всесоюз. ботан. о-во ; под. ред. Э. И. Слепяна. – Л. : Наука, Ленингр. отд-ние, 1975. – С. 52-54.

24. **Некоторые** особенности водного режима акации белой, произрастающей в разных условиях увлажнения / В. П. Бессонова, А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов // Вопросы степного лесоведения и охраны природы : труды Комплексной экспедиции ДГУ / Днепропетр. гос. ун-т ; [ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1975. – Вып. 5. – С. 136-142.

25. **Об адвентивном** ризогенезе у изолированных семядолей *Pisum Sativum* L. / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Ботанический журн. : науч. журн. / АН СССР, Всесоюз. ботан. о-во. – М. : Наука, 1975. – Т. 60, № 1. – С. 104-109.

26. **Радиозащитное** действие гумата натрия на ростовые процессы у гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. И. Корытова // Гуминовые удобрения. Теория и практика их применения : [тем. сб. науч. тр.] / Днепропетр. с.-х. ин-т ; [отв. ред. А. А. Колбасин]. – Днепропетровск : ДСХИ, 1975. – Т. 5. – С. 196-201.

1976

27. **Применение** регуляторов роста растений в сельском хозяйстве (методический материал в помощь лектору) / Днепропетр. обл. орг. о-ва «Знание» ; В. П. Бессонова. – Днепропетровск, 1976. – 18 с.

28. **Влияние** вытяжки опада скумпии на некоторые физиолого-биохимические показатели проростков гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. А. Корытова // Проблемы аллелопатии : тез докл. IV Всесоюз. совещания по физиолого-биохимическим основам взаимодействия растений в фитоценозах, (Киев, май 1976 г.) / Академия наук УССР, Центр. респ. ботан. сад. – К. : Наук. думка, 1976. – С. 27-28.

29. **Влияние** постлучевого замачивания семян в растворе кинетина на рост проростков гороха и содержание в них пигментов / В. П. Бессонова, О. Ф.

Михайлов // Теорет. и практ. аспекты использования ионизирующих излучений в сельском хоз-ве : тез. докл. Симп. по с.-х. радиобиологии, (Кишинев, 27–29 сент. 1976 г.) / Кишиневский СХИ. – Кишинёв : Тип. КСХИ, 1976. – С. 73.

30. **Динамика** пигментов и углеводов в листьях акации белой, произрастающей в различных лесорастительных условиях / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов, А. И. Корытова // Вопросы степного лесоведения и охраны природы. Труды Комплексной экспедиции ДГУ : сб. науч. ст. / Днепропетр. гос. ун-т [и др.] ; [ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1976. – С. 100-105.

31. **Изменение** содержания и состояния нуклеиновых кислот в процессе регенерации изолированных семядолей гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Интродукция и акклиматизация растений в Днепропетровском ботан. саду : сб. науч. ст. / Днепропетр. гос. ун-т [и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1976. – Вып. 3. – С. 63-72.

32. **Модифицирующий** эффект кинетина на облученные семена гороха / В. П. Бессонова, А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов // Теорет. и практ. аспекты использования ионизирующих излучений в сельском хозяйстве : тез. докл. Симп. по с.-х. радиобиологии, (Кишинев, 27–29 сент. 1976 г.) / Кишиневский СХИ. – Кишинёв : Тип. КСХИ, 1976. – С. 70-72.

33. **Совместное** влияние вытяжки опада скумпии и кинетина на рост проростков гороха и содержание в них пигментов / В. П. Бессонова, А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов // Интродукция и акклиматизация растений в Днепропетр. ботан. саду : сб. науч. ст. / Днепропетр. гос. ун-т [и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1976. – Вып. 3. – С. 73-78.

34. **Содержание** пигментов и углеводный обмен в хвое сосны обыкновенной в зависимости от условий произрастания / А. И. Корытова, О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Вопросы степного лесоведения и охраны природы. Труды Комплексной экспедиции ДГУ : сб. науч. ст. / Днепропетр. гос. ун-т [и др.] ; [ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1976. – С. 94-99.

1977

35. **Вплив** кінетину на динаміку хлорофілу в ізольованих сім'ядолях соняшника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, Ж. А. Потапова // VI з'їзд Укр. ботан. тов-ва : тези доп. – К. : Наук. думка, 1977. – С. 111.

36. **Методика** проведения лабораторных занятий по физиологии растений на вечернем отделении / В. П. Бессонова // Вопросы совершенствования вечернего и заочного обучения. (На материалах

Днепропетровского университета) : [сб. науч. тр.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1977. – С.119-122.

37. **Некоторые** стороны белкового обмена акации белой, произрастающей в разных условиях увлажнения / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. И. Корытова // Вопросы степного лесоведения и охраны природы. Труды Комплексной экспедиции ДГУ : [сб. науч. ст.] / Днепропетр. гос. ун-т ; [ред. А. Л. Бельгард]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1977. – С. 65-69.

38. **Постлучевой** эффект кинетина и гумата натрия / О. Ф. Михайлов, А. И. Корытова, В. П. Бессонова // Третий съезд Всесоюз. о-ва генетиков и селекционеров им. Н. И. Вавилова, (Ленинград, 16–20 мая 1977 г.) : тезисы докл. / АН СССР, Всесоюз. о-во генетиков и селекционеров им. Н. И. Вавилова. – Л. : Тип. ВИР, 1977. – Т. I : Генетика и селекция, ч. 2. – С. 345.

1978

39. **Влияние** вытяжки опада скумпии на активность некоторых терминальных оксидаз в проростках гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. И. Корытова // Интродукция и акклиматизация растений в Днепропетр. ботан. саду : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т [и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1978. – С. 91-98.

40. **Влияние** кинетина и рентгеновского облучения на ростовые процессы и накопление пигментов в проростках гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. И. Корытова // Физиология и биохимия культурных растений : науч.-теорет. журн. / Ин-т физиологии растений АН УССР. – К. : Наук. думка, 1978. – Т. 10, № 1. – С. 70-76.

41. **Влияние** кинетина на адвентивный ризогенез и динамику углеводов в регенерирующих семядолях подсолнечника / В. П. Бессонова // Теоретические вопросы регенерации растений : тезисы докл. регион. науч. конф., (Махачкала, 3–7 авг. 1978 г.) / Дагестанский гос. ун-т им. В. И. Ленина. – Махачкала : [б. и.], 1978. – С. 14-16.

42. **Влияние** кинетина на динамику нуклеиновых кислот в регенерирующих семядолях подсолнечника / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов, О. Д. Карасева // Там же. – С. 16.

43. **Влияние** NaCl и кинетина на некоторые физиолого-биохимические показатели в изолированных семядолях подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Интродукция и акклиматизация растений в Днепропетр. ботан. саду : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т [и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1978. – С. 24–31.

44. **Влияние** β-ИУК и кинетина на некоторые физиолого-биохимические показатели в изолированных семядолях подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Там же. – С. 63-72.

45. **Некоторые** физиолого-биохимические показатели акации белой в различных экологических условиях / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов, А. И. Корытова // Биогеоценология, антропогенные изменения растительного покрова и их прогнозирование : тез. докл. II респ. совещ. – К. : Наукова думка, 1978. – С. 118-119.

1979

46. **Влияние кинетина** и β-ИУК на динамику глутатиона и аскобиновой кислоты в регенерирующих семядолях подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, Т. Л. Стаценко // Актуальные вопросы современной ботаники : сб. науч. тр. / АН УССР, Укр. ботан. о-во. – К. : Наук. думка, 1979. – С. 109-110.

47. **Влияние** кинетина на каллюногенез у изолированных семядолей гороха / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова // Растения и химические канцерогены : [сб. науч. ст.] / Ботан. ин-т им. В. Л. Комарова, Комитет по канцерогенным веществам и мерам профилактики Минздрава СССР ; под ред. Э. И. Слепяна. – Л. : Наука, Ленингр. отд-ние, 1979. – С. 42-44.

48. **Изменение** активности некоторых окислительных ферментов в изолированных семядолях подсолнечника под влиянием кинетина / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Актуальные вопросы современной ботаники : сб. науч. тр. / АН УССР, Укр. ботан. о-во. – К. : Наукова думка, 1979. – С. 24-26.

49. **Изменение** активности оксидаз в процессе ризогенеза в каллюсе семядолей подсолнечника / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов, И. И. Лыженко // Культура клеток растений : тезисы докл. III Всесоюз. конф., (Абовян, Армения, 21–25 мая 1979 г.) / Ин-т физиологии растений им. К. А. Тимирязева, Ин-т микробиологии, Всесоюз. микробиол. о-во, Армян. отд-ние. – Абовян, 1979. – С. 57.

50. **Некоторые** морфологические показатели акации белой в условиях лесных культур биогеоценозов на рекультивируемых землях Западного Донбасса / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Экспериментальная биогеоценология и агроценозы : тезисы докл. Всесоюз. совещ., 13–15 июня 1979 г., Ростов-на-Дону. – М. : Наука, 1979. – С. 180-181.

1980

51. **Методические** указания по практическому курсу анатомии растений (для студентов заочного отделения) / Днепропетр. гос. ун-т ; В. П. Бессонова. – Днепропетровск, 1980.

52. **Некоторые** вопросы химизации сельского хозяйства и охраны окружающей среды : метод. рек. в помощь лектору / Днепропетр. обл. орг. о-ва «Знание» ; В. П. Бессонова. – Днепропетровск, 1980. – 20 с.

1981

53. **Защитное** влияние кинетина при рентгеновском облучении и засолении / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, А. И. Корытова // Регуляторы роста и развития растений : тезисы докл. I Всесоюз. конф., (Москва, 12–14 окт. 1981 г.) / АН СССР, Ин-т физиологии растений им. К. А. Тимирязева. – М. : Наука, 1981. – С. 33.

54. **Некоторые** морфологические показатели древесных и кустарниковых пород, произрастающих в условиях техногенного ландшафта Западного Донбасса / В. П. Бессонова, Т. Н. Сатарова // Биогеоэкологические аспекты лесной рекультивации земель Западного Донбасса : сб. науч. тр. Комплексной экспедиции ДГУ / Днепропетр. гос. ун-т, Биол. фак. ; Днепропетр. обл. о-во охраны природы ; [редкол.: А. Л. Бельгард, А. П. Травлеев (отв. редакторы) и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1981. – С. 114-119.

1982

55. **Некоторые** гигиенические аспекты охраны окружающей среды : метод. указания в помощь лектору / Днепропетр. обл. орг. о-ва «Знание» ; В. П. Бессонова. – Днепропетровск, 1982. – 21 с.

1983

56. **Физиолого-биохимические** аспекты патологического роста у растений и влияние физических и химических факторов при переходе к аномальному росту / В. П. Бессонова // Патологические новообразования у растений : [сб. науч. тр.] / АН СССР, Ин-т химической физики ; [отв. ред. Н. Н. Зоз]. – Черногоровка : Изд-во ИХФ АН СССР, 1983. – С. 69-91.

57. **Влияние** β -ИУК на содержание некоторых групп аминокислот в регенерирующих семядолях подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, З. Г. Рыбалко // Интродукция и экспериментальная экология растений : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [редкол. : О. Ф. Михайлов (отв. ред.) и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1983. – С. 63-72.

58. **Влияние** кинетина на содержание некоторых групп свободных аминокислот в изолированных семядолях подсолнечника / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Д. Карасева // Теория действия

физиологически активных веществ : темат. сб. / Днепропетр. с.-х. ин-т ; [отв. ред. А. А. Колбасин]. – Днепропетровск, 1983. – Т. 8. – С. 34-36.

1984

59. *Изучение* содержания пластидных пигментов и повреждаемость листьев некоторых древесных растений в условиях металлургического предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1984. – 15 с. – Деп. в ВИНТИ 20.02.84, № 3917-84.

60. *Методические* указания к изучению спецкурса «Рост растений» / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1984. – 56 с. – Деп. в ВИНТИ 17.01.85, № 474-85.

61. *Влияние* избытка цинка на содержание пигментов в листьях проростков некоторых культурных растений / В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов, И. И. Лыженко // Физиология и биохимия культурных растений : науч.-теорет. журн. / Ин-т физиологии растений АН УССР. – К., 1984. – Т. 16, № 1. – С.409-410. – (Деп. в ВИНТИ 02.03.84, № 1228-84).

62. *Влияние* цитокинина на рост растений и содержание хлорофилла в листьях в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов, О. Н. Кулаева // Физиология растений : науч. журн. / АН СССР. – М. : Наука, 1984. – Т. 31, вып. 6. – С. 1149-1153.

63. *Изменение* метаболизма кукурузы под действием ингредиентов лакокрасочного производства / [В. П. Бессонова, О. Ф. Михайлов, И. И. Лыженко и др.] // Физиолого-биохимические основы повышения устойчивости кукурузы : тезисы докл. II Всесоюз. совещ. по физиологии кукурузы / ВНИИ кукурузы. – Днепропетровск, 1984. – С. 74.

1985

64. *Динамика* микроэлементов в листьях древесных и кустарниковых пород в условиях промышленного предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1985. – 16 с. – Деп. в ВИНТИ 25.06.85, № 4516-85.

65. *Методические* указания к большому практикуму / Днепропетр. гос. ун-т ; В. П. Бессонова. – Днепропетровск : ДГУ, 1985. – 51 с.

66. *Методические* указания к лабораторным работам по физиологии растительной клетки / Днепропетр. гос. ун-т ; В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина. – Днепропетровск : ДГУ, 1985. – 37 с.

67. *Влияние* избытка цинка на рост проростков ячменя, подсолнечника, гороха, кукурузы / О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Д.

Карасева // Интродукция и экспериментальная экология растений : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [редкол. : О. Ф. Михайлов (отв. ред.) и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1985. – С. 3-10.

68. **Влияние** кинетина на рост проростков гороха и содержание пигментов при избытке цинка в питательном растворе / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Физиология растений : науч. журн. / АН СССР. – М. : Наука, 1985. – Т. 32, вып. 1. – С. 153-159.

69. **Влияние** промышленных загрязнений на содержание пигментов в листьях кустарниковых растений в степной зоне / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Д. Карасева, О. Ф. Михайлов // Вопросы лесной биогеоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвед. сб. [науч. тр.] / Куйбыш. гос. ун-т. – Куйбышев : Изд-во КГУ, 1985. – С. 47-53.

70. **Содержание** тяжелых металлов в листьях абрикоса обыкновенного (*Armeniaca vulgaris* Lam.), ореха грецкого (*Jugians regia* L.), яблони домашней (*Malus domestica* Borkh.) в условиях металлургического предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Интродукция и экспериментальная экология растений : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [редкол. : О. Ф. Михайлов (отв. ред.) и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1985. – С. 88-95.

1986

71. **Изменение** активности ферментов углеводного обмена в листьях древесных растений в условиях металлургического предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1986. – 18 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.86, № 4351-86.

72. **Накопление** микроэлементов в листьях древесных растений в условиях металлургического предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1986. – 15 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.86, № 4352-В 86.

73. **Динамика** микроэлементов в листьях кустарниковых растений в промышленных условиях // О. Ф. Михайлов, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Экологические основы воспр-ва биол. ресурсов степного Приднепровья : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [редкол.: А. Н. Винниченко (отв. ред.) и др.]. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1986. – С. 75-79.

74. **Динамика** сахаров в листьях тополя черного и клена татарского, произрастающих в условиях техногенного ландшафта Западного Донбасса // В. Н. Зверковский, В. П. Бессонова // Вопросы степного лесоведения и лесной рекультивации земель : межвуз. сб. [науч. тр.] / Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1986. – С. 71-76.

75. **Особенности** углеводного обмена в листьях некоторых плодовых растений в условиях промышленного предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Экологические основы восп-ва биол. ресурсов степного Приднепровья : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [редкол.: А. Н. Винниченко (отв. ред.) и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1986. – С. 80-86.

1987

76. **Действие** ингредиентов промышленных выбросов на содержание аскорбиновой кислоты в листьях различных растений / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, Ж. Т. Козюкина ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1987. – 19 с. – Деп. в ВИНТИ 27.05.87, № 3824-В 87.

77. **Древесные** и кустарниковые растения в условиях металлургического предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Кононова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1987. – 20 с. – Деп. в ВИНТИ 27.05.87, № 3823-В 87.

78. **Методические** указания к выполнению лабораторных работ по разделу «Физиология водного режима» / Днепропетр. гос. ун-т ; [сост. : В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина, Л. Г. Долгова]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1987.

79. **Накопление** ингредиентов выбросов металлургических предприятий в листьях древесных растений / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, Ж. Т. Козюкина // VII съезд Укр. ботан. о-ва, (Ивано-Франковск, май 1987 г.) : тез. докл / АН УССР, Укр. ботан. о-во. – К. : Наук. думка. – 1987.

80. **Углеводный** обмен и адаптация древесных растений к экстремальным факторам металлургических производств / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, О. Ф. Михайлов // Механизмы адаптации растений и животных к экстремальным факторам среды : тез. докл. 5-й Ростовской обл. науч.-практ. школы-семинара / Рост. медицинский ин-т [и др.]. – Ростов-на-Дону, 1987. – С. 184-185.

1988

81. **Влияние** металлургического производства на накопление кальция и магния в листьях древесных и кустарниковых растений / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1988. – 21 с. – Деп. в ВИНТИ 06.07.88, № 5449-В88.

82. **Изменение** фосфорного обмена в листьях древесных и кустарниковых растений в условиях металлургического производства / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1988. – 18 с. – Деп. в ВИНТИ 04.07.88, № 5363.

83. **Методические** указания к малому практикуму по физиологии минерального питания / Днепропетр. гос. ун-т ; В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1988.

84. **Аккумуляция** тяжелых металлов компонентами экосистем в индустриальных районах / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Тяжелые металлы в окружающей среде и охрана природы : материалы 2-й Всесоюз. конф., 28–30 дек. 1987 г., Москва / МГУ им. М. В. Ломоносова [и др.]. – М. : Наука и техника, 1988. – Ч. 2. – С. 240-243.

85. **Влияние** выбросов металлургических предприятий на содержание углеводов в листьях ряда древесно-кустарниковых пород в условиях степной зоны / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Вопросы лесной биогеоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвуз. сб. науч. ст. / Куйбышев. гос. ун-т [и др.]. – Куйбышев : Изд-во КГУ, 1988. – С. 93-102.

86. **Использование** растений для аккумуляции тяжелых металлов и соединений серы в промышленных условиях / В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина, И. И. Лыженко // Рациональное использование, охрана, восп-во биол. ресурсов и экологическое воспитание : тезисы республ. конф., (Запорожье, 27–29 сент. 1988 г.) / Запорож. гос. ун-т. – Запорожье, 1988. – С. 148-149.

1989

87. **Воздействие** цитокинина на содержание макро- и микроэлементов в органах шалфея блестящего и бархатцев отклоненных в условиях промышленного предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1989. – 19 с. – Деп. в ВИНТИ 12.01.89, № 300-В89.

88. **Динамика** азота, фосфора и калия в листьях древесных растений в условиях различных металлургических предприятий / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1989. – 17 с. – Деп. в ВИНТИ 31.05.89, № 3617-В89.

89. **Изменения** в содержании пигментов и аскорбиновой кислоты в листьях декоративных растений закрытого грунта при действии на них цитокининов / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1989. – 21 с. – Деп. в ВИНТИ 12.01.89, № 301-В89.

90. **Методические** указания к выполнению самостоятельных работ при изучении раздела «Дыхание и ассимиляционная способность растений» // Днепропетр. гос. ун-т ; [сост. : В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1989. – 24 с.

91. **Накопление** свинца в вегетативных органах древесных растений, произрастающих в условиях предприятий по производству стекла / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1989. – 12 с. – Деп. в ВИНТИ 31.05.89, № 3619-В89.

92. **Накопление** тяжелых металлов в листьях древесных и кустарниковых пород в условиях различных предприятий промышленности / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1989. – 17 с. – Деп. в ВИНТИ 26.04.89, №2759-В89.

93. **Содержание** кремния, кальция и магния в листьях древесных и кустарниковых растений в условиях различных промышленных предприятий / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1989. – 18 с. – Деп. в ВИНТИ 26.04.89, № 2760-В89.

94. **Влияние** цитокинина на содержание антиоксидантов в листьях растений закрытого грунта при действии на них воздушных поллютантов / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко / III Всесою. конф. «Биоантиоксидант», 27–29 июня 1989 г., Москва : тез. докл. / АН СССР, Ин-т химической физики. – М., 1989. – С. 191.

95. **Вплив** техногенних умов на вміст аскорбінової кислоти та глутатіону в листках різних рослин / В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкіна, І. І. Лыженко // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного АН УРСР. – К., 1989. – Т. 46, № 3. – С. 83-85.

96. **Изменение** содержания фосфора в листьях древесных и кустарниковых растений в техногенных условиях произрастания / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Вопросы лесной биогеоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвуз. сб. науч. ст. / Куйбышев. гос. ун-т ; [под ред. Н. М. Матвеева]. – Куйбышев : [б. и.], 1989. – С. 38-44.

97. **Изменения** в содержании пластидных пигментов в почках и характеристика внутрипочечного роста некоторых древесных и кустарниковых растений в условиях промышленных производств / В. П. Бессонова, К. Б. Плюто // Биоантиоксидант : тезисы докл. III Всесоюз. конф., (Москва, 27–29 июня 1989 г.) / АН СССР. – М. : Изд-во АН СССР, 1989. – Т. I. – С. 191.

98. **Накопление** меди, цинка и свинца листьями древесных и кустарниковых растений в условиях промышленного производства / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Охрана труда и окружающей среды в технологических процессах энергетики и черной металлургии : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [редкол. : В. М. Задара (отв. ред.) и др.]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1989. – С. 111-115.

99. **Обмен** полисахаридов в листьях робинии лжеакации и тополя черного на рекультивируемых землях Западного Донбасса / В. П. Бессонова, В. Н. Зверковский // Биогеоценологические исследования лесов техногенных ландшафтов степной Украины : межвуз. сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [отв. ред. А. П. Травлеев]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1989. – С. 135-139.

1990

100. **Витамины** растений : учеб. пособие / В. П. Бессонова. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1990. – 84 с.

101. **Влияние** избытка тяжелых металлов на цитокининовую активность и интенсивность фотосинтеза чины душистой *Lathyrus odoratus* L. / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1990. – 11 с. – Деп. в ВИНТИ 06.06.90, № 3026-В90.

102. **Влияние** тяжелых металлов на фотосинтетический аппарат *Lathyrus odoratus* L. / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1990. – 11 с. – Деп. в ВИНТИ 06.06.90, № 3026-В 90.

103. **Действие** физиологически активных веществ и нитрофоски на содержание антиоксидантов и хлорофилла в листьях газонных трав в условиях загрязнения / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1990. – 19 с. – Деп. в ВИНТИ 06.06.90, № 3025-В90.

104. **Влияние** загрязнения среды тяжелыми металлами на репродуктивное развитие древесных и кустарниковых растений / В. П. Бессонова // Растения и промышленная среда : тез. докл. Первой Всесоюзн. науч. конф., (Днепропетровск, 20–22 марта 1990 г.) / АН СССР, Гос. комитет по охране природы, Днепропетр. гос. ун-т ; [ред. Л. Г. Долгова]. – Днепропетровск, 1990. – С. 75-76.

105. **Влияние** избытка микроэлементов и двуокиси серы на световые реакции фотосинтеза в хлоропластах гороха / В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина, И. И. Лыженко // Физиология и биохимия культурных растений : науч.-теорет. журн. / Ин-т физиологии растений и генетики АН УССР. – К. : Наук. думка, 1990. – Т. 22, № 3. – С. 220-225.

106. **Влияние** цитокинина на некоторые физиолого-биохимические показатели растений, выращиваемых в условиях промышленного загрязнения / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Науч. докл. высш. школы. Биологические науки. – М. : Высш. шк., 1990. – № 12 (324). – С. 101-109.

107. **Динамика** азота, фосфора и калия в листьях древесных растений в условиях аэрогенного загрязнения окружающей среды тяжелыми металлами / В. П. Бессонова // Антропогенные воздействия на лесные экосистемы степной

зоны : межвуз. сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [отв. ред. А. П. Травлеев]. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1990. – С. 82-85.

108. **Динамика** некоторых макроэлементов в листьях древесных растений, произрастающих в условиях металлургических предприятий / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Вопросы лесной биоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвуз. сб. / Куйбышев. гос. ун-т, Куйбышев. обл. совет Всерос. о-ва охраны природы ; [редкол. : Н. М. Матвеев (отв. ред.) и др.]. – Куйбышев, 1990. – С. 107-115.

109. **Зміни** вмісту фосфороорганічних сполук у листі деревних рослин поблизу металургійних підприємств / В. П. Бессонова, І. І. Лиженко // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного АН УРСР. – К., 1990. – Т. 47, № 5. – С. 99-101.

110. **Использование** цитогенетических критериев для биоиндикации загрязнения экосистем / В. П. Бессонова // Промышленная ботаника: состояние и перспективы развития : тез. докл. респ. науч. конф., посвящ. 25-летию Донец. ботан. сада АН УССР, сент. 1990 г., Донецк / АН УССР. – Донецк, 1990. – С. 106.

111. **Оценка** состояния растений в условиях загрязнения среды с использованием цитологических и физиологических критериев / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Проблемы устойчивости биологических систем : тез. докл. Всесоюз. школы, 15–20 окт. 1990 г., Севастополь / Ин-т эволюционной морфологии и экологии животных им. А. Н. Северцева АН СССР, Ин-т биологии южных морей им. А. О. Ковалевского АН УССР. – Х., 1990. – С. 129-130.

112. **Перекисное** окисление липидов в вегетативных и генеративных органах растений – показатель загрязнения среды тяжелыми металлами / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Экологические проблемы охраны живой природы : тез. докл. Всесоюз. конф. / ВАСХНИЛ. – М., 1990. – Ч. 2. – С. 89.

113. **Повышение** устойчивости мятлика лугового в условиях промышленного производства / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, Ж. Т. Козюкина // Ботанические исследования на Украине : докл. УБО. – К. : Наук. думка, 1990.

114. **Способность** к репродукции древесных и кустарниковых растений в условиях металлургических предприятий / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Вопросы лесной биоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвуз. сб. / Куйбышев. гос. ун-т, Куйбышев. обл. совет Всерос. о-ва охраны природы ; [редкол. : Н. М. Матвеев (отв. ред.) и др.]. – Куйбышев, 1990. – С. 116-123.

115. **Физиологические** активные вещества в адаптации растений к избыточному содержанию тяжелых металлов в среде / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Механизмы адаптации животных и растений к экстремальным факторам среды : тез. докл. 6-й Ростов. обл. научн.-практ. школы-семинара, (Ростов-на-Дону, 10–14 сент. 1990 г.) / Ростов. гос. ун-т. – Ростов н/Д : Изд-во РГУ, 1990. – Т. I. – С. 180.

1991

116. **Загрязнение** природной среды тяжелыми металлами и элементный состав растений / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1991. – 230 с. – Деп. в ВИНТИ 27.07.91, № 3121–В 91.

117. **Морфо-функциональные** исследования растений в условиях загрязнения среды тяжелыми металлами : автореф. дис. на соискание ученой степ. д-ра биол. наук : спец. 03.00.16 «Экология» / Бессонова Валентина Петровна ; Днепропетр. гос. ун-т им. 300-летия воссоединения Украины с Россией. – Днепропетровск, 1991. – 35 с.

118. **Влияние** 6–БАП на рост и содержание белка в листьях цветочных растений закрытого грунта в условиях промышленного предприятия / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Интродукция и акклиматизация растений : респ. межвед. сб. науч. тр. / АН УССР, Донец. ботан. сад. – К. : Наук. думка, 1991. – Вып. 16. – С. 79-83.

119. **Влияние** загрязнения среды на прорастание и физиологическое состояние пыльцы некоторых древесных растений / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Ботан. журн. : науч. журн. / Всесоюзн. ботан. о-во. – М. : Наука, 1991. – Т. 76, № 3. – С. 422-426.

120. **Влияние** полистимулина К на фотосинтетические процессы растений, выращенных на средах с ионами тяжелых металлов / В. П. Бессонова // Науч. докл. высш. шк. Биол. науки. / М-во высш. и сред. спец. образования СССР. – М. : Высшая школа, 1991. – № 9. – С. 123-131.

121. **Влияние** полистимулина К на фотосинтетический аппарат растений чины душистой, выращенных при избытке в среде железа, марганца и хрома // В. П. Бессонова // Физиология и биохимия культурных растений : науч.-теорет. журн. / Ин-т физиологии и генетики растений НАН Украины. – К., 1991. – Т. 23, № 2 (131). – С. 158-163.

122. **Исследование** интенсивности фотосинтеза и первичных реакций фотосинтеза у древесных растений, произрастающих в условиях загрязнения среды в степной зоне Украины / В. П. Бессонова // Кадастровые исследования степных биогеоценозов Присамарья Днепровского, их антропогенная динамика

и охрана : межвуз. сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; ред. А. П. Травлеев. – Днепропетровск : РИО ДГУ, 1991. – С. 181-189.

123. **Использование** растений для очистки атмосферы от выбросов металлургического производства / Ж. Т. Козюкина, В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Проблемы металлургического производства : респ. межвед. науч.-техн. сб. / Днепропетр. металлург. ин-т ; отв. ред. Ю. Н. Таран. – К. : Техніка, 1991. – № 104. – С. 107-109.

124. **Клеточный** анализ роста корней *Lathyrus odoratus* L. при действии тяжелых металлов / В. П. Бессонова // Цитология и генетика : междунар. науч. журн. / Ин-т клеточной биологии и генетической инженерии НАН Украины. – К., 1991. – Т. 25, № 6. – С. 18-22.

125. **Корневая** система бирючины обыкновенной в условиях промышленного загрязнения / В. П. Бессонова, Е. Е. Сыроватко // Вопросы лесной биоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвуз. сб. науч. тр. / Самарский гос. ун-т. – Самара : Изд-во СГУ, 1991. – С. 90-95.

126. **Некоторые** аспекты азотного метаболизма при избытке тяжелых металлов в питательной среде / В. П. Бессонова, Ж. Т. Козюкина, И. И. Лыженко // Биологическая фиксация азота и азотный метаболизм бобовых растений : тез. докл. респ. конф., посв. памяти чл.-кор. АН УССР А. В. Манорика, (Тернополь, 1–4 окт. 1991 г.). – К., 1991. – С. 12.

127. **Пассивный** моніторинг забруднення середовища важкими металами з використанням трав'янистих рослин / В. П. Бессонова // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 1991. – Т. 48, № 2. – С. 77-80.

128. **Содержание** пластидных пигментов в почках некоторых деревьев и кустарников в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, К. Б. Плюто // Ботан. журн. : науч. журн. / Всесоюз. ботан. о-во. – М., 1991. – Т. 76, № 1. – С. 89-94.

129. **Содержание** тяжелых металлов в листьях древесных растений в условиях металлургических предприятий / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Вопросы лесной биогеоценологии, экологии и охраны природы в степной зоне : межвуз. сб. науч. тр. / Самарский гос. ун-т. – Самара : Изд-во СГУ, 1991. – С. 95-103.

1992

130. **Влияние** тяжелых металлов и полистимулина К на антиоксидантную систему клеток листьев чины душистой / В. П. Бессонова // Физиология и биохимия культурных растений : науч.-теорет. журн. / Ин-т

физиологии растений и генетики НАН Украины. – К., 1992. – Т. 24, № 2. – С. 147–153.

131. **Влияние** тяжелых металлов на антиоксидантную систему листьев сеянцев *Ligustrum vulgare* L. и *Syringa vulgaris* L. / В. П. Бессонова // Науч. докл. высш. шк. Биол. науки / М-во образования Рос. Федерации. – М. : Высшая школа, 1992. – № 8 (344). – С. 136-142.

132. **Вплив** важких металів на пігментну систему листка / В. П. Бессонова // Укр. ботан. журнал : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 1992. – Т. 49, № 2. – С. 63-66.

133. **Гистохимические** исследования запасных веществ и вызревание побегов как показатель зимостойкости в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Интродукция, акклиматизация, охрана и использование растений в степной зоне : тез. докл. науч. конф., (Самара, 7–11 сент. 1992 г.) / Самарский гос. ун-и. – Самара : Изд-во СГУ, 1992. – С. 45.

134. **Состояние** пыльцы как показатель загрязнения среды тяжелыми металлами / В. П. Бессонова // Экология : науч. журн. / РАН, Уральское отд-ние РАН. – Екатеринбург : Наука, 1992. – № 4. – С. 45-50.

1993

135. **Динамика** сахаров в листьях роз в условиях промышленного предприятия / В. П. Бессонова, Е. В. Дубовая / Запорож. гос. ун-т. – Запорожье, 1993. – 23 с. – Деп. в ГНТБ Украины 22.05.93, № 974-Ук.93.

136. **Интенсивность** плодоношения древесных растений в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, З. В. Грицай / Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1993. – 15 с. – Деп. в УкрНИИТИ 23.03.93, № 643-Ук. 93.

137. **Использование** пыльцы в региональном мониторинге мутагенности среды / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, Ж. Т. Козюкина / Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск, 1993. – 20. – Деп. в УкрНИИТИ 23.03.93, № 625-Ук93.

138. **Исследование** устойчивости однолетних цветочных растений в условиях металлургического предприятия / Л. М. Фендюр, В. П. Бессонова / Запорож. гос. ун-т. – Запорожье, 1993. – 17 с. – Деп. в ГНТБ Украины 18.11.93, № 2335-Ук-93.

139. **Количественные** изменения органической формы фосфора в вегетативных органах календулы лекарственной под влиянием избытка железа и хрома / В. П. Бессонова, Н. И. Мишкина, Л. М. Фендюр / Запорож. гос. ун-т. – Запорожье, 1993. – 18 с. – Деп. в ГНТБ Украины 01.03.94, № 413-Ук-94.

140. **Мужская** фертильность декоративных цветочных растений как индикатор загрязнения природной среды / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюр /

Запорож. гос. ун-т. – Запорожье, 1993. – 18 с. – Деп. в ГНТБ Украины 12.10.95, № 2277-Ук-95.

141. *Эколого-физиологические* основы фитодизайна : учеб. пособие / Ж. Т. Козюкина, В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1993. – 52 с.

142. *Влияние* загрязнения среды тяжелыми металлами на гормональные и трофические факторы в почках кустарниковых растений / В. П. Бессонова // Экология : науч. журн. / РАН, Уральское отд-ние РАН. – Екатеринбург : Наука, 1993. – № 2. – С. 21-26.

143. *Влияние* физиологически активных веществ на декоративность интродуцированных кустарников в условиях аэрогенного загрязнения среды / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко, Л. М. Фендюр // Экологические проблемы интродукции растений на современном этапе: вопросы теории и практики : материалы Междунар. науч. конф., (Краснодар, 14–17 сент. 1993 г.) / Кубанский гос. аграр. ун-т. – Краснодар, 1993. – С. 15-17.

144. *Вплив* надлишку мікроелементів у середовищі вирощування деяких форм нагідків лікарських / Л. М. Фендюр, В. П. Бессонова, Т. М. Пересипкіна // Навколишнє середовище і здоров'я : тези доп. Міжнар. наук. конф., (Чернівці, 23-25 листоп. 1993 р.) / Чернівець. держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 1993. – С. 176.

145. *Исследование* интенсивности фотосинтеза и первичных реакций фотосинтеза у древесных растений, произрастающих в условиях загрязнения среды в степной зоне Украины / В. П. Бессонова // Кадастровые исследования степных биogeоценозов Присамарья Днепроvского, их антропогенная динамика и охрана : межвуз. сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т ; [ред. А. П. Травлеев]. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1993. – С.181-189.

146. *Підвищення* стійкості троянд в умовах аерогенного забруднення навколишнього середовища під впливом антиоксидантів / В. П. Бессонова, І. І. Лиженко, О. В. Дубова // Навколишнє середовище і здоров'я : тез. доп. Міжнар. наук. конф., (Чернівці, 23–25 листоп. 1993 р.) / Чернівець. держ. ун-т. – Чернівці, 1993. – С. 120.

147. *Устойчивость* к тяжелым металлам и механизмы антиоксидантной защиты / В. П. Бессонова // Промышленная ботаника: состояние и перспективы развития : тез. докл. Междунар. науч. конф., (Кривой Рог, май 1993 г.) / АН Украины, Донец. ботан. сад, Криворож. ботан. сад. – Донецк, 1993. – С. 78-79.

148. *Эффективность* осаждения пылевых частиц листьями древесных и кустарниковых растений / В. П. Бессонова // Вопросы защиты природной

среды и охрана труда в промышленности : сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1993. – С. 34-37.

149. **Passive** monitoring of the environment pollution by heavy metals using herbs / V. Bessonova, L. Fendur, E. Dubovaja // BioGeoMon. Symposium on Ecosystem Behaviour: Evaluation of Integrated Monitoring in Small Catchments, (Prague, Czech Republic, 18–20 Sept. 1993). – Prague, 1993. – P. 24.

150. **Cr, Mn, Zn and Fe** surplus cytotoxicity white Lathyrus odoratus L. / V. Bessonova // Proceedings of the Second International Conference on the Biogeochemistry of Trace Elements, (Taipei, Taiwan, 5–10 Sept. 1993). – [Taipei], 1993.

151. **Flowering** annual plants in monitoring of the environment pollution heavy metals / V. Bessonova, L. Fendur, E. Dubovaja // Central and Eastern European Regional Meeting. Environmental toxicology: Pathways of anthropogenic pollutants in the environment and their toxic effects, (Porabka-Kozubnik, Poland, 23-27 August 1993). – Porabka-Kozubnik, 1993. – P. 47.

1994

152. **Рекомендації** к оформлению курсовых и дипломных работ по физиологии растений / В. П. Бессонова. – Днепропетровск, ДГУ, 1994.

153. **Можливості** оцінки екологічної ситуації у промисловому місті за гаметоцидною дією на рослини промислових емісій / В. П. Бессонова, З. В. Грицай, І. І. Лиженко // Екологія і освіта: проблеми теорії і практики : тези доп. і повідомл. учасн. міжнар. наук.-практ. конф., (Умань, 20–21 квіт. 1994 р.) / Уманський держ. пед. ін.-т ім. П. Г. Тичини. – Умань, 1994. – Т. II. – С. 49-51.

154. **Показники** плодоношення деревних рослин у моніторингу забруднення навколишнього середовища / В. П. Бессонова, З. В. Грицай, Ж. Т. Козюкина // Урбанізація як фактор змін біогеоценотичного покриву : матеріали конф., (Львів-Яремча, 21–23 верес. 1994 р.). – Львів : Академічний Експрес, 1994. – С. 100-101.

155. **Состояние** пыльцы как показатель загрязнения среды тяжелыми металлами / В. П. Бессонова // Экология : науч. журн. / РАН, Уральское отд-ние РАН. – Екатеринбург : Наука, 1994. – № 4. – С. 45-50.

156. **Toxic** action of heavy metals on growth and content of phosphoric compounds in plants / V. P. Bessonova, N. I. Mishkina, Z. V. Gritzay // Toxicity hazard risk : programme and abstracts 3rd Meeting of Central and Eastern European Regional Section, International Society of Ecotoxicology and Environmental Safety: /

National Institute of Hygiene, Budapest, (Balatonaliga, Hungary, 14-19 May 1994). – [Balatonaliga], 1994. – P. 14.

1995

157. **Верхние** критические концентрации некоторых тяжелых металлов в листьях сеянцев древесных растений / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко // Вопросы экологии и охраны природы в лесостепной и степной зонах : межвед. сб. науч. тр. ; под ред. Н. М. Матвеева. – Самара : Изд-во «Самарский университет», 1995. – С. 118-122.

158. **Влияние** избытка микроэлементов на содержание фосфора и активность ферментов у растений / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина, Н. И. Мишкина // Актуальні питання фармацевтичної науки та практики : матеріали міжрегіон. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 23-24 листоп. 1995 р.) / Запоріж. держ. мед. ун-т. – Запоріжжя, 1995. – С. 20-21.

159. **Влияние** комплекса загрязнителей на содержание сахаров и общую кислотность плодов розы собачьей и розы коричной / Е. В. Дубовая, В. П. Бессонова // Вопросы экологии и охраны природы в лесостепной и степной зонах : межвед. сб. науч. тр. ; под ред. Н. М. Матвеева. – Самара : Изд-во «Самарский университет», 1995. – С. 128-134.

160. **Вплив** аерогенного забруднення навколишнього середовища на вміст проліну у листках декоративних квітникових рослин / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюр, Т. М. Пересипкіна // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного. – К., 1995. – Т. 52, № 6. – С. 839-845.

161. **Зміни** вмісту вуглеводів у пагонах троянд в умовах забруднення навколишнього середовища / В. П. Бессонова, О. В. Дубова // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного. – К., 1995. – Т. 52, № 1. – С. 97-101.

162. **Индикация** загрязнения окружающей среды тяжелыми металлами по содержанию пролина в листьях декоративных цветочных растений / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюр, Т. Н. Пересыпкина, Н. И. Мишкина // Устойчивое развитие: загрязнение окружающей среды и экологическая безопасность : тезисы докл. Первой междунар. науч.-практ. конф., (Днепропетровск, 4-8 дек. 1995 г.) / Дніпропетр. держ. ун-т. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1995. – Т. 2 – С. 34-35.

163. **Мониторинг** загрязнения окружающей среды на основе фитоиндикации / В. П. Бессонова, З. В. Грицай, Т. И. Юсыпова, Н. И. Мишкина // Фундаментальные и прикладные проблемы охраны окружающей среды : тезисы докл. междунар. конф., (Томск, 12-16 сент. 1995 г.) / Том. гос. ун-т. – Томск : Изд-во ТГУ, 1995. – Т. 2. – С. 11-12.

164. **Оптимизация** минерального питания растений в условиях загрязнения среды как фактор повышения их декоративности / В. П. Бессонова, Н. И. Мишкина // Франція та Україна, наук.-практ. досвід у контексті діалогу національних культур : тез. доп. II Міжнар. наук. конф., 22–25 трав. 1995 р. / Дніпропетр. держ. ун-т. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 117.

165. **Содержание** витамина С и каротина в плодах *Rosa canina* L. и *Rosa cinnamomea* L. в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, Е. В. Дубовая // Мониторинговые исследования биогeoценологических катен степной зоны : межвуз. сб. науч. тр. / Днепропетр. гос. ун-т. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1995. – С. 178-185.

166. **Ферменты** фосфорного обмена корней в индикации загрязнения среды тяжелыми металлами / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина, Н. И. Мишкина // Актуальні питання фармацевтичної науки та практики : матеріали міжрегіон. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 23–24 листоп. 1995 р.) / Запоріз. держ. мед. ун-т. – Запоріжжя, 1995. – С. 21-22.

167. **Assessment** of risk of air pollutants effect on cytogenetic indices / T. I. Usypiva, V. P. Bessonova, Z. V. Gritzay // Abstracts Symposium on Ecological Chemistry, (Chisinau, Moldova, 1–4 oct. 1995 p.). – Chisinau, 1995. – P. 120.

168. **Bio indication** of environmental pollution with lead with the help of plants / V. P. Bessonova, Z. V. Gritzay, T. I. Usypiva, N. I. Mishkina // Book of Abstracts The Sixth International Hans Wolfgang Nürnberg Memorial Symposium on Metal Compounds in Environment and Life (Jülich, Germany, 9-12 May 1995) / International Association of Environmental Chemistry. – Jülich, 1995. – P. 79.

169. **Dynamics** of Fe, Mn, Cr. and Pb in conditions of environmental pollution by heavy metals / Z. Gritzay, T. Usypiva, V. Bessonova, I. Lyzshenco // Résumés Troisième Conférence Internationale Sur La Biogeochimie Des Elements Traces, (Paris, France, 15–19 May 1995). – [Paris], 1995. – P. 81.

170. **Effect** of iron and manganese excess on growth and potassium accumulation in organs of *Arctotis stoechadifolia* Berg and *Calendula officinalis* L. / V. P. Bessonova, N. I. Mishkina, Z. V. Gritzay // Ibid. – P. 422.

171. **Heavy** metals in the «plants-soil» system / V. P. Bessonova, T. N. Peresipkina, L. M. Fendur // Abstracts Symposium on Ecological Chemistry, (Chisinau, Moldova, 1–4 oct. 1995 p.). – Chisinau, 1995. – P. 37.

172. **The influence** of SO₂ air pollution on the free-radical enzymes activity in the parts of maples flowers / V. P. Bessonova, Z. V. Gritzay // Abstracts of 23-rd Meeting of the Federation of European Biochemical Societies (FEBS), (Basel, Switzerland, 13–18 Aug. 1995). – Basel, 1995. – P. 211.

173. *Toxic effect* of heavy metals on development of root system of annual flowering plants / V. Bessonova, N. Mishkina, T. Peresipkina // Abstracts of 33-rd International Congress on Forensic (TIAFT) and 1-st on Environmental Toxicology (Gretox '95), [Thessaloniki, Macedonia, Greece, 27–31 Aug. 1995]. – [Thessaloniki], 1995.

1996

174. *Методичні* вказівки до виконання самостійних робіт з розділу «Ріст і розвиток рослин» / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1996.

175. *Учебное* пособие к выполнению и оформлению курсовых и дипломных работ по физиологии растений / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина ; Запорож. гос. ун-т. – Запорожье : Изд-во ЗГУ, 1996. – 51 с.

176. *Аккумуляция* железа почвой и древесными растениями в условиях промышленной среды обитания / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина, И. И. Лыженко // Экологические аспекты загрязнения окружающей среды : тез. докл. междунар. науч.-практ. конф., (Киев, 26–28 март. 1996 г.) / Ин-т геологии НАН Украины ; [ред. В. И. Почтаренко, Е. А. Яковлев]. – К. : [б. и.], 1996. – Ч. II.

177. *Влияние* загрязнения среды железом и хромом на содержание калия и кальция в декоративных цветочных растениях / В. П. Бессонова, Н. И. Мишкина, И. И. Лыженко // Вестн. Днепропетр. гос. ун-та. Биология. Экология. – Дніпропетровск : Вид-во ДДУ, 1996. – Вып. 2. – С. 61-67.

178. *Влияние* промышленных выбросов на содержание зеленых пигментов и площадь листьев самосева некоторых видов древесных / Т. И. Юсыпыва, В. П. Бессонова // Проблемы дендрологии, цветоводства, плодоводства, виноградарства и виноделия : материалы IV Междунар конф. молод. учен. и спец., (Ялта, 14–16 окт. 1996 г.) / Гос. Никитский ботан. сад. – Ялта, 1996. – С. 70-73.

179. *Водный* режим побегов роз как показатель зимостойкости в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, Е. В. Дубовая // Вопросы экологии и охраны природы в лесостепной и степной зонах : межвед. сб. науч. тр. / Самарский гос. ун-т ; [под ред. Н. М. Матвеева]. – Самара : Изд-во «Самарский университет», 1996. – С. 46-53.

180. *Изменения* морфологических показателей у цветочных декоративных растений под влиянием обработки физиологически активными веществами в условиях промышленного предприятия / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева, Л. М. Фендюр, И. И. Лыженко // Там же. – С. 38-45.

181. *Использование* цитогенетических критериев для оценки мутагенности промышленных поллютантов / В. П. Бессонова, З. В. Грицай Т. И.

Юсыпова // Цитология и генетика : междунар. науч. журн. / НАН Украины, Ин-т клеточной биологии и генетической инженерии ; УААН, Ин-т агроэкологии и биотехнологии. – К., 1996. – Т. 30, № 5. – С. 70-76.

182. **Можливості** використання декоративних квіткових рослин для фітоіндикації забруднення навколишнього середовища. Вміст зелених пігментів / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюр, Т. М. Пересипкіна // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 1996. – Т. 53, № 2. – С. 319-324.

183. **Моніторинг** негативного впливу техногенних емісій на стан деревних рослин / В. П. Бессонова // Питання соціоекології : матеріали Першої всеукр. конф. [«Теорет. та прикл. аспекти соціоекології»], (Львів, 7–11 жовт. 1996 р.) / Львів. держ. ун-т ім. І. Франко, Укр. держ. лісотехн. ун-т. – Львів, 1996. – Т. 2. – С. 116-117.

184. **Роль** ботанических дисциплин в экологической подготовке биологов / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина // Экологическое образование в целях устойчивого развития (Экологическое образование – XXI век) : тез. докл. междунар. конф., (Тольятти, 1–4 окт. 1996 г.) / Нижегород. гос. ун-т, Ростов.-на-Дону гос. ун-т, Самарский гос. ун-т. – Тольятти, 1996. – С. 228-230.

185. **Содержание** углеводов в формирующихся околоплодниках *Acer negundo* L. и *Acer platanoides* L. в условиях промышленного загрязнения / З. В. Грицай, В. П. Бессонова // Проблемы дендрологии, цветоводства, плодоводства, виноградарства и виноделия : материалы IV Междунар. конф. молодых ученых, (Ялта, 14-16 окт. 1996 г.) / Гос. Никитский ботан. сад. – Ялта, 1996. – С. 9-12.

186. **Adornment** flower plants in indication of the environmental pollution / N. I. Mishkina, V. P. Bessonova, T. N. Peresyppkina, S. O. Yakovleva // Sustainable development : system analysis in ecology : Abstracts 2nd Practical Conference, (Sevastopol, Ukraine, 9–11 Sept. 1996) / Sevastopol State Technical University [and others]. – [Sevastopol], 1996. – P.119.

187. **Effect** of Fe^{2+} and Mn^{2+} excess on the intensity of the tree radical processes and antioxidative system of woody plants seedling / V. P. Bessonova // Abstracts of the 10:hFESPP Congress «From molecular mechanisms to the plant: an integrated approach», (Florence, Italy, 9–13 Sept. 1996). – [Florence], 1996.

188. **The** physiological and biochemical indexes of wood plant seeds as an indicators of environmental pollution / V. P. Bessonova, T. I. Usypiva, Z. V. Gritzay // Sustainable development: system analysis in ecology : Abstracts 2-nd Practical Conference, (Sevastopol, Ukraine, 9–12 Sept. 1996) / Sevastopol State Technical University [and others]. – [Sevastopol], 1996. – P. 99-100.

1997

189. **Вода** и растения : методические указания в помощь лектору / В. П. Бессонова, И. И. Лыженко. – Днепропетровск, 1997.

190. **Методичні** вказівки до лабораторних робіт зі спецкурсу «Стійкість рослин» для студентів біологічного факультету / О. В. Дубова, Л. М. Фендюр, В. П. Бессонова. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 1997. – 57 с.

191. **Анализ** состояния растительности некоторых районов г. Запорожья / [В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина, А. Крайнова и др.] // Вопросы биоиндикации и охраны природы : межвуз. сб. науч. тр. / Запорож. гос. ун-т ; [отв. ред. В. П. Бессонова]. – Запорожье : Изд-во ЗГУ, 1997. – С. 61-69.

192. **Антиоксиданты** элементов цветка представителей рода *Acer* в условиях загрязнения природной среды SO_2 и NO_2 В. П. Бессонова, З. В. Грицай // Вопросы биоиндикации и экологии : межвед. сб. науч. тр. / Запорож. гос. ун-т. – Запорожье : [б. и.], 1997. – Вып. 2. – С. 3-13.

193. **Влияние** Cr^{6+} в среде выращивания на содержание хлорофилла в листьях ювенильных декоративных цветочных растений / С. О. Яковлева, В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина // Problems on dendrology, floriculture, horticulture : materials of the international conference, (Yalta, 6–10 Oct. 1997) / Ukraine academy of agricultural sciences, State Nikita botanikal gardens. – Yalta, 1997. – Part II : Floriculture. – P. 137-141.

194. **Влияние** загрязнения окружающей среды на мужскую фертильность декоративных цветочных растений / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюр, Т. Н. Пересыпкина // Ботан. журн. : науч. журн. / Ботан. ин-т им. В. Л. Комарова РАН. – СПб. : Наука, 1997. – Т. 82, № 5. – С. 38-45.

195. **Влияние** загрязнения окружающей среды тяжелыми металлами на качество цветения и содержание бора в листьях декоративных цветочных растений / В. П. Бессонова, И. В. Григоренко, С. О. Яковлева // Франція та Україна, наук.-практ. досвід у контексті діалогу національних культур : матеріали IV Міжнар. конф., (Дніпропетровськ, трав. 1997 р.) / Дніпропетр. держ. ун-т. – Дніпропетровськ : Поліграфіст, 1997. – Т. II, ч. 2. : Екологічна культура та проблеми охорони навколишнього середовища. – С. 67-68.

196. **Влияние** промышленного загрязнения природной среды SO_2 и NO_2 на содержание некоторых элементов антиоксидантной системы в тканях генеративных органов представителей рода / В. П. Бессонова, З. В. Грицай // Проблемы дендрологии, цветоводства, плодоводства : материалы V Междунар. конф., (Ялта, 6–10 окт. 1997 г.) / Гос. Никитский ботан. сад УААН. – Ялта : [б. и.], 1997. – С. 57-58.

197. **Вплив** важких металів на проростання насіння деревних рослин / В. П. Бессонова, Т. І. Юсипіва // Проблеми ботаніки і мікології на порозі третього тисячоліття : матеріали Х з'їзду Укр. ботан. т-ва, (Полтава, 22–23 трав. 1997 р.). – К. ; Полтава, 1997. – С. 166-167.

198. **Индикация** загрязнения окружающей среды **Fe и Mn** по их накоплению в листьях декоративных цветочных растений / В. П. Бессонова, Н. И. Мишкина // Вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту. Біологія. Екологія. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1997. – Вип. 3. – С. 79-86.

199. **Методика** проведения лабораторных занятий по физиологии растений на вечернем отделении / В. П. Бессонова // Вопросы совершенствования вечернего обучения в вузе / Днепрпетр. гос. ун-т. – Днепрпетровск : Изд-во ДГУ, 1997. – С. 119-123.

200. **Некоторые** аспекты фитоиндикации загрязнения окружающей среды по биохимическим показателям / В. П. Бессонова // Вопросы биоиндикации и охраны природы : межвуз. сб. [науч. тр.] / Запорожский гос. ун-т ; отв. ред. В. П. Бессонова [и др.]. – Запорожье : [б. в.], 1997. – С. 7-20.

1998

201. **Малый** практикум з фізіології рослин / В. П. Бессонова ; Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя : [б. в.], 1998. – 142 с.

202. **Влияние** антиоксидантов на показатели фотосинтетического аппарата *Lathyrus odoratus* и *Calendula officinalis* при избытке хрома в среде выращивания / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Промислова ботаніка: стан та перспективи розвитку : матеріали III Міжнар. наук. конф., (Донецьк, 3–5 вер. 1998 р.) / НАН України, Донец. ботан. сад. – Донецьк : Мультипрес, 1998. – С. 233-234.

203. **Влияние** загрязнения природной среды на плодоношение древесных растений / В. П. Бессонова, Т. И. Юсипіва // Лесное хозяйство. – 1998. – № 2. – С. 39-40.

204. **Влияние** избытка хрома на интенсивность фотосинтеза и дыхания декоративных цветочных растений / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина // Проблемы дендрологии, цветоводства, плодоводства : материалы IV Междунар. конф., (Ялта, 5–8 окт. 1998 г.) / УААН, Гос. Никитский ботан. сад. – Ялта, 1998. – С. 167-171.

205. **Влияние** промышленного загрязнения природной среды на соотношение вегетативных и генеративных почек и экспрессию пола у представителей рода *Acer* / З. В. Грицай, В. П. Бессонова, А. Н. Винниченко, В. Н. Кучма // Problems on dendrology, floriculture, horticulture : materials the

international conference, (Yalta, 5–8 Oct. 1998) / Ukraine academy of agricultural sciences, State Nikita botanical gardens. – Yalta, 1998. – P. 27-38.

206. **Вплив** SO_2 і важких металів на метаболізм неструктурних вуглеводів у коренях сіянців деревних рослин / В. П. Бессонова, Т. І. Юсипіва // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 1998. – Т. 55, № 4. – С. 389-396.

207. **Вплив** важких металів на стан пігментів у хлоропластах деревних рослин / В. П. Бессонова // Вісник Запоріз. держ. ун-ту. Фізико-математичні науки. Біологічні науки : зб. наук. пр. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 1998. – № 1. – С. 109-111.

208. **Вплив** викидів титаномагнієвого комбінату на стан деревних насаджень промислової території та санітарної зони / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, С. О. Яковлева-Носарь // Промислова ботаніка: стан та перспективи розвитку : матеріали Третьої міжнар. наук. конф., (Донецьк, 3–5 верес. 1998 р.) / НАН України, Донец. ботан. сад. – Донецьк : Мультипрес, 1998. – С. 61-64.

209. **Вплив** надлишку хрому та обробки антиоксидантами на вміст хлорофілу і фотохімічну активність хлоропластів у листках декоративних квіткових рослин / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Вісник Запоріз. держ. ун-ту. Фізико-математичні науки. Біологічні науки : зб. наук. пр. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 1998. – № 2. – С. 182-187.

210. **Вплив** промислового забруднення середовища SO_2 та NO_2 на формування чоловічого гаметофіту у представників роду *Acer* / З. В. Грицай, В. П. Бессонова, Т. І. Юсипіва // Онтогенез рослин в природному та трансформованому середовищі : матеріали міжнар. конф., (Львів, 1–4 лип. 1998 р.) / Львівський держ. ун-т ім. І. Франка [та ін.]. – Львів : СПЛОМ, 1998. – С. 198-199.

211. **Индукция** цветения и флоральный морфогенез древесных растений в условиях загрязнения природной среды выбросами промышленных предприятий черной металлургии / В. П. Бессонова // Питання біоіндикації і екології : тези міжнар. конф., (Запоріжжя, 21–24 верес. 1998 р.) / Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя : [б. в.], 1998. – С. 75.

212. **Інтенсивність** плодоношення представників родини *Acer* в умовах промислового забруднення SO_2 і NO_2 / В. П. Бессонова, З. В. Грицай // Питання біоіндикації та екології : міжвуз. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 1998. – Вип. 3. – С. 3-13.

213. **Накопичення** запасних речовин у насінні *Acer platanoides* L. та *Acer negundo* L. під впливом промислових викидів / В. П. Бессонова, З. В. Грицай //

Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 1998. – Т. 55, № 3. – С. 289-294.

214. **Содержание** углеводов в формирующихся околоплодниках *Acer negundo* L. и *Acer platanoides* L. в условиях промышленного загрязнения / В. П. Бессонова // Проблемы дендрологии, цветоводства, плодоводства : материалы VI междунар. конф., (Ялта, 5–8 окт. 1998 г.) / Гос. Никитский. ботан. сад УААН ; [сост. : Л. Д. Комар-Темная, Л. И. Улейская]. – Ялта, 1998. – С. 9-12.

215. **Тяжелые** металлы и функционирование фотосинтетического аппарата древесных растений / В. П. Бессонова // Матеріали Першої міжнар. конф. «Наука і освіта–98», (Дніпропетровськ-Одеса-Кривий Ріг-Київ-Харків-Дніпродзержинськ, 23–30 квіт. 1998 р.). – Дніпропетровськ, 1998. – Т. 22 : Екологія. Біологія. – С. 956.

216. **Фітотоксичні** концентрації хрому і міцність зв'язку хлорофілу з білок-ліпідним комплексом у листках декоративних квіткових рослин / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Вісник Дніпропетр. ун-ту. Біологія. Екологія. – Дніпропетровськ : Вид-во ДУ, 1998. – Вип. 4. – С. 156-160.

217. **Effect** of iron and chromium excess on glutathione and oxidative system / V. Bessonova, S. Yakovleva // SECOTOX 98: International Conference on Ecotoxicology and Environmental Safety, (Antalya, Turkey, 19–21 Oct. 1998). – Antalya, 1998. – P. 125.

218. **La floraison** des Buissons dans les conditions de la pollutions de l'environnement / V. Bessonova, V. Turpak // Actes de la V-e Conference international "France et Ukraine, expérience scientifique et pratique dans le contexte du dialogue des cultures nationales", (Dnepropetrovsk, Ukraine, 1998). – Dnepropetrovsk: Art-pres, 1998. – V. 3. – P. 55-56.

219. **Passive** monitoring of chromium air pollution with the help of ornamental annual plants / V. Bessonova, N. Mishkina, S. Yakovleva // Warsaw-98 : program Fourth International Symposium, and Exhibition on Environmental Contamination in Central and Eastern Europe, (Warsaw, Poland, 15–17 Sept. 1998). – Warsaw, 1998. – P. 76

1999

220. **Виконання** та оформлення курсових та дипломних робіт студентами біологічного факультету : навч. посіб. / Запоріж. держ. ун-т ; [упоряд. : В. П. Бессонова, Т. Н. Пересипкіна]. – Запоріжжя : ЗДУ, 1999. – 72 с.

221. **Цитофизиологические** эффекты воздействия тяжелых металлов на рост и развитие растений / В. П. Бессонова ; Запорож. гос. ун-т. – Запорожье : Изд-во ЗГУ, 1999. – 208 с.

222. **Активність** хлорофіллазы и пероксидного окисления липидов в листьях некоторых декоративных цветочных растений в условиях избытка хрома в среде выращивания / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Физиология и биохимия культ. растений : науч.-теорет. журн. / НАН Украины, Ин-т физиологии растений и генетики. – К., 1999. – Т. 31, № 5 (181). – С. 387-391.

223. **Возможности** использования декоративных цветочных растений в озеленение промплощадок, загрязненных соединениями хрома / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Проблемы фундаментальной та прикладной екології : матеріали I міжнар. наук. конф., (Кривий Ріг, 22-23 груд. 1999 р.). – Кривий Ріг, 1999. – Ч. I. – С. 72-73.

224. **Вплив** надлишку хрому на активність хлорофілазы в листках рослин / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного. – К., 1999. – Т. 56, № 4. – С. 364-369.

225. **Динамика** содержания крахмала у интродуцентов семейства магнолиевых в условиях юго-востока Украины как показатель их зимостойкости / В. П. Бессонова, И. В. Григоренко // Питання степового лісознавства та лісової рекультивациі земель : міжвуз. зб. наук. пр. / Дніпропетр. держ. ун-т ; [ред. В. М. Шиян]. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1999. – Вип. 3. – С. 127-131.

226. **Индикация** загрязнения окружающей среды тяжелыми металлами по их накоплению в растениях / В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя : [б. в.], 1999. – Вип. 4. – С. 11-21.

227. **Прорастание** семян, сформированных в условиях техногенного загрязнения SO₂ и NO₂ как характеристика их качества / Т. И. Юсыпова, В. П. Бессонова // International Meeting of Young Scientists in Horticulture : materials 7th international conference, (Lednice, Czech Republic, 14–16 sept. 1999) / Mendel University of Agriculture and Forestry Brno. – Lednice, 1999. – P. 313-319.

228. **Содержание** запасных веществ в семенах древесных растений в условиях искусственных лесных фитоценозов степной Украины / В. П. Бессонова, Т. И. Юсыпова // Вопросы экологии и охраны природы в лесостепной и степной зонах : междунар. межвед. сб. науч. тр. / Самарский гос. ун-т. – Самара : Изд-во «Самарский университет», 1999. – С. 65-71.

229. **Устойчивость** некоторых представителей семейства магнолиевых к заморозкам на юго-востоке Украины / И. В. Григоренко, В. П. Бессонова // Бюл. Гос. Никитского ботан. сада. – Ялта, 1999. – Вып. 81. – С. 31-35.

230. **Устойчивость** растений семейства разного возраста к избытку хрома в среде выращивания / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина, С. О.

Яковлева // Вивчення онтогенезу рослин природних і культурних флор у ботанічних закладах і дендропарках Євразії : матеріали II Міжнар. наук. конф. / Дендрол. парк «Олександрія» НАН України, Ін-т клітин. біології та генет. інженерії, Центр. ботан. сад ім. М. М. Гришка НАН України ; ред. Й. Й. Сікура. – Біла Церква, 1999. – С. 331-333.

2000

231. **Малий** практикум з фізіології рослин / В. П. Бессонова. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 2000. – 146 с.

232. **Методичні** вказівки до лабораторних робіт з спецкурсу «Стійкість рослин» (для студентів біологічного факультету) [Електронний ресурс] : навч. вид. / О. В. Дубова, Л. М. Фендюр, В. П. Бессонова / Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2000. – Режим доступу: : <http://www.library.znu.edu.ua/newbook/index.php?action=url/view&url>

233. **Учебное** пособие к выполнению и оформлению курсовых и дипломных работ по физиологии растений [Электронный ресурс] : науч. изд. / В. П. Бессонова, Т. Н. Пересыпкина / Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2000. – Режим доступу : <http://library.znu.edu.ua/newbook/index.php?action=url/view&url>

234. **Вплив** внесення органо-мінерального композиту в піщаний субстрат на вміст пластидних пігментів у листках газонних трав / В. П. Бессонова, О. В. Шокало // Вивчення онтогенезу рослин природних і культурних флор у ботанічних закладах і дендропарках Євразії : матеріали XII міжнар. наук. конф. / Ін-т клітин. біології та генет. інженерії НАН України ; ред. Й. Й. Сікура. – Полтава, 2000. – С. 37-39.

235. **Вплив** надлишку хрому на вміст каротиноїдів у листках рослин / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 2000. – Т. 57, № 3. – С. 306-310.

236. **Вплив** різних співвідношень компонентів субстрату на вміст пластидних пігментів у листках газонних трав / В. П. Бессонова, О. В. Шокало // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя, 2000. – Вип. 5, № 2. – С. 48-61.

237. **Накопление** и распределение микроэлементов в культурфитоценозах промышленных предприятий / В. П. Бессонова // Проблемы сучасної екології : тези міжнар. конф., (Запоріжжя, 20–22 верес. 2000 р.) ; [редкол.: В. П. Бессонова, М. М. Матвеев, С. О. Сергейчик та ін.] / Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2000. – С. 58-59.

238. **Особенности** метаболизма углеводов в побегах магнолиевых в связи с их зимостойкостью в условиях юго-востока Украины / И. В. Григоренко, Ю. Н. Головня, В. П. Бессонова // Интродукція рослин = Plant introduction : міжнар. наук. журн / НАН України, Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка. – К. : Наукова думка, 2000. – № 1. – С. 70-72.

239. **Повышение** декоративности газонов в зоне с интенсивным автомобильным движением / О. В. Шокало, В. П. Бессонова // Современные научные исследования в садоводстве : материалы VIII Междунар. конф. молодых ученых по садоводству / Никитский ботан. сад НАН Украины. – Ялта : НБС-ННЦ, 2000. – С. 165-169.

240. **Повышение** толерантности декоративных цветочных растений обработкой антиоксидантами в условиях действия избытка хрома в модельном эксперименте / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відпов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – Вип. 5, № 1. – С. 41-51.

241. **Роль** растительности в осаждении металлоносных аэрозолей. 1. Влияние биологических особенностей растений / В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відпов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – Вип. 5, № 1. – С. 13-23.

242. **Роль** растительности в осаждении металлоносных аэрозолей. 2. Влияние климатических факторов. Эффективность защитных насаждений / В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відпов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – Вип. 5, № 3. – С. 93-104.

243. **Травянистые** растения в биоиндикации загрязнения среды тяжелыми металлами вдоль автомобильных дорог / В. П. Бессонова, О. В. Шокало // Екологічна наука і освіта в педагогічних вузах України : матеріали Всеукр. наук. конф., (Київ, 11–12 трав. 2000 р.) / Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – К. : Науковий світ, 2000. – С. 13-15.

244. **Цитотоксические** действия удобрения на основе осадка сточных вод / В. П. Бессонова, О. В. Шокало // Проблеми сучасної екології : тези міжнар. конф., (Запоріжжя, 20–22 вер. 2000 р.) ; [редкол.: В. П. Бессонова, М. М. Матвеева, С. О. Сергейчик та ін.]. – Запоріжжя, 2000. – С. 128.

245. **Методи** фітоіндикації в оцінці екологічного стану довкілля : нав. посіб. з великого практикуму / В. П. Бессонова ; Запоріз. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2001. – Ч. I. – 196 с.

246. **Семенное** возобновление древесных растений и промышленные загрязнители (SO_2 и NO_2) / В. П. Бессонова, Т. И. Юсыпова ; Запорож. гос. ун-т. – Запорожье : Изд-во ЗГУ, 2001. – 194 с.

247. **Влияние** избытка хрома на морфобиологические характеристики виргинильных растений различных таксономических групп / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Проблемы фундаментальной та прикладной екології : матеріали ІІІ міжнар. наук. конф., (Кривий Ріг, 22–23 груд. 2001 р.) / Криворіз. держ. пед. ун-т, Укр. екол. акад. наук, Укр. ботан. т-во, Криворіз. від-ня нац. Екол. центру України. – Кривий Ріг : І.В.І., 2001. – С. 11-13.

248. **Вплив інтенсивності** автомобільного руху на продуктивність фітоценозів газонних трав / О. В. Самарська, В. П. Бессонова // Вісн. Запоріз. держ. ун-ту. Фізико-математичні науки. Біологічні науки : зб. наук. ст. – Запоріжжя, 2001. – № 2. – С. 168-171.

249. **Життєздатність** пилку деяких представників родини *Magnoliaceae* в умовах південно-східної України / І. В. Григоренко, В. П. Бессонова // Укр. ботан. журн : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 2001. – Т. 58, № 1. – С. 107-111.

250. **Загрязнение** хромом почв и растения в сфере эмиссий предприятий черной металлургии / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья : материалы междунар. науч.-практ. конф., (Тирасполь, 28–30 марта 2001 г.) / Приднестр. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко, Приднестр. НЦ Рос. акад. естеств. наук, Экологическое о-во «Экоднестр». – Тирасполь, 2001. – С. 29.

251. **Интродуцированные** декоративные цветочные растения в озеленении промышленных предприятий. I. Ассортимент растений / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / М-во екол. безпеки України, Запоріз. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. – Вип. 6, № 1. – С. 9-24.

252. **Интродуцированные** декоративные цветочные растения в озеленении промышленных предприятий. II. Влияние ингредиентов промышленных выбросов на морфолого-анатомические и физиологические показатели / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. – Вип. 6, № 2. – С. 11-20.

253. **Особенности** метаболизма углеводов в побегах магнолиевых в связи с их зимостойкостью в условиях юго-востока Украины / И. В. Григоренко, Ю. Н. Головня, В. П. Бессонова // Интродукція рослин : міжнар. наук. журн. / Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка НАН України. – К., 2001. – № 1. – С. 70-72.

254. **Оцінка** металостійкості проростків декоративних квіткових рослин і вміст у коренях білка та розчинних пектинів / О. Є. Іванченко, С. О. Яковлева, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / М-во екол. безпеки України, Запоріж. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. – Вип. 6, № 3. – С. 46-53.

255. **Показатели** пигментного аппарата пластид растений в оценке экотоксического действия хрома / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Современные проблемы биоиндикации и биомониторинга : тез. докл. XI Междунар. симпоз. по биоиндикаторам, (Сыктывкар, Республика Коми, Россия, 17–21 сент. 2001 г.) / [Ин-т биологии Коми НЦ УрО РАН]. – Сыктывкар, 2001. – С. 17-18.

256. **Порушення** регуляції цвітіння деревних рослин в умовах забруднення / В. П. Бессонова // Екологія кризових регіонів України : тези доп. міжнар. конф., (Дніпропетровськ, 17–20 верес. 2001 р.) / Дніпропетр. нац. ун-т ; [голов. ред. М. В. Поляков]. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2001. – С. 49.

257. **Устойчивость** декоративных цветочных растений в условиях титаномагниевого комбината / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева // Современные проблемы органической химии, экологии и биотехнологии : материалы I Междунар. науч. конф., (Луга, июнь, 2001 г.). – Луга, 2001. – С. 141-142.

258. **Цитогенетичний** ефект водної витяжки добрива на основі осаду стічних вод / В. П. Бессонова, О. В. Шокало // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / М-во екол. безпеки України, Запоріж. держ. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. – Вип. 6, № 2. – С. 27-35.

2002

259. **Методичні** вказівки до виконання лабораторних робіт зі спецкурсу «Вітаміни рослин, як адаптогени стресів» / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева. – Запоріжжя, 2002. – 38 с.

260. **Аналіз** клітинного росту корінців *Festuca rubra* L. під впливом важких металів та засолення / В. П. Бессонова, О. В. Самарська // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / М-во екол. безпеки України, Запоріж. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2002. – Вип. 7, № 1. – С. 54-64.

261. **Актуальні** питання вивчення генеративного розвитку рослин за умов забруднення довкілля / В. П. Бессонова // Проблеми сучасної екології : тези міжнар. конф., (Запоріжжя, 24–26 черв. 2002 р.) / Держ. ком. лісового гос-ва України ; Упр. Мінекобезпеки України, Запоріз. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова, М. М. Матвеев, С. О. Сергейчик ; відп. ред. [С. О. Яковлєва](#)]. – Запоріжжя : Юлік, 2002. – С. 17.

262. **Влияние** выбросов автомобильного транспорта на некоторые характеристики семян ели колючей / Н. В. Шевченко, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / М-во екол. безпеки України, Запоріз. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2002. – Вип. 7, № 2-3. – 56-62.

263. **Вплив** забруднення довкілля залізом і хромом на стан корневих систем декоративних квіткових рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн. – К. : Академперіодика, 2002. – № 3-4. – С. 133-139.

264. **Вплив** інгредієнтів промислових викидів на розклад підстилки / В. П. Бессонова, О. В. Самарська // Питання біоіндикації і екології : міжвід. зб. наук. пр. / М-во екол. безпеки України, Запоріз. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2002. – Вип. 7, № 1. – С. 54-64.

265. **Зміна** поглинальної здатність коренів інтродукованих декоративних квіткових рослин в умовах забруднення ґрунту сполуками заліза і хрому / В. П. Бессонов., О. Є. Іванченко // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн. / Нац. ботан. сад. ім. М. М. Гришко НАН України. – К., 2002. – № 3–4. – С. 133–139.

266. **Зміни** біорізноманіття степового фітоценозу під впливом діяльності людини / В. П. Бессонова, Н. А. Божко // Відновлення порушених природних екосистем : матеріали Першої міжнар. наук. конф., (Донецьк, 24–27 верес. 2002 р.) / Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк : Лебідь, 2002. – С. 32-34.

267. **Мітотична** активність клітин в корневих меристемах *Agropyron cristatum* (L.) Gaerth і *A. sibiricum* (Wild) P. Beauv при дії важких металів (Pb, металів Cd та NaCl) / В. П. Бессонова, О. В. Самарська // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Біологія. Екологія : наук. журн. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 2002. – Вип. 10, т. 2. – С. 91-95.

268. **Оптимізація** стану газонів в умовах забруднення викидами автотранспорту / В. П. Бессонова, О. В. Самарська // Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., «Наука і освіта – 2002», (Дніпропетровськ-Житомир-Донецьк, 5–7 берез. 2002 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2002. – Т. 2. – С. 14-15.

269. **Influence** of natrium humate treatment on ornamental plants and photosynthesis light reactions with excess concentration of Fe and Cr / V. P. Bessonova, O. E. Ivanchenko, S. O. Yakovleva // Programme and abstracts of International Conference “Photosynthesis and crop production”, 7–11 oct. 2002, Kyiv, Ukraine / Ukrainian Society of Plant Physiologists, Institute of Plant Physiology and Genetics. – Kiev : [s. n.], 2002. – P.42-43.

2003

270. **Активність** ферментів азотного метаболізму в вегетативних органах *Tagetes patula* L. і *Lathyrus odoratus* L. в умовах надлишку Fe^{2+} і Cr^{3+} / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Промислова ботаніка: стан і перспектива розвитку : матеріали IV Міжнар. наук. конф., (Донецьк, 17–19 верес. 2003 р.). – Донецьк : Лебідь, 2003. – С. 88-89.

271. **Вміст** аміачного азоту у вегетативних органах *Lathyrus odoratus* як показник забруднення оточуючого середовища важкими металами / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. «Наука і освіта – 2003», (Дніпропетровськ-Донецьк-Харків, 20–24 січ. 2003 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – Т. 2 : Біологія. – С. 17-18.

272. **Вплив** вихлопів автомобільного транспорту на кількість хлорофілу у листках деревних рослин / В. П. Бессонова, С. В. Овчаренко, В. Д. Письменчук // Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. «Динаміка наукових досліджень – 2003», (Дніпропетровськ, 20–27 жовт. 2003 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – Т. 14 : Екологія. – С. 8-10.

273. **Зміна** активності нітратредуктази в листках і коренях *Petunia x hybrida* під дією надлишку Fe^{2+} і Cr^{3+} у середовищі вирощування / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Україна наукова 2003», (Донецьк-Харків, 16–20 черв. 2003 р.). – Донецьк, 2003. – Т. 13 : Біологія. – С. 11-13.

274. **Надлишок** кадмію і вміст пластидних пігментів у листках пшениці на початкових етапах онтогенезу/ В. П. Бессонова, І. М. Лоза // Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. «Динаміка наукових досліджень – 2003», (Дніпропетровськ, 20–27 жовт. 2003 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – С. 7-8.

275. **Оптимізація** азотного метаболізму декоративних квіткових рослин при дії на них надлишку заліза і хрому обробкою полістимуліном К / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Оптимізація агроландшафтів: раціональне використання, рекультивация, охорона : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ-Орджонікідзе, 2-4 черв. 2003 р.) / Дніпропетр. держ. аграр.

ун-т, ВАТ «Орджонікідз. гірничозбагачув. комбінат» ; [ред. кол.: В. І. Шемавн'юв та ін.]. – Дніпропетровськ : [б. в.], 2003. – С. 37-39.

276. **Оцінка** стану асиміляційної поверхні декоративних квіткових рослин при дії надлишку заліза та хрому у навколишньому середовищі / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюр, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріж. держ. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2003. – Вип. 8, № 2. – С. 51-73.

277. **Платан** восточный в насаждениях г. Запорожье / Н. В. Капелюш, В. П. Бессонова // Экология большого города : альманах / ОАО «Прима-М» науч.-произв. предприятие по охране окружающей среды. – М. : Прима-М, 2003. – Вып. 8 : Проблемы содержания зеленых насаждений городских лесов в условиях Москвы. – С. 119-122.

278. **Ростові** реакції пшениці на сумісну дію хлоридно-натрієвого засолення та кадмію / І. М. Лоза, В. П. Бессонова // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Фізіологія рослин та екологія», (Дніпропетровськ, 23–24 квіт. 2003 р.) / Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – С. 14-15.

279. **Спосіб** підвищення стійкості рослин до забруднення середовища важкими металами : **патент на винахід 36176 Україна**, МПК⁶ С 2, А 01 N 27/00, А 01 N 25/24. / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева ; заявн. і власник патенту Запоріж. держ. ун-т. – № 99116145 ; заявл. 10.11.1999 ; опубл. 16.06.2003, Бюл. № 6.

280. **Сумісна** дія надлишку Fe^{2+} і Cr^{3+} в середовищі вирощування *Lathyrus adoratus* і *Tagetes patula* на реакцію Хілла і фотовідновлення НАДФ / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Вісн. Запоріж. держ. ун-ту. Фізико-математичні науки. Біологічні науки : зб. наук. пр. / Запоріж. держ. ун-т. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 2003. – № 1. – С. 117-120.

281. **Формування** самосіву і підросту деревних рослин в умовах забруднення середовища викидами титаномагнієвого комбінату / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріж. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2003. – Вип. 8, № 1. – С. 24-35.

2004

282. **Тести** для контролю знань студентів з фізіології рослин : [навч. посіб.] / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь ; Дніпропетр. держ. аграр. ун-т, Запоріж. держ. ун-т. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ ; Запоріжжя : Юлік, ЛТД, 2004. – 194 с.

283. **Активність** нітратредуктази як індикатора забруднення доквілля / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Укр. ботан. журн : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного. – К., 2004. – Т. 61, № 6. – С. 91-96.

284. **Аномалія** розвитку цветков и соцветий декоративных цветочных растений в условиях загрязнения окружающей среды тяжелыми металлами / В. П. Бессонова, Л. М. Фендюк // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріж. держ. ун-т ; [редкол.: [В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2004. – Вип. 9, № 2. – С. 74-96.

285. **Биондикация** загрязнения окружающей среды соединениями железа и хрома по некоторым показателям азотного обмена / О. Е. Иванченко, В. П. Бессонова // Научные труды Междунар. биологического центра МГУ. Тезисы докл. Второй междунар. науч. конф. «Биотехнология – охране окружающей среды» ; Третьей школы-конф. молодых ученых и студ. «Сохранение биоразнообразия и рациональное использование биологических ресурсов», (Москва, 25–27 мая 2004 г.) / МБЦ МГУ, Эколог. центр МГУ, Биологический фак. МГУ [и др.]. – М. : Спорт и Культура, 2004. – С. 111. – (К 250-летию Моск. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова).

286. **Влияние** избытка железа и хрома на ростовые процессы проростков *Lathyrus odoratus* и *Salvia splendens* на ранних этапах онтогенеза / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // III Кирилло-Мефодиевские чтения : сб. материалов междунар. науч. конф., (Санкт-Петербург, 27 мая 2003 г.) / Санкт-Петерб. гос. пед. ун-т. – СПб. : Изд-во СПбГПУ, 2004. – С. 62-65.

287. **Влияние** поликомпонентных выбросов автомобильного транспорта на содержание хлорофилла в листьях древесных растений / В. П. Бессонова, Н. В. Капелюш, С. В. Овчаренко, В. Д. Письменчук // Бюл. держ. Нікітського ботан. саду. – Ялта, 2004. – Вип. 89. – С. 73-75.

288. **Вплив** забруднення викидами автотранспорту на вміст форм каротиноїдів в листках деревних рослин / В. П. Бессонова, Н. В. Капелюш, С. В. Овчаренко, В. Д. Письменчук // Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. «Наука і освіта – 2004», (Дніпропетровськ, 10–25 лют. 2004 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2004. – Т. 55 : Екологія. – С. 15-16.

289. **Вплив** засолення NaCl ; Cr^{2+} на формування асиміляційної поверхні на початкових етапах онтогенезу пшениці / В. П. Бессонова, І. М. Лоза // Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. «Наука і освіта – 2004», (Дніпропетровськ, 10–25 лют. 2004 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2004.

290. **Вплив** надлишку заліза та хрому у оточуючому середовищі на перебіг світлових реакцій фотосинтезу у листках декоративних квіткових

рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Онтогенез рослин у природному та трансформованому середовищі. Фізіолого-біохімічні та екологічні аспекти : тези доп. II міжнар. конф., (Львів, 18–21 серп. 2004 р.). – Львів : Сполом, 2004. – С. 215.

291. **Вплив** полістимуліну К на активність глутамінсинтетази при рості рослин в умовах надлишку Fe^{2+} і Cr^{3+} / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Каразінські природознавчі студії : матер. Міжнар. наук. конф., (Харків, 14–16 черв. 2004 р.) / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х. : Вид-во ХНУ, 2004. – С. 208-209.

292. **Вплив** промислових емісій титаномагнієвого комбінату на показники продуктивності деревних культурбіогеоценозів / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріж. держ. ун-т ; ред. В. П. Бессонова. – Запоріжжя : [б. в.], 2004. – Вип. 9, № 2. – С. 46-56.

293. **Действие** избытка Fe^{2+} и Cr^{3+} в среде выращивания на содержание пролина в корнях и листьях декоративных цветочных растений / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // Перспективные разработки науки и техники : материалы науч.-практ. конф., (11–12 окт. 2004 г.). – Белгород : Руснауцкнига ; Днепропетровск : Наука и образование, 2004. – Т. 16 : Биология и сельское хозяйство. – С. 10-13.

294. **Динаміка** каротиноїдів в листках *Platanus orientalis* L., що знаходяться під впливом викидів автотранспорту / Н. В. Капелюш, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріж. держ. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2004. – Вип. 9, № 1. – С. 95-104.

295. **Дія** надлишку заліза і хрому на активність нітратредуктази у вегетативних органах чорнобривців розлогих і чини запашної / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Физиология и биохимия культ. растений : науч.-теорет. журн. – К., 2004. – Т. 36, № 6. – С. 511-519.

296. **Зміна** деяких морфометричних показників декоративних квіткових рослин при обприскуванні їх полістимуліном К в умовах забруднення ґрунту сполуками заліза та хрому / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф «Науковий потенціал світу – 2004», (Дніпропетровськ, 1–15 листоп. 2004 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2004. – С. 9-10.

297. **О возможных** причинах снижения содержания хлорофилла при действии на растения тяжелых металлов / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко //

Динаміка наукових досліджень – 2004 : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 21–30 черв. 2004 р.). – Дніпропетровськ, 2004.

298. **Оценка** толерантности декоративных цветочных растений к избытку хрома при различных способах их посадки в полевых условиях / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко, С. О. Яковлева-Носарь // Проблемы озеленения городов : альманах / ОАО «Прима-М» науч.-произв. предприятие по охране окружающей среды. – М., 2004. – Вып. 10 : Материалы общегородской конференции. – С. 173-175.

299. **Продуктивність** та стан байрачнолісових ценопопуляцій балки Генералки в умовах рекреації / С. Яковлева-Носарь, Ю. Тетельбаум, В. Бессонова // Національна перлина Запоріжжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця : зб. тез доп. Першого міжнар. конгр., (Запоріжжя, 26–28 верес. 2004 р.) / Нац. заповідник «Хортиця» НАН України, Запоріз. держ. ун-т, Ін-т олійних культура УААН [та ін.]. – Запоріжжя, 2004. – С. 238-239.

300. **Состояние** искусственных древесных насаждений в зоне действия промышленных эмиссий титаномагниевого комбината / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко, С. О. Яковлева-Носарь // Человечество и окружающая среда : тез. докл. междунар. науч.-практ. конф., (Москва, 25–28 окт. 2004 г.) / Моск. гос. ун-т. – М. : Изд-во МГУ, 2004. – С. 12.

301. **Стан** асиміляційного апарату і нетто-фотосинтез віргінільних деревних рослин за умов пріоритетного забруднення хлористими сполуками / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь // Проблемы экологии и охраны природы техногенного региона : межвед. сб. науч. тр. / Донец. нац. ун-т. – Донецк : Изд-во ДонНУ, 2004. – Вып. 4. – С. 157-162.

302. **Шкала** комплексной оценки засухо-и жаростойкости интродуцированных растений и оценка с ее использованием некоторых видов семейства *Magnoliaceae* / В. П. Бессонова, И. В. Григоренко // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. держ. ун-т ; ред. В. П. Бессонова. – Запоріжжя : [б. в.], 2004. – Вип. 9, № 1. – С. 81-88.

2005

303. **Активність** глутаматсинтетази в листках *Lathyrus odorathus* L. за дії надлишку Fe^{2+} і Cr^{3+} / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // Наука і освіта – 2005 : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 7–21 лют. 2005 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2005. – С. 82-83.

304. **Влияние** ингредиентов промышленных выбросов на ростовые процессы катальпы бигнониевидной (*Catalpa bignonioides* Walt.) / В. П. Бессонова, М. В. Леппик // Проблемы озеленения крупных городов : альманах /

ОАО «Прима-М» науч.-произв. предприятие по охране окружающей среды ; [под общ. ред. : Х. Т. Якубова, В. А. Чердановой]. – М. : Прима-М, 2005. – Вып. 11. – С. 208-210. – (Материалы общегородской конференции).

305. **Вплив** дії кадмію та хлоридно-натрієвого засолення на чисту продуктивність фотосинтезу рослин пшениці в ранні етапи онтогенезу / В. П. Бессонова, І. М. Лоза // Вісник Дніпропетр. держ. аграр. ун-ту : наук.-теорет., наук.-практ. журн. / [редкол.: В. І. Шемавньов (гол. ред.) та ін.]. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2005. – № 1. – С. 12-14.

306. **Вплив** забруднення довкілля на характеристики цвітіння *Catalpa bignoniodes* Walt / В. П. Бессонова, М. В. Леппик // Динаміка наукових досліджень – 2005 : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 20–30 черв. 2005 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2005. – С. 15-16.

307. **Вплив** кадмію, свинцю та засолення на мітотичну активність клітин у корневих меристемах костриці червоної / В. П. Бессонова, О. В. Самарська // Физиология и биохимия культурных растений : науч.-теор. журн. / Ин-т физиологии растений и генетики НАН Украины. – К., 2005. – Т. 37, № 6. – С. 530-535.

308. **Вплив** надлишку Fe^{2+} и Cr^{3+} на глутаматсинтазну активність в коренях чини запашної / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Проблеми збереження, відновлення та збагачення біорізноманітності в умовах антропогенно зміненого середовища : матеріали міжнар. наук. конф., 11–13 трав. 2005 р. – Кривий Ріг : Криворіз. ботан. сад НАН України, 2005. – С. 438-440.

309. **Вплив** омолоджуючої обрізки на стан деревних рослин за умов промислового міста / В. П. Бессонова, С. В. Овчаренко, В. Д. Письменчук // Науковий потенціал світу – 2005 : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2005. – С. 27-29.

310. **Зміна** анатомічних показників листків *Plathanus orientalis* L. під дією промислових емісій (техногенного навантаження) / Н. В. Капелюш, В. П. Бессонова // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн. / Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка НАН України. – К. : Академперіодика, 2005. – № 1. – С. 81-87.

311. **Изменение** активности ферментов антиоксидантной защиты в листьях декоративных цветочных растений под влиянием избытка Fe^{2+} и Cr^{3+} в среде произрастания / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // Актуальные проблемы экологии : материалы I Междунар. науч. конф., (Гродно, 6–8 окт. 2004 г.) / УО «Гродненский гос. ун-т им. Я. Купалы» ; отв. ред. Н. П. Канунникова. – Гродно: Изд-во ГрГУ, 2005. – Ч. 2. – С. 6-7.

312. **Накопичення** заліза та марганцю в листках деревних рослин в зоні дії емісій підприємства чорної металургії / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь // Питання біоіндикації та екології : міжвід. зб. наук. пр. / Запоріз. нац. ун-т ; [ред. : В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2005. – № 1. – С. 50-62.

313. **Обробка** декоративних квіткових рослин полістимуліном К за умов забруднення довкілля сполуками заліза та хрому і характеристики цвітіння рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Відновлення порушених природних екосистем : матеріали Другої міжнар. наук. конф., (Донецьк, 6–8 верес. 2005 р.) / Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк : Лебідь, 2005. – С. 122-123.

314. **Показники** азотного обміну рослин як маркери забруднення довкілля сполуками заліза та хрому / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Стратегія виживання. Адаптація и реабілітація населення України в умовах техногенних перегрузок : матеріали VI науч.-практ. конф., (Днепропетровск, 30–31 мая 2005 г.) / Днепропетр. ин-т инженеров железнодорож. трансп. (ДИИТ). – Днепропетровск : ПНОИЦЧП, 2005. – С. 177-181.

315. **Стан** ценопопуляцій *Quercus robur* L. байраків порожистої частини Дніпра за умов рекреації / С. О. Яковлева-Носарь, Ю. В. Тетельбаум, В. П. Бессонова // Вісн. Запоріз. нац. ун-ту. Фізико-мат. науки. Біологічні науки : зб. наук. пр. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ. – 2005. – № 1. – С. 180-187.

2006

316. **Практикум** з фізіології рослин : практикум для студ. вищ. навч. закл. 2–4 рівнів акредитації / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2006. – 316 с.

317. **Влияние** тяжелых металлов на фотосинтез растений : монография / В. П. Бессонова ; Днепропетр. гос. аграр. ун-т. – Днепропетровск : РВВ ДГАУ, 2006. – 208 с.

318. **Вплив** викидів автотранспорту на вуглеводний обмін у листках декоративних квіткових рослин / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Біологія. Екологія : наук. журн. – Дніпропетровськ, 2006. – № 3/1. – С. 12-21.

319. **Вплив** забруднення довкілля на накопчення цукрів у пагонах *Catalpa bignonioides* Walt. / В. П. Бессонова, М. В. Леппик // Вісн. Криворіз. техн. ун-ту. – Кривий Ріг, 2006. – Вип. 4 (14). – С. 301-303.

320. **Вплив** полістимуліну К на вміст форм азоту в листках декоративних однорічних рослин за умов забруднення довкілля залізом та хромом / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Цветоводство без границ : матеріали V Междунар. науч. конф., 17–20 июля 2006 г. / М-во образ. и науки Украины,

Харьковский нац. ун-т им. В. Н. Каразина, Совет ботан. садов и дендропарков Украины [и др.]. – Х. : Изд-во ХНУ, 2006. – С. 16-17.

321. **Вплив** полістимуліну К на перебіг світлових реакцій фотосинтезу в хлоропластах декоративних однорічних рослин за умов забруднення ґрунту сполуками заліза та хрому // В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запоріз. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2006. – Вип. 11, № 2. – С. 58-70.

322. **Вплив** полістимуліну К на якість цвітіння декоративних квіткових рослин за умов забруднення довкілля / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, О. П. Приймак // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАНУ. – К., 2006. – Т. 63, № 4. – С. 541-550.

323. **Вплив** фітогормонів на проростання пилку рослин території, забрудненої викидами автотранспорту / О. П. Приймак, В. П. Бессонова // Інтродукція та захист рослин у ботан. садах та дендропарках : матеріали Міжнар. наук. конф., (Донецьк, 5–7 верес. 2006 р.) / Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк : Юго-Восток, 2006. – С. 263-264.

324. **Динаміка** молібдену та свинцю в листках деревних рослин території трубопрокатного заводу / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь, М. В. Леппик // Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. «Динаміка наукових досліджень – 2006», 17–28 лип. 2006 р. – Днепропетровск : Наука і освіта, 2006. – С. 38-40.

325. **Динаміка** цукрів у вегетативних органах декоративних квітникових рослин у вуличних насадженнях / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Матеріали XII з'їзду Укр. ботан. т-ва, (Одеса, 15–18 трав. 2006 р.) / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Альянс-Юг, 2006. – С. 401-402.

326. **Дія** інгредієнтів автомобільних викидів на активність ферментів вуглеводного обміну в коренях декоративних рослин / О. П. Приймак, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запоріз. нац. ун-т ; [редкол: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2006. – Вип. 11, № 1. – С. 114-126.

327. **Інтенсивність** відростання крони клена гостролистого після омолоджуючої обрізки / В. П. Бессонова, В. Д. Письменчук // Доповіді учасників VIII зльоту іменних стипендіатів та відмінників навчання аграр. вищ. навч. закл., (Дніпропетровськ, 24–27 трав. 2006 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2006. – С. 19-20.

328. **Особливості** реакції рослин роду *Platanus*, що зростають біля автошляхів, на обрізання крони (за умов промислового міста) / Н. Капелюш, В.

Бессонова // 36. наук. пр. Полтавського держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 5 (52). – С. 117-124. – (Серія «Екологія. Біологічні науки»).

329. **Порівняння** фітосанітарної ролі рослин після обрізки молодих рослин / В. П. Бессонова, С. В. Овчаренко, В. Д. Письменчук // Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів : зб. доповідей V Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів / Донец. техн. ун-т. – Донецьк : ДТУ, 2006. – Т. I. – С. 56-59.

330. **Розробка** озеленення території декоративними квітковими рослинами / В. П. Бессонова, А. А. Іванчикова // Доповіді учасників VIII зльоту іменних стипендіатів та відмінників навчання аграр. вищ. навч. закл., (Дніпропетровськ, 24–27 трав. 2006 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2006. – С. 262-263.

331. **Фізіологічно** активні речовини в оптимізації росту та розвитку декоративних квітникових рослин за умов забруднення довкілля сполуками заліза та хрому / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, С. О. Яковлева-Носарь // Інтродукція та захист рослин у ботанічних садах та дендропарках : матеріали Міжнарод. наук. конф., (Донецьк, 5–7 верес. 2006 р.) / Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк : Юго-восток, 2006. – С. 184-186.

332. **Формування** крони липи крупнолистої після омолоджуючої обрізки / В. П. Бессонова, С. В. Овчаренко // Доповіді учасників VIII зльоту іменних стипендіатів та відмінників навчання аграр. вищ. навч. закл., (Дніпропетровськ, 24–27 трав. 2006 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2006. – С. 18-19.

333. **Формування** підстилки у штучних деревних насадженнях у сфері дії титаномагнієвого комбінату / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь // Питання степового лісознавства та лісової рекультивациі земель : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2006. – Вип. 10 (35). – С. 35-42.

2007

334. **Зміни** вмісту легкорозчинного білка в органах різних за толерантністю до надлишку Fe^{2+} та Cr^{3+} у середовищі вирощування декоративних квітникових рослин / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Рослини і урбанізація : матеріали Першої міжнар. наук.-прак. конф., (Дніпропетровськ, 21–23 листоп. 2007 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [відп. ред. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ : Куница, 2007. – С. 127-129.

335. **Влияние** антиоксидантов на рост декоративных цветочных растений в модельных опытах с избытком хрома в среде выращивания / В. П. Бессонова,

О. Е. Иванченко, С. О. Яковлева-Носарь // Проблемы озеленения крупных городов : альманах / [под общ. ред. Х. Т. Якубова]. – М. : Прима-М, 2007. – Вып. 12. – С. 179-181.

336. **Вплив** автотранспортних викидів та полістимуліну К на вміст пластидних пігментів у листках декоративних рослин / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Екологія: вчені у вирішенні проблем науки, освіти і практик : зб. доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., (Житомир, 23–25 трав. 2007 р.) / Держ. агрокол. ун-т. – Житомир : Вид-во ДАЕУ, 2007. – С. 102-105.

337. **Вплив** антиоксидантів на морфометричні характеристики троянд в умовах забруднення довкілля / В. П. Бессонова, О. В. Дубова, М. В. Леппик / Промислова ботаніка: стан та перспективи розвитку : матеріали V Міжнар. наук. конф., (Донецьк, 24–26 верес. 2007 р.) / Рада ботан. садів та дендропарків України, Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк, 2007. – С. 45-46.

338. **Вплив** викидів автотранспорту на деякі цитохімічні показники апексів *Salvia splendens* Ker.-Gawl. і *Tagetes patula* L. / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Матеріали за III Міжнарод. науч.-практ. конф. «Наука и образование без граница – 2007», (Софія, 18–27 дек. 2007 г.). – Софія : БялГРАД-БГ, 2007. – Т. 13 : Биологии. Физическа култура и спорт. – С. 3-6.

339. **Вплив** інгредієнтів автотранспортних викидів на стан пилку деяких квітникових рослин / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн. / НБС ім. М. М. Гришка НАН України. – К. : Академперіодика, 2007. – № 3. – С. 36-40.

340. **Вплив** інгредієнтів автотранспортних викидів та полістимуліна К на вміст пластидних пігментів у листках декоративних рослин / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Екологія: вчені у вирішенні проблем науки, освіти і практики : зб. доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., (Житомир, 23–25 трав. 2007 р.) / М-во аграр. політики, Держ. агрокол. ун-т. – Житомир : Вид-во ДАЕУ. – С. 102-105.

341. **Вплив** обробки полістимуліном К на активність глутаматдегідрогенази в листках декоративних квітникових рослин за умов забруднення ґрунту сполуками заліза та хрому / В. П. Бессонова, О. Є. Иванченко // Сучасні проблеми біології, екології та хімії : зб. матер. Міжнар. конф., присв. 20-річчю Біолог. ф-ту ЗНУ, 29 берез.–01 квіт. 2007 р. / Запоріз. нац. ун-т, Держ. упр. екології та природ. ресурсів в Запоріз. обл., НВП «Ін-т Екології «Біосфера» [та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2007. – Ч. 2. – С. 518-519.

342. **Екологічна** оцінка сильної обрізки клена гостролистого та липи крупнолистої за умов промислового міста / В. П. Бессонова, С. В. Овчаренко, О. М. Бочаров // Рослини та урбанізація : матеріали Першої міжнар. наук.-практ.

конф., (Дніпропетровськ, 21–23 листоп. 2007 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2007. – С. 105-106.

343. **Комплексна** проблема «Рослини та урбанізація», актуальні питання, головні задачі / В. П. Бессонова // Там само. – С. 11-15.

344. **Локалізація** заліза та хрому у гістологічних елементах органів квітникових рослин за умов забруднення ними довкілля / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Сучасні проблеми фізіології та інтродукції рослин : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 80-річчя проф. Л. Г. Долгової, (Дніпропетровськ, 22–23 трав. 2007 р.) / Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2007. – С. 57-59.

345. **Насіннева** продуктивність деревних рослин в умовах забруднення довкілля хлором та його сполуками / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь // Укр. ботан. журн. : наук. журн. / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. – К., 2007. – Т. 64, № 1 – С. 115-121.

346. **Пилоосаджуюча** роль *Platanus orientalis* й *Platanus acerifolia* у насадженнях санітарно-гігієнічного призначення / Н. В. Капелюш, В. П. Бессонова // Наук. вісн. Чернівець. ун-ту : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 343 : Біологія. – С. 88-97.

347. **Повышение** морозостойкости роз в условиях загрязнения среды обработкой антиоксидантами / В. П. Бессонова, О. В. Дубова // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запорізь. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2007. – Вип. 12, № 1. – С. 72-79.

348. **Поглинання** аміачного азоту з живильного розчину декоративними квітковими рослинами за умов впливу на них надлишку Fe^{2+} та Cr^{3+} / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. «Наука та технології: крок в майбутнє – 2007», (Дніпропетровськ, 1–15 берез. 2007 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2007. – Т. 6 : Біологічні науки. Медицина. Фізична культура і спорт. Ветеринарія. Сільське господарство. – С. 6-8.

349. **Середоочищувальна** роль *Platanus orientalis* у насадженнях санітарно-гігієнічного призначення / Н. В. Капелюш, В. П. Бессонова // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Біологія. Екологія. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2007. – Вип. 15, т. 1. – С. 59-66.

2008

350. **Дендрологія**. Відділ Голонасінні. Відділ Покритонасінні Ч. І. Підклас Магноліїди, підклас Ранункуліди, підклас Розіди (родина Розоцвіті) :

навч. посіб. / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко ; Дніпропетр. держ. агр. ун-т. – Дніпропетровськ : Куніца, 2008. – 203 с.

351. **Методичні** вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Квітники» для студ. очної форми навчання зі спец. «Садово-паркове господарство» / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т, Каф. садово-парк. гос-ва ; [уклад. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2008. – 156 с.

352. **Методичні** вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Основи наукових досліджень в агрономії» / В. П. Бессонова, Ю. М. Рудаков. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2008. – 27 с.

353. **Методичні** вказівки до написання випускної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» за напрямом 1304 «Лісове і садово-паркове господарство» / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2008. – 63 с.

354. **Методичні** рекомендації щодо проходження виробничої практики студ. 3 курсу агр. ф-ту зі спец. «Садово-паркове господарство» / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2008. – 22 с.

355. **Практичні** заняття з курсу «Квітники» : навч. посіб. / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2008. – 80 с.

356. **Рослини** квітників. Довідник / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : ДДАУ, 2008. – 112 с.

357. **Вміст** важких металів у листі дерев і чагарників в умовах техногенного забруднення різного походження / В. П. Бессонова, І. А. Зайцева // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запоріж. нац. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2008. – Вип. 13, № 2. – С. 62-77.

358. Вплив викидів титаномагнієвого комбінату на стан деревних насаджень промислової території та санітарної зони / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, С. О. Яковлева-Носарь // Відновлення порушених природних екосистем : матеріали Третьої міжнар. наук. конф., (Донецьк, 7–9 жовт. 2008 р.) / Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк, 2008. – С. 61-64.

359. **Вплив** обробки антиоксидантами на якість цвітіння троянд за умов металургійного підприємства / В. П. Бессонова, О. В. Дубова, О. Є. Іванченко // Materiały IV Międzynarodowej naukowo-praktycznej conf. [«Nowoczesnych naukowych osiągnięć – 2008»], (Przemyśl, 1-14 lutego 2008 r.). – Przemyśl : Nauka i studia, 2008 – Vol. 12 : Medycyna. Nauk biologicznych. Weterynaria. – S. 31-33.

360. **Вплив** обробки полістимуліном К на інтенсивність фотосинтезу декоративних квітникових рослин за умов дії на них вихлопів автотранспорту / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Materiały IV Międzynarodowej naukowo-

praktycznej konf. [«Wykształcenie i nauka bez granic»], (Przemyśl, 7–15 grudnia 2008 r.). – Przemyśl : Nauka i studia, 2008. – V. 15 : Nauk biologicznych. Chemia i chemiczne technologie. – S. 6-11.

361. **Вплив** омолоджуючої обрізки на ураженість хворобами деревних рослин в умовах дії автомобільних викидів / В. П. Бессонова, В. М. Глубока // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запоріз. нац. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2008. – Вип. 13, № 2. – С. 105-112.

362. **Дія** амбіолу і фенозану на ростові процеси троянд за умов хронічного впливу на них промислових викидів SO_2 і H_2S / В. П. Бессонова, О. В. Дубова, О. Є. Іванченко // Сучасні проблеми інтродукції та акліматизації рослин : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. до 75-річчя Ботан. саду Дніпропетр. нац. ун-ту. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2008. – С. 28-29.

363. **Екологічний** моніторинг забруднення промислових територій за змінами характеристик азотного обміну декоративних квітникових рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Значення та перспективи стаціонарних досліджень для збереження біорізноманіття : матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 50-річчю функціонування високогірн. біологічн. стаціонару «Пожижевська» (Львів-Пожижевська, 23–27 верес. 2008 р.) / Ін-т екології Карпат НАН України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, Нац. лісотехн. ун-т України [та ін.]. – Львів, 2008. – С. 38-39.

364. **Зміна** активності глутаматдегідрогенази в органах декоративних квіткових рослин за дії надлишку Fe^{2+} та Cr^{3+} / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Вісн. Дніпропетр. ун-ту : наук. журн. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 2008. – Т. 16, № 7. – С. 3-7. – (Серія «Біологія. Екологія» ; вип. 16, т. 1).

365. **Зміна** морфологічних показників троянд під впливом антиоксидантів за умов постійної дії промислового забруднення / В. П. Бессонова, О. В. Дубова, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запоріз. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Просвіта, 2008. – Вип. 13, № 1. – С. 9-19.

366. **Оцінка** видового складу та пошкодженості деревних насаджень під впливом інгредієнтів викидів підприємств чорної металургії / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Рослини в оптимізації довкілля : матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 50-річчю Запоріз. міського ботан. саду, (Запоріжжя, 12–15 трав. 2008 р.). – Запоріжжя : Колор Принт, 2008. – Т. 2. – С. 41-42

367. **Підвищення** стійкості газонних трав за умов забруднення середовища важкими металами під впливом речовин цитокінінового типу / В.

П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Досягнення та перспективи застосування гумінових речовин у сільському господарстві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю від дня народж. проф. Л. А. Христевої, (Дніпропетровськ, 20–22 лют. 2008 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : Шевелєв Є. О., 2008. – С. 259-262.

368. **Ріст** пагонів та пошкодження листків *Catalpa bignonioides* в умовах техногенного навантаження / М. В. Леппик, В. П. Бессонова // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн. / Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка НАН України. – К. : Академперіодика, 2008. – № 1. – С. 71-76.

369. **Фітоіндикація** забруднення урбатехногенного середовища за показниками росту та накопичення свинцю в листках деревних рослин / В. П. Бессонова, О. В. Сисоєва, О. М. Бочаров // Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів : тези доп. VII Міжнар. наук. конф. асп. і студ., (Донецьк, 15–17 квіт. 2008 р.) / Донец. нац. техн. ун-т. – Донецьк : Вид-во ДонНТУ, 2008. – Т. I. – С. 273-274.

370. The influence of motorcar exhaust on the content of non structural carbohydrates in stem apices, floral meristems and apical buds of *Tagetes patula* L. and *Calendula officinalis* L. / V. P. Bessonova, O. P. Priymak // Proceedings of the NATO Advanced Research Workshop on “Simulation and Assessment of Chemical Processes in a Multiphase Environment”, (Alushta, Ukraine, 1–4 October, 2007). – Dordrecht, 2008. – P. 363–367.

2009

371. **Квітники** : навч. посіб. для самостійної роботи / В. П. Бессонова ; Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : Куніца, 2009. – 156 с.

372. **Методичні** вказівки до написання випускної роботи ОКР «Бакалавр» за напрямом 1304 «Лісове та садово-паркове господарство» зі спеціальності «Садово-паркове господарство» / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [уклад. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2009. – 63 с.

373. **Методичні** вказівки до проведення модульного контролю знань студентів з фізіології рослин зі спеціальності «Садово-паркове господарство» / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [уклад. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2009. – 41 с.

374. **Методичні** рекомендації щодо проходження виробничої практики студентами 3 курсу зі спеціальності «Садово-паркове господарство» / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [уклад. Бессонова В. П., О. Є. Іванченко]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2009. – 40 с.

375. **Аналіз** фізіологічного стану лип, що зростають у лунці в асфальті придорожньої зони / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова // Інтродукція, селекція та захист рослин : матеріали Другої міжнар. наук. конф., (Донецьк, 6–8 жовт. 2009 р.) / Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк, 2009. – Т. 2. – С. 70-72.

376. **Верхні** критичні концентрації важких металів у листках сіяців деревних рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, М. В. Немченко // Фізіологія рослин: проблеми та перспективи розвитку : матеріали V з'їзду Укр. т-ва фізіологів рослин, (Київ, 23–24 черв. 2009 р.) / Ін-т фізіології рослин і генетики НАН України, Укр. т-во фізіологів рослин. – К. : Логос, 2009. – Т. 2. – С. 263-267.

377. **Вплив** викидів автотранспорту на морфологічні показники рослин роду *Tilia* L. на фоні їх росту у лунках на заасфальтованій території / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова // Проблеми екології та екологічної освіти : матеріали VIII Міжнар. наук.-прак. конф., (Кривий Ріг, 11 груд. 2009 р.) / Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – С. 4-8.

378. **Вплив** обробки емістимом С на асиміляційний апарат декоративних однорічних рослин / В. П. Бессонова, К. О. Павлюченко // Materialy V Mezinárodní vědecko-praktická conf. [«Vědecký pokrok na rozmezí millennium – 2009»], (Praha, 27 kvetna – 5 června 2009 r.). – Praha : Publishing House Education and Science s.r.o., 2009. – Dil. 12. – P. 31-34.

379. **Вплив** обробки емістимом С на показники цвітіння квіткових рослин / В. П. Бессонова, К. О. Павлюченко // Materialy V Międzynarodowej naukowo-praktycznej conf. «Europejska nauka XXI powieka – 2009», (Przemysl, 7–15 maja 2009 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2009. – В. 13. – S. 15-17.

380. **Вплив** росту лип у лунках в асфальті придорожньої зони на показники асиміляційного апарату / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Бессонова В. П. (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2009. – Вип. 14, № 2. – С. 55-62.

381. **Моніторинг** стану довкілля за змінами активності ферментів асиміляції амонійного азоту в органах декоративних квіткових рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Збірник наукових праць / Подільський держ. агр.-техн. ун-т. – Кам'янець-Поділ. : Вид-во ПДАТУ, 2009. – С. 146-148. – (Спец. вип. до IV наук.-прак. конф. «Сучасні проблеми збалансованого природокористування», 26–27 листоп. 2009 р., Кам'янець-Подільський).

382. **Оцінка** генеративної сфери *Catalpa Bignonioides* та *C. Speciosa* в умовах придорожньої лісосмуги / М. В. Немченко, В. П. Бессонова / Вісн.

Дніпропетр. ун-ту : наук. журн. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. – Т. 17, № 7. – С. 152-157. – (Серія «Біологія. Екологія» ; вип. 17, т. 1).

383. **Оцінка** стану рослин *Catalpa bignonioides* Walt. та *Catalpa speciosa* Ward. в умовах придорожньої лісосмуги / М. В. Немченко, В. П. Бессонова // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн. / Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка НАН України. – К. : Академперіодика, 2009. – № 2. – С. 85-90.

384. **Порівняння** здатності листків деревних рослин поглинати фенол / В. П. Бессонова, М. В. Немченко // Екологічні питання співіснування: людина – рослина : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 22 трав., 2009 р.) / Всеукр. екол. ліга. – К. : Центр екол. освіти та інформ., 2009. – С. 102-104.

385. **Стан** деревної рослинності за умов дії промислових викидів титаномангнієвого комбінату / В. П. Бессонова, О. Є. Іваченко, С. О. Яковлева-Носарь // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2009. – Вип. 14, №1. – С. 50-62.

2010

386. **Біологія** платанів (*Platanus orientalis* L. і *Platanus acerifolia* Willd.) в урботехногенних умовах степової зони України : [монографія] / Н. В. Капелюш, В. П. Бессонова. – Запоріжжя : Дике Поле, 2010. – 195 с.

387. **Історія** садово-парового мистецтва : навч. посіб. / В. М. Ловинська, В. П. Бессонова, І. А. Зайцева, С. А. Ситнік. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2010. – 198 с.

388. **Рекомендації** до написання дипломної роботи (дипломного проекту) освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за напрямом 1304 «Лісове та садово-паркове господарство» / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : ДДАУ, 2010. – 78 с.

389. **Рослини** квітників : довідник / В. П. Бессонова. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2010. – 176 с.

390. **Аналіз** паркового будівництва міста Запоріжжя / А. С. Яловенко, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Бессонова В. П. (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Дике поле, 2010. – Вип. 15, № 1. – С. 71-79.

391. **Аналіз** відновлення крони у рослин *Tilia platyphyllos* та *Tilia cordata* після глибокого омолоджувального обрізування / О. А. Пономарьова, В. П.

Бессонова // Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту : наук. журн. – 2010. – Т. 18, № 7/1. – С. 76-80. – (Серія «Біологія. Екологія» ; вип. 18, т. 2).

392. **Влияние** роста *T. cordata* і *T. platyphyllos* в лунках в асфальте на морфометрические характеристики сосущих корней / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова // Первые междунар. Беккеровские чтения : материалы науч. конф., (Волгоград, 27–29 мая 2010 г.) / Волгоград. гос. ун-т. – Волгоград : ТриАС, 2010. – Ч. 1. – С. 17-19.

393. **Вплив** викидів автотранспорту на морфометричні показники функціонально активних елементів коренів лип / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Біорізноманіття: теорія, практика та метод. аспекти вивчення у загальноосв. та вищій школі», (Полтава, 11–12 лют. 2010 р.) / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Гомел. держ. ун-т ім. Франциска Скорини, Вільнюський ін-т ботаніки [та ін.]. – Полтава : Друкарська майстерня, 2010. – С. 45-46.

394. **Вплив** забруднення довкілля SO_2 та H_2S на вміст аскорбінової кислоти і глутатіону в корі пагонів різних за морозостійкістю троянд в осінньо-зимовий період / В. П. Бессонова, О. В. Дубова, О. Є. Іванченко // Вісн. Дніпропетр. держ. аграр. ун-ту : наук.-теорет., наук.-практ. журн. / [редкол. : А. С. Кобець (гол. ред.) та ін.]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2010. – № 2. – С. 6-11.

395. **Вплив** зростання *T. cordata* Mill. та *T. platyphyllos* Scop. на заасфальтованій території придорожньої зони на вміст пігментів / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова // Питання степового лісознавства та лісової рекультивації земель : міжвуз. зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2010. – Вип. 39. – С. 118-124.

396. **Вплив** івіну на вміст хлорофілу в листках чорнобривців розлогих / В. П. Бессонова, О. В. Сисоєва // Промислова ботаніка: стан та перспективи розвитку : матеріали VI міжнар. наук. конф., (Донецьк, 4–7 жовт. 2010 р.) / Рада ботан. садів та дендропарків України, Донец. ботан. сад НАН України. – Донецьк, 2010. – С. 55-57.

397. **Вплив** полістимуліну К на вміст аскорбінової кислоти і глутатіону в листках чини запашної на тлі дії надлишку металів / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Дике поле, 2010. – Вип. 15, № 2. – С. 67-74.

398. **Вплив** полістимуліну К на ростові показники чини запашної на тлі дії важких металів / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // *Vedecky prumysl*

Evropskeho kontinentu – 2010 : materialy VI Mezinárodní vědecko-praktická conf., (Przemysl, Poland, 27.11–05.12.2010). – Przemysl : Nauka i studia, 2010. – S. 34-37.

399. **Вплив** регуляторів росту на вкорінення живців ялівців / В. П. Бессонова, Г. А. Войт // Efektivní nástroje moderních věd – 2010 : materialy VI Mezinárodní vědecko-praktická conf., (Praha, 27 dubna – 05 května 2010 r.). – Praha : Publishing House Education and science, 2010. – Dil. 18 : Biologické vědy. – P. 51-53.

400. **Дендрофлора** парку ім. Т. Г. Шевченка міста Дніпропетровськ / С. А. Ситнік, В. П. Бессонова // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України : зб. наук. пр. / [ред. Д. Мельничук]. – К. : [б. в.], 2010. – Вип. 152 : Лісівництво та декоративне садівництво. – Ч. 1. – С. 159-164.

401. **Дендрофлора** скверу ім. О. М. Макарова міста Дніпропетровськ / С. А. Ситнік, В. П. Бессонова, К. П. Маслікова // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України : зб. наук. пр. / [ред. Д. Мельничук]. – К. : [б. в.], 2010. – Вип. 152, ч. 2. – С. 405–410. – (Серія «Лісівництво та декоративне садівництво»).

402. **Жаростійкість** та водоутримуюча здатність декоративних квіткових рослин у контейнерній культурі / В. П. Бессонова, О. В. Сисоєва // Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2010 : materialy VI Międzynarodowej naukowo-praktycznej conf., (Przemysl, Poland, 07-15 czerwca 2010 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2010. – Vol. 26 : Medycyna. Nauk biologicznych. – S. 52-55.

403. **Индикация** загрязнения окружающей среды тяжелыми металлами по их накоплению в листьях древесных растений / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Актуальні проблеми ботаніки та екології : матеріали міжнар. конф. молодих учених, (Ялта, 21–25 верес. 2010 р.) / Ін-т ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України, Нікітський ботан. сад НАН України, Центр. ботан. сад НАН Білорусі. – Сімферополь : АРІАЛ, 2010. – С. 174-175.

404. **Порівняльна** пилоосаджуюча здатність видів роду *Tilia* L. при зростанні в санітарних зонах промислових підприємств / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова // Зб. наук. пр. Подільського держ. аграр.-технічного ун-ту. – Кам'янець-Поділ. : Вид-во ПДАТУ, 2010. – С. 137-140. – (Спец. вип. до V наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми збалансованого природокористування», листопад 2010 р.).

2011

405. **Аналіз** змін вмісту цукрів в апексах, зачатках квіток і бутонах декоративних квітникових рослин за дії інгредієнтів автотранспортних вихлопів / В. П. Бессонова, О. П. Приймак // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук.

пр.] / Запоріж. нац. ун-т ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.] – Запоріжжя : Дике поле, 2011, – Вип. 16, № 2. – С. 90-101.

406. **Вплив** емістиму С на насінневу продуктивність і якість насіння декоративних однорічників / В. П. Бессонова, К. О. Павлюченко // *Materialy VII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konf. «Europejska nauka XXI powieka – 2011»*, (Przemysl, Poland, 7–15 maja 2011 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2011. – Vol. 18 : Nauk biologicznych. Ekologia. Geografia i deologia. Rolnictwo. – S. 10-14.

407. **Вплив** івіну на вміст пластидних пігментів у листках калістефуса китайського / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // *Матеріали XIII з'їзду Укр. ботанічного т-ва*, (Львів, 19–23 верес. 2011 р.). – Львів, 2011. – С. 413-415.

408. **Вплив** омолоджувального обрізання на водний режим видів роду *Tilia L.* / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова // *Інтродукція рослин : міжнар. наук. журн.* – К. : Академперіодика, 2011. – № 4. – С. 78-83.

409. **Накоплення** хрома в растениях и его токсичность / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // *Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Запоріж. нац. ун-т ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]*. – Запоріжжя : Дике поле, 2011. – Вип. 16, № 2. – С. 35-52.

410. **Оцінка** показників вмісту каротину в пилку і маточках деревних рослин для фітоіндикації забруднення довкілля / В. П. Бессонова, В. М. Кучма, О. Є. Іванченко, О. А. Пономарьова // *Зб. наук. пр. Поділ. держ. аграр.-техн. ун-ту / [редкол. : М. І. Бахмат (голова) та ін.]*. – Кам'янець-Поділ. : [б. в.], 2011. – № 19. – С. 140-143. – (Спец. вип. до VI наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми збалансованого природокористування», листоп. 2011 р.).

411. **Оцінка** стану ялин у вуличному насадженні м. Дніпропетровська / В. П. Бессонова, К. В. Філюк // *Матеріали за VII междунар. научна практична конф. «Ключови въпроси в съвременната наука – 2011»*, (София, 17–25 април 2011 г.). – София : БялГРАД-БГ, 2011. – Т. 33. – С. 88-91.

412. **Оцінка** стійкості та декоративності квіткових рослин у контейнерній культурі промислового міста / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, О. В. Сисоєва // *Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України*. – К. : ВЦ НУБіП, 2011. – Вип. 164, ч. 3. – С. 280-285. – (Серія «Лісівництво та декоративне садівництво»).

413. **Оцінка** функціонального стану деревних рослин урбафітоценозу за змінами вуглеводного обміну / В. П. Бессонова // *Рослини та урбанізація : матеріали другої міжнар. наук.-практ. конф.*, (Дніпропетровськ, 29–30 листоп. 2011 р.) / *Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.), І. П. Григорюк, Ю. В. Лихолат]*. – Дніпропетровськ : Куніца, 2011. – С. 48-52.

414. **Парки-пам'ятки** садово-паркового мистецтва місцевого значення м. Запоріжжя / А. С. Яловенко, В. П. Бессонова // Наук. вісн. нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – К. : ВЦ НУБіП, 2011. – Вип. 164, ч. 2. – С. 190-197. – (Серія «Лісівництво і декоративне садівництво»).

415. **Фітооптимізація** техногенного середовища з використанням контейнерної культури декоративних рослин / В. П. Бессонова, О. В Сисоева // Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів : зб. доп. XXI Всеукр. наук.-техн. конф. асп. і студ., (Донецьк, 12–14 квіт. 2011 р.) / Донец. нац. техн. ун-т, ДоНУ. – Донецьк, 2011. – Т. 2. – С. 62-63.

416. **Хром** в оточуючій середі / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [відп. ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : Дике Поле, 2011. – Вип. 16, № 1. – С. 13-29.

2012

417. **Методичні** вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Фізіологія рослин» для студентів очної форми навчання зі спеціальності 06.090101 – агрономія / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [уклад. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ, 2012. – 171 с.

418. **Рекомендації** до написання дипломної роботи (дипломного проекту) освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за напрямом 6.090103 «Лісове та садово-паркове господарство» зі спеціальності «Садово-паркове господарство» : навч. посіб. / В. П. Бессонова ; Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2012. – 78 с.

419. **Вплив** емістиму С на декоративність однорічних квітникових рослин / В. П. Бессонова, К. О. Павлюченко // Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова» : наук. журн. / [НААН України ; голов. ред. В. С. Гавриленко]. – Херсон, 2012. – Т. 14. – С. 494 – 498. – (Спец. випуск : Інтродукція та досвід паркобудівництва в Степовій зоні України : [матеріали] міжнар. наук. конф., присвяч. 125-річчю дендрол. парку «Асканія-Нова», 23–25 трав. 2012 р., Асканія Нова).

420. **Вплив** омолоджувальної обрізки дерев *Tilia cordata* і *T. platyphyllos* на анатомічну будову їх пагонів та листків / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова // Матеріали I міжнар. наук. конф. «Сучасна фітоморфологія», (Львів, 24–26 квіт. 2012 р.). / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Біол. фак. ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Фак. біології, екології та біотехнології ; Держ. природознавчий музей НАН України [та ін.]. – Львів, 2012. – С. 221-225.

421. **Вплив** циркону на ріст та розвиток асиміляційної поверхні розрив-трави та нагідків лікарських / В. П. Бессонова, Г. А. Косарекова // Інтродукція, селекція та захист рослин : матеріали III міжнар. наук. конф., (Донецьк, 25–28 верес. 2012 р.) / Донец. ботан. сад. НАН України, Рада ботан. садів та дендропарків України, Держ. упр. охорони навколишн. природ. середовища в Донец. обл. ; [редкол. : Глухов О. З. (відп. ред.) та ін.]. – Донецьк : [б. в.], 2012. – С. 62-64.

422. **Изменение** содержания хлорофилла в ассимиляционных органах газонных трав и их рост на фоне действия физиологически активных веществ и нитрофоски в условиях загрязнения среды / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // Питання біоіндикації та екології : [зб наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Акцент, 2012. – Вип. 17, № 2. – С. 33-45.

423. **Інвентаризація** та оцінка стану деревних насаджень парку ім. Л. В. Пісаржевського м. Дніпропетровськ / В. П. Бессонова, О. Є. Иванченко // Междунар. чтения, посвящ. 110-летию со дня рождения д-ра биол. наук, проф. Леонида Ивановича Рубцова : материалы конф., 15–18 мая 2012 г. / Нац. ботан. сад им. Н. Н. Гришко НАН Украины, Гос. дендрологический парк «Тростянец» НАН Украины. – К. : Моляр С. В., 2012. – С. 259-263.

424. **Порівняння** середовищетвірної ролі відростаючої крони дерев після глибокої омолоджувальної обрізки і молодих рослин / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Акцент, 2012. – Вип. 17, № 1. – С. 183–189.

2013

425. **Урбоекологія** : навч. посіб. для студ. напряму 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» вищих навч.закл. III–IV рівнів акредитації / С. А. Ситнік, В. П. Бессонова, В. М. Ловинська, І. А. Зайцева. – Дніпропетровськ: РВВ ДДАУ, 2013. – 281 с.

426. **Аналіз** видового складу та стану деревної рослинності парку ім. Богдана Хмельницького у м. Дніпропетровську / В. П. Бессонова, О. Е. Иванченко // Наук. вісн. нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – К. : ВЦ НУБіП України, 2013. – Вип. 187, ч. I. – С. 11-15. – (Серія «Лісівництво та декоративне садівництво»).

427. **Видовий** склад та оцінка стану деревних насаджень парку ім. Л. В. Пісаржевського м. Дніпропетровська / В. П. Бессонова, О. Є. Иванченко // Роль

ботанічних садів і дендропарків у збереженні та збагаченні біологічного різноманіття урбанізованих територій : матеріали міжнар. наук. конф., (Київ, 28–31 трав. 2013 р.) / НАН України, Рада ботан. садів та дендропарків України, НЦ екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу, Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка ; [голов. ред. В. Г. Радченко]. – К. : НЦБЕМ НАН України : Віпол, 2013. – С. 52-53.

428. **Використання** дерев-інтродуцентів в парках м. Дніпропетровська / О. Е. Іванченко, В. П. Бессонова // Ботанічні сади: проблеми інтродукції та збереження рослинного різноманіття : матеріали Всеукр. наук. конф., 10–11 жовт. 2013 р. / Житом. нац. агроєкол. ун-т. – Житомир : Вид-во ЖНАЕУ, 2013. – С. 33-37.

429. **Вплив** викидів титаномагнієвого підприємства на стан асиміляційного апарату деревних рослин / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Рослини та урбанізація : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 19–20 берез. 2013 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. – Дніпропетровськ : Куніца, 2013. – С. 52-54.

430. **Вплив** обробки рослин чорнобривців розлогих івіном на вміст пігментів у листках / В. П. Бессонова // Materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konf. «Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2013», (Przemysl, Poland, 07–15 czerwca 2013 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2013. – Vol. 26 : Nauk biologicznych. – S. 3-6.

431. **Вплив** циркону на ростові процеси декоративних рослин / В. П. Бессонова, Г. А. Косарекова // Матеріали за IX міжнародна научна практична конференція «Найновітє научні постиження – 2013», (Софія, 17–25 март. 2013 г.). – Софія : БялГРАД-БГ, 2013. – Т. 18 : Биологии. – С. 6-10.

432. **Об'ємно-просторова** структура насаджень парків-пам'ятників садово-паркового мистецтва Запоріжжя / А. С. Чонгова, В. П. Бессонова // Наук. вісн. нац. лісотехн. ун-ту України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : Вид-во НЛТУ, 2013. – Вип. 23.9. – С. 318-322. – (Ландшафтна архітектура і сучасність).

433. **Оцінка** стану пилку деревних рослин в урбатехногенній екосистемі / В. П. Бессонова, Е. П. Бессонов, В. М. Зверковський // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / ДВНЗ «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2013. – Вип. 18, № 1. – С. 70-83.

434. **Ріст** та цвітіння чорнобривців розлогих за дії стимулятора росту івіну / В. П. Бессонова // Materiály IX mezinárodní vědecko – praktická konf. «Vědecký pokrok na přelomu tisyachalety – 2013», (Praha, 27 kvet.–05 cerv. 2013 r.). – Praha : Education and Science, 2013. – Dil. 32 : Biologické vědy. – P. 10-13.

435. **Розподіл** деревних рослин парку ім. Б. Хмельницького м. Дніпропетровська відношенням до абіотичних чинників / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Збереження та реконструкція ботан. садів і дендропарків в умовах сталого розвитку : матеріали IV Міжнар. наук. конф., присв. 225-річчю дендрологічного парку «Олександрія» НАН України, 23–26 верес. 2013 р. – Біла Церква, 2013. – С. 93-95.

436. **Цитогенетичний** ефект сумісної дії важких металів і кінетину та аскорбінової кислоти / В. П. Бессонова, А. С. Чонгова // Питання біоіндикації та екології : [зб. наук. ст.] / ДВНЗ «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Акцент, 2013. – Вип. 18, № 2. – С. 134-145.

437. **Шкала** стійкості деревних рослин до інгредієнтів викидів підприємств чорної металургії / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Рослини та урбанізація : матеріали третьої міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 19–20 бер. 2013 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.), І. П. Григорюк, Ю. В. Лихолат та ін.]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2013. – С. 84-87.

2014

438. **Квітники** = Загальне квітникарство : навч. посіб. / В. П. Бессонова ; Дніпропетр. держ. аграр.-економ. ун-т. – Дніпропетровськ : Друкар, 2014. – 245 с.

439. **Квітники** : цибулинні, бульбоцибулинні та коренебульбові рослини : навч. посіб. / В. П. Бессонова ; Дніпропетр. держ. аграр.-економ. ун-т. – Дніпропетровськ : Друкар, 2014. – 179 с.

440. **Тестовий** контроль знань студентів з курсу «Квітники / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова. – Дніпропетровськ : ДДАЕУ, 2014.

441. **Фізіологія** рослин : навч. посіб. / В. П. Бессонова, С. О. Яковлева-Носарь. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2014. – 596 с.

442. **Аналіз** насінневої продуктивності та якості насіння робінії звичайної у парках м. Дніпропетровськ / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2014. – Вип. 19, № 1. – С. 92-106.

443. **[Видове різноманіття та життєвий стан деревних насаджень вздовж автотраси південного напрямку міста Дніпропетровськ](#)** / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова, О. Є. Іванченко // Питання біоіндикації та екології = Problems of

bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.] – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2014. – Вип. 19, № 2. – С. 64-84.

444. **Видовий** склад та стан деревних насаджень парку «Воїнам визволителям» міста Дніпропетровська / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Наук. вісн. нац. лісотехн. ун-ту України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : Вид-во НЛТУ, 2014. – Вип. 24.4. – С. 22-27.

445. **Видовий** склад та таксономічні характеристики деревних рослин парку Металургів / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, С. Д. Савранська, А. П. Криворучко // Матеріали за 10-а междунар. науч.- практик. конф. «Образованието и науката на ХХІ век – 2014», (Софія, 17–25 окт. 2014 г.). – Софія : БялГРАД-БГ, 2014. – Т. 9 : Лекарство. Биологии. Ветеринарна наука. – С. 73–79.

446. **Вплив** Cd^{2+} та Pb^{2+} сумісно з засоленням $NaCl$ на форми води та водоутримуючу здатність листків *Lolium perenne* L. / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова, О. Є. Іванченко // Відновлення порушених природних екосистем : матеріали V міжнар. наук. конф., присвяч. 100-річчю з дня народж. д-ра. біол. наук, чл.-кор. АН УРСР Є. М. Кондратюка, (Донецьк, 12–15 трав. 2014 р.) / Донец. ботан. сад НАНУ, Рада ботан. садів та дендропарків України, Батумський ботан. сад [та ін.]. – Донецьк, 2014. – С. 369-370.

447. **Вплив** надлишку марганцю у середовищі вирощування та амбіолу на інтенсивність транспірації та поглинання води рослинами *Zea mays* L. / В. П. Бессонова, Н. В. Капелюш // Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konf. «Naukowa przestrzeń Europy – 2014», (Przemysl, 17–15 kwit. 2014 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2014. – Vol. 29 : Nauk biologicznych. – S. 16-19.

448. **Вплив** надлишку марганцю у середовищі вирощування та обробки амбіолом на ростові процеси *Zea mays* L. / В. П. Бессонова // Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konf. «Naukowa mysl informacyjnej powieki – 2014», (Przemysl, Poland, 7–15 marca 2014 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2014. – Vol. 24 : Nauk biologicznych. Chemia i chemiczne technologie. – S. 3-6.

449. **Вплив** препарату «Теравет» на фізіологічний стан костриці червоної *Festuca rubra* L. / В. П. Бессонова, С. Л. Госало // Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konf. «Europejska nauka ХХІ powieka – 2014», (Przemysl, Poland, 7–15 maja 2014 r.). – Przemysl : Nauka i studia, 2014. – Vol. 24 : Nauk biologicznych. – S. 4-8.

450. **Вплив** рекреації на стан степових ділянок балки широкої острова Хортиця / В. П. Бессонова, І. А. Зайцева, С. О. Яковлева-Носарь // Наук. вісн.

нац. лісотехн. ун-ту України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : Вид-во НЛТУ, 2014. – Вип. 24.9. – С. 109-114.

451. **Вплив** спільної дії важких металів (Pb^{2+} і Cd^{2+}) та NaCl на асиміляційну поверхню та інтенсивність транспірації у *Lolium perenne* L. / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, О. А. Пономарьова // Проблемы и перспективы исследований растительного мира : материалы междунар. науч.-практ. конф. молодых ученых, (Ялта, 13–16 мая 2014 г.) / Никитский ботан. сад, Центр. ботан. сад НАН Беларуси. – Ялта, 2014. – С. 206-207.

452. **Дендрофлора** парку «Воїнам визволителям» м. Дніпропетровськ та оцінка стану деревних насаджень / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Актуальні проблеми озеленення населених місць: освіта, наука, виробництво, мистецтво формування ландшафту : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., (Біла Церква, 4–6 черв. 2014 р.) / Білоцерк. нац. аграр. ун-т, Нац. лісотехнічний ун-т України, Дендропарк «Олександрія» НАН України. – Біла Церква : Вид-во БНАУ, 2014. – С. 8-11.

453. **Дендрофлора** парку ім. Гагаріна у Дніпропетровську / О. А. Пономарьова, В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Наук. вісн. нац. лісотехн. ун-ту України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : Вид-во НЛТУ, 2014. – Вип. 24.1. – С. 63-69.

454. **Дія** Pb^{2+} та Cd^{2+} на фоні засолення NaCl на показники водного обміну листків *Lolium perenne* L. / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова, О. Є. Іванченко // Вісн. Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-ту : наук.-теорет., наук.-практ. журн. / [редкол.: А. С. Кобець (гол. ред.) та ін.]. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2014. – № 1 (33). – С. 180-183. – (Серія «Біологічні науки»).

455. **Ефективність** приживлення прищепи у сортів двох груп троянд англійської і датської селекції / В. П. Бессонова, Г. В. Хімікус // Матеріали за X междунар. научна практ. конф. «Научният потенциал на света – 2014», (София, 17–25 сент. 2014 г.). – София : БялГРАД-БГ, 2014. – Т. 5 : Лекарство. Биологии. Ветеринарна наука. Солско стопанство. Здание и архитектура. Екология. – С. 18-21.

456. **Життєвий** стан зелених насаджень парку ім. Ленінського Комсомолу / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, М. О. Крезуб // Materialy X Mezinarodni vedecko-prakticka konf. «Nastoleni moderni vědy – 2014», (Praha, 27 září – 05 října 2014 г.). – Praha : Education and Science. – Dil. 10 : Lékarství. Biologické vědy. – S. 49-53.

457. **Оцінка** життєвого стану деревних рослин парків м. Дніпропетровськ за морфо-фізіологічними показниками / В. П. Бессонова, О. Є.

Іванченко // Рослини та урбанізація : матеріали четвертої міжнарод. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 25–26 листоп. 2014 р.) / Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т. ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.), Ю. І. Грицан, Ф. М. Левон та ін.]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2014. – С. 80–82.

458. **Якість** насіння робінії звичайної у парках і скверах м. Дніпропетровськ / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко. // Там само. – С. 52–54.

2015

459. **Вплив** регулятора росту рослин МС–крем на морфологічні показники чорнобривців прямостійних / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко // Природне агровиробництво в Україні: проблеми становлення, перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 22–23 жовт. 2015 р.) / Дніпропетр. держ. аграр.-економ. ун-т [та ін.]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАЕУ, 2015. – С. 319-321.

460. **Запас** та фракційний склад підстилки насадження сосни Палласова на ділянках схилу південної експозиції байраку Військовий / В. П. Бессонова, В. М. Кучма, М. В. Немченко, І. Є. Солошенко // Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні питання сучасної аграрної науки», (Умань, 20 лист. 2015 р.) / Уманський нац. ун-т садівництва, Госп. акад. ім. Ценова (Болгарія), Держ. вища проф. школа в Плоцьку (Польща). [та ін.] ; [під. ред. О. О. Непочатенко]. – Умань : Візаві, 2015. – С. 132-134.

461. **Одночасний** вплив важких металів (Pb^{2+} і Cd^{2+}) та засолення на стан асиміляційного апарату і вміст пігментів фотосинтезу пажитниці багаторічної / В. П. Бессонова, О. Є. Іванченко, О. А. Пономарьова // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Біологія, екологія. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 2015. – Т. 23 (1). – С. 15-20.

462. **Лісо-таксаційні** характеристики насаджень *Robinia Pseudoacacia* L. на схилі байраку Військовий / В. П. Бессонова, М. В. Немченко, В. М. Кучма // Питання біоіндикації та екології = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [відп. ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2015. – Вип. 20, № 1. – С. 43-53.

463. **Проект** створення штучної водойми озеленення приватної ділянки / В. П. Бессонова, О. А. Пономарьова, С. Л. Госало // Природне агровиробництво в Україні: проблеми становлення, перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 22–23 жовт. 2015 р.) / Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т [та ін.]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАЕУ, 2015. – С. 93-95.

464. **Сравнительная** характеристика сосны Палласова на разных уровнях склона балки в противоэрозионных насаждениях / В. П. Бессонова, В. Н. Кучма, М. В. Немченко // Актуальные проблемы, современное состояние,

инновации в области природообустройства и строительства : матер. Всерос. заоч. науч.-практ. конф., посвящ. памяти д-ра техн. наук, проф., засл. мелиоратора РФ И. С. Алексейко, (Благовещенск, 11 нояб. 2015 г.) / М-во сельского х-ва РФ, Дальневосточный гос. аграр. ун-т ; [отв. ред. М. В. Маканникова]. – Благовещенск : Изд-во Дальневост. ГАУ, 2015. – С. 44-49.

465. **Структура** и видовой состав придорожных защитных лесополос участка трассы Днепропетровск–Донецк / Е. А. Пономарева, В. П. Бессонова // Там же. – С. 149-155.

466. **Структура** ценопопуляцій *Ulmus carpinifolia* Rupp. Ex. Suckow і *U. laevis* Pall. острова Хортиця / І. А. Зайцева, В. П. Бессонова, В. В. Ткач // Наук. вісн. Нац. лісотехн. ун-ту України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : Вид-во НЛТУ, 2015. – Вип. 25. 9. – С. 50-57.

467. **Фітосанітарний** стан дендрофлори меморіального парку ім. В. М. Комарова с. Новоолександрівка Дніпропетровської області / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства : матеріали II міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., (Тернопіль, 19–20 берез. 2015 р.) / [Реґіон. центр наук. забезпечення АПВ в Терноп. обл., Терноп. держ. с.-г. досл. станція, Ін-т кормів та сільського госп-ва та ін.]. – Тернопіль : Крок, 2015. – С. 73-74.

468. **Аналіз** дендрофлори насаджень Молодіжного парку м. Дніпропетровск / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Біологія та екологія. – Полтава : Вид-во ПНПУ ім. В. Г. Короленко, 2015. – Т. 1, № 1. – С. 20-30.

2016

469. **Pollen** Quality in Woody Plants in the City Parks of Dnipro, Ukraine / О. Ivanchenko, V. Bessonova // International Letters of Natural Sciences. – SciPress, 2016. – Vol. 59. – P. 29–37.

470. **Аналіз** ростових показників самосіву дуба звичайного (*Quercus Robur* L.) на ділянках схилу байраку Військовий / В. В. Ткач, В. П. Бессонова, В. В. Крисань // Екологічні дослідження лісових біогеоценозів степової зони України : міжнар. наук. конф., (Дніпро, Україна, 25–27.10.2016 р.) / МОН України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – С. 65-66.

471. **Вміст** важких металів у листках деревних рослин парків м. Дніпропетровська / О. Іванченко, В. Бессонова, Н. Капелюш // Вісн. Львів. ун-ту. – 2016. – Вип. 72. – С. 82-92. – (Серія біологічна).

472. **Водний** обмін листя *Quercus Robur* у протиерозійному насадженні на півдні ареалу виду / В. П. Бессонова, В. В. Ткач, А. П. Криворучко // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. – 2016. – Вип. 24 (2) . – С. 444–450. – (Серія Біологія, екологія).

473. **Видовий** склад та життєвий стан деревних насаджень санітарно-захисної зони ВАТ «Дніпрошина» м. Дніпропетровськ / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова, Т. О. Атанесян // Біогеоценологічні основи оптимізації степових ландшафтів і їх фіторекультивация : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Кривий Ріг, 22-23 квіт. 2016 р.), присвяч. 100-річчю від дня народження І. А. Добровольського. – Кривий Ріг : Чернявський Д. О., 2016. – С. 61-63.

474. **Вплив** кореневину на вегетативне розмноження видів роду *Lonicera* L. / В. П. Бессонова, О. М. Бочаров, Г. Ю. Снецар // Рослини та урбанізація : матеріали п'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 16–17 лют. 2016 р.) / МОН України, Мін-во аграр. політики та продовольства України, Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т, Всеукр. екологічна ліга. – Дніпропетровськ, 2016. – С. 122-123.

475. **Гарноквітучі куці** : навч. посіб. / В. П. Бессонова ; Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т. – Дніпропетровськ, 2016. – 120 с.

476. **Життєвий** стан деревних рослин на території титано-магнієвого комбінату / В. П. Бессонова, А. В. Корнієнко // Там само. – С. 57-59.

477. **Індикація** стану деревних рослин парків м. Дніпропетровськ за морфофізіологічними показниками / О. Є. Іванченко, В. П. Бессонова // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Біологія, екологія. – Дніпропетровськ, 2016. – Т. 24, № 1. – С. 109-118.

478. **Квітники**. Однорічні килимові, листяно-декоративні, виткі рослини та сухоцвіти : навч. посіб. / В. П. Бессонова ; Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т. – Дніпропетровськ, 2016. – 91 с.

479. **Ростові** характеристики дуба звичайного (*Quercus Robur* L.) у протиерозійному насадженні балки Військової / В. П. Бессонова, В. В. Ткач, Є. Б. Серебрянська ; Дніпропетр. держ. аграрно-екон. ун-т // Екологічні дослідження лісових біогеоценозів степової зони України : міжнар. наук. конф., (Дніпро, Україна, 25–27.10.2016 р.) / МОН України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – С. 3–4.

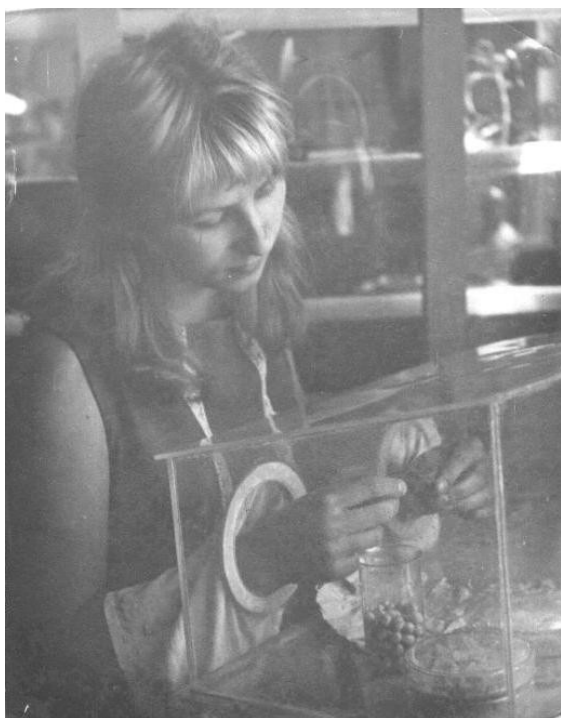
480. **Характеристика** підліску в штучному насадженні робінії звичайної в різних лісорослинних умовах / В. П. Бессонова, В. М. Кучма // Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні питання сучасної аграрної науки» / МОН України, Уманський нац. ун-т садівництва (Україна), Господарча акад. ім. Д. А. Ценова (Болгарія) [та ін.]. – Умань, 2016. – С. 104-105.

481. **Вплив** емістиму С на морфометричні показники троянд після щеплення / В. П. Бессонова, В. М. Кучма, К. І. Князева, А. І. Князева // Матеріали за 12-й междунар. науч.-практ. конф. «Образование и наука та на XXI век – 2016», (София, 17-25 окт. 2016 г.). – София : БялГРАД-БГ, 2016. – Т. 6 : Медицина. Биологични науки. Екология. Сельско стопанство. – С. 40-46.

Фотогляд: люди, роки, життя...

Валентина Петрівна – вожата у дитячому таборі «Солнечный круг»,
м. Керч, 1964 р.

Бессонова В. П. – аспірант Дніпропетровського
державного університету, 1966 р.

Бессонова В. П. – кандидат
біологічних наук, доцент, 1975 р.

Лекцію з анатомії рослин проводить Бессонова В. П., 1970 р.

Практичні заняття зі студентами на дослідному полі, 1971 р.

На науковій конференції: «Теоретические вопросы регенерации растений»,
м. Махачкала, 1978 р.
Зліва направо : доктор біол. наук А. Г. Юсуфов, канд. біол. наук П. М. Харченко,
канд. біол. наук В. П. Бессонова, докт. біол. наук О. П. Михайлов

Колектив кафедри фізіології рослин
Дніпропетровського державного університету, 1980 р.

Рада з природничих знань Дніпропетровського відділення товариства «Знання»,
1981 р.

Радісні хвилини в житті молодого вченого

Бессонова В. П., 1988 р.

Професор Бессонова В. П. зі своїми учнями, Крим, 1998 р.

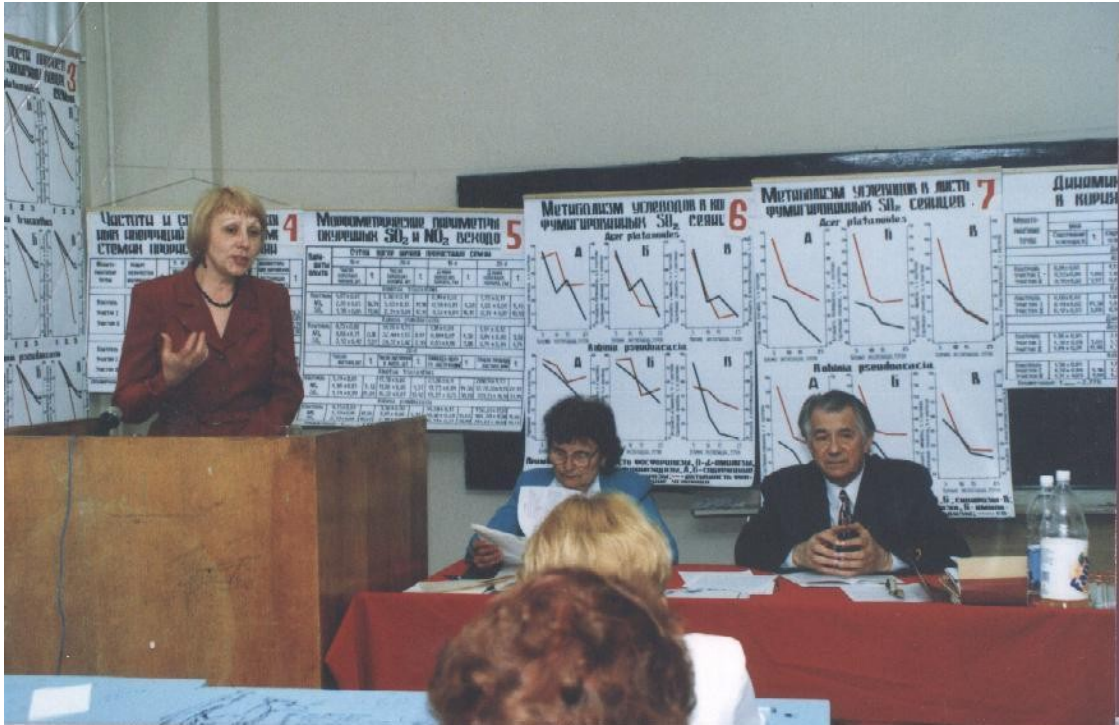
Семінар-практикум у Запорізькому державному університеті, 1998 р.

Учасники міжнародної науково-практичної конференції
«Проблеми сучасної екології», Запоріжжя, 2000 р.

Колектив кафедри ботаніки і екології
Запорізького державного університету, 2002 р.

На захисті кандидатської дисертації С. Сердюк, 27 жовтня 2004 року

Зліва направо: доктор біол. наук Ю. І. Грицан, С. Сердюк,
доктор біол. наук В. П. Бессонова, доктор біол. наук М.Г. Сметана

Колектив кафедри садово-паркового господарства
Дніпропетровського державного аграрного університету, 2007 р.

Професор Бессонова В. П., завідувач
кафедри садово-паркового господарства
Дніпропетровського ДАУ

За обговоренням питань наукових досліджень студентів.
Зліва направо: Ващенко В. В., Ковалевська Н. І.,
Бессонова В. П., Чурсінов Ю. О.

Практичні заняття зі студентами спеціальності «Садово-паркове господарство» Дніпропетровського державного аграрного університету проводить професор Бессонова В. П., 2009 р.

Краща кафедра за рейтингом Дніпропетровського ДАУ 2011/12 н. р. – кафедра садово-паркового господарства, 2011 р. Завідувач кафедри – професор Бессонова В. П.

На засіданні науково-методичної комісії з «Лісового і садово-паркового господарства» у Дніпропетровському ДАЕУ, 11 листопада 2015 року

**Література про життя та діяльність
В. П. Бессонової**

1. **Рева** А. Д. История биолого-экологического факультета Днепропетровского государственного университета / А. Д. Рева. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1998. – 166 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 92-95, 98.
2. **Бессонова** Валентина Петрівна / В. І. Домнич // Енциклопедія сучасної України. – К. : Поліграфкнига, 2003. – Т. 2. – 870 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 420.
3. **Професори** Дніпропетровського національного університету : біограф. довідник / [гол.редкол. М. В. Поляков]. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2003. – 320 с. – (До 85-річчя Дніпропетр. нац. ун-ту, 1918–2003). – *Про Бессонову В. П.* – С. 23.
4. **Бессонова** Валентина Петрівна // Запорізький національний університет: історія і сучасність (1930–2005) : Ювілейна книга / П. І. Білоусенко [та ін.] ; голов. ред. С. М. Тимченко. – Запоріжжя : Дике Поле, 2006. – С. 196-197.
5. **Біологічний** факультет 20 років потому / Запоріз. нац. ун-т ; [під заг. ред. Л. О. Омелянчик, О. П. Корж]. – Запоріжжя, 2007. – 138 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 45-47.
6. **Дніпропетровський** державний аграрний університет 85 років / [ред. рада В. І. Шемавнєв (гол. ред.), А. С. Кобець, П. К. Охмат, П. М. Макаренко, А. Г. Братчик та ін.]. – Вид. 3-тє, доп. і перероб. – Дніпропетровськ : ЕНЕМ, 2007. – 220 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 136-137.
7. **Професори** Дніпропетровського державного аграрного університету 1922–2007 / [ред.. колегія: В. І. Шемавнєв (гол. ред.), А. С. Кобець, М. П. Гончаренко та ін.]. – Дніпропетровськ : РВВ ДДАУ, 2007. – 108 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 10.
8. **Професори** Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара 1918–2008 : біобібліогр. довідник / Дніпропетр. нац. ун-т ; [гол. редкол. М. В. Поляков]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2008. – 596 с. – (До 90-річчя Дніпропетр. нац. ун-ту ім. О. Гончара (1918–2008)). – *Про Бессонову В. П.* – С. 41-42.
9. Дніпропетровський державний аграрний університет. Історія. Сучасність. Особистості. 1922–2012 : наук.-довідкове вид. / [А. С. Кобець (голова. ред. ради), Д. М. Онопрієнко, П. К. Охмат, Ю. І. Грицан, М. П. Гончаренко]. – Дніпропетровськ : Свідлер А. Л., 2012. – 264 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 92.
10. **Матвеев** Н. М. Судьба в'ятича (от Свечи до Днепра и Волги) : [записки биолога] / Н. М. Матвеев. – Самара [б. и.], 2014. – 468 с. – *Про Бессонову В. П.* – С. 239.

Наукова школа

Дисертації, підготовлені під науковим керівництвом

В. П. Бессонової

На здобуття наукового ступеня

кандидата біологічних наук

1. **Дубова О. В.** Вплив забруднення навколишнього середовища на фізіолого-екологічні характеристики представників роду *Rosa L.* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.16 «Екологія» / О. В. Дубова. – Дніпропетровськ, 1995. – 19 с.

2. **Фендюр Л. М.** Биологическая оценка декоративных однолетних растений в условиях электрометаллургического завода и фитоиндикация загрязнения среды железом и хромом : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. биол. наук : [спец.] 03.00.01 «Ботаника» / Л. М. Фендюр. – Ялта, 1996. – 24 с.

3. **Грицай З. В.** Біоекологічні дослідження генеративного розвитку представників роду *Acer* в умовах промислового забруднення (пріоритетні забруднювачі SO_2 та NO_2) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.16 «Екологія» / З. В. Грицай. – Дніпропетровськ, 1997. – 23 с.

4. **Юсипіва Т. І.** Еколого-біологічна оцінка репродуктивного розвитку деревних порід в умовах забруднення природного середовища інгредієнтами промислових викидів SO_2 та NO_2 : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.16 «Екологія» / Т. І. Юсипіва. – Дніпропетровськ, 1999. – 19 с.

5. **Яковлева С. О.** Біологія інтродукованих квітково-декоративних однорічних рослин різних систематичних груп в умовах забруднення оточуючого середовища хромом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.05 «Ботаніка» / С. О. Яковлева. – Ялта, 2000. – 17 с.

6. **Григоренко І. В.** Еколого-біологічні дослідження деяких представників родини *Magnoliaceae* в умовах південного сходу України (на прикладі Запорізької області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.05 «Ботаніка» / І. В. Григоренко. – К., 2001. – 19 с.

7. **Іванченко О. Є.** Еколого-фізіологічні особливості азотного обміну декоративних однорічних рослин як індикатора забруднення промислових територій залізом і хромом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.16 «Екологія» / О. Є. Іванченко. – Дніпропетровськ, 2006. – 20 с.

8. **Капелюш Н. В.** Еколого-біологічні характеристики платанів: *Platanus orientalis* L. i *Platanus acerifolia* Willd. урботехногенних територій (на прикладі міста Запоріжжя) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.16 «Екологія» / Н. В. Капелюш. – К., 2008. – 19 с.

9. **Приймак О. П.** Фітоіндикація забруднення автотранспортом культурфітоценозів в межах Дніпропетровського мегаполісу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 03.00.16 «Екологія» / О. П. Приймак. – Дніпропетровськ, 2011. – 21 с.

10. **Пономарьова О. А.** Види роду *Tilia* L. в урболандшафтах м. Дніпропетровська (життєвість, адаптація, омолодження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : [спец.] 06.03.01 «Лісові культури та фітомеліорація» / О. А. Пономарьова. – К., 2013. – 22 с.

11. **Чонгова А. С.** Дендрофлора парків-пам'яток садово-паркового мистецтва Запорізької області (структура, екологічна оцінка, декоративність) : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. біол. наук : [спец.] 06.03.01 «Лісові культури та фітомеліорація» / А. С. Чонгова. – К., 2013. – 23 с.

Праці, опубліковані за науковою редакцією В. П. Бессонової

1. **Вопросы биоиндикации и охраны природы** : межвуз. сб. науч. тр. / Запорож. гос. ун-т ; [отв. ред. В. П. Бессонова]. – Запорожье : [б. и.], 1997. – 231 с.
2. **Вопросы биоиндикации и экологии** ; межвед. сб. науч. тр. / Запорож. гос. ун-т ; [отв. ред. В. П. Бессонова]. – Запорожье : [б. и.], 1997. – Вып. 2. – 151 с.
3. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 1998. – Вип. 3. – 144 с.
4. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 1999. – Вип. 4. – 182 с.
5. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – Вип. 5, N 1. – 134 с.
6. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – Вип. 5, N 2. – 163 с.
7. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2000. – Вип. 5, N 3. – 221 с.
8. **Проблеми сучасної екології** : тези міжнар. конф., (Запоріжжя, 20-22 верес, 2000 р.) ; [редкол. : В. П. Бессонова, М. М. Матвеев, С. О. Сергейчик та ін.] / Запорізь. держ. ун-т. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 2000. – 168с.
9. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. - Вип. 6, N 1. – 154 с.
10. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. – Вип. 6, № 2. – 154 с.
11. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2001. – Вип. 6, № 3. – 123 с.

12. **Питання біоіндикації та екології**. : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2002. – Вип. 7, N 1. – 143 с.
13. **Питання біоіндикації та екології**. : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т. ; [ред. В. П. Бессонова]. – Запоріжжя : [б. в.], 2002. – Вип. 7, N 2-3. – 306 с.
14. **Проблеми сучасної екології** : тези міжнар. конф. «Проблеми сучасної екології» (Запоріжжя, 24-26 червня 2002р.) / ред. В. П. Бессонова [та ін.] ; Запорізький держ. ун-т. - Запоріжжя : [б.в.], 2002. - 132 с.
15. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 2003. – Вип. 8, № 1. – 147 с.
16. **Питання біоіндикації та екології**: міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 2003. – Вип. 8, № 2. – 229 с.
17. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т. ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2004. – Вип. 9, N 1. – 144 с.
18. **Питання біоіндикації та екології**: міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. держ. ун-т. ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2004. – Вип. 9, N 2. – 209 с.
19. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2005. – Вип. 10, № 1. – 149 с.
20. **Питання біоіндикації та екології** : міжвід. зб. наук. пр. / Запорізь. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2005. – Вип. 10, № 2. – 165 с.
21. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Запорізь. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – Вип. 11, № 1. – 219 с.
22. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Запорізь. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – Вип. 11, № 2. – 157 с.
23. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Запорізь. держ. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : ЗДУ, 2007. – Вип. 12, № 1. – 208 с.
24. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Запорізь. нац. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2007. – Вип. 12, № 2. – 182 с.

25. **Рослини та урбанізація** : матеріали Першої міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 21-23 листоп. 2007 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [відп. ред. В. П. Бессонова]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2007. – 261 с.

26. **Питання біоіндикації та екології**: [зб. наук. ст.] / Запоріз. нац. ун-т ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Просвіта, 2008. – Вип. 13, № 1. – 188 с.

27. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2008. – Вип. 13, № 2. – 2008. – 215 с.

28. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2009. – Вип. 14. – № 1. – 162 с.

29. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол. : Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2009. – Вип. 14, № 2. – 272 с.

30. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. - Запоріжжя : Дике поле, 2010. – Вип. 15, № 1. – 228 с.

31. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова. (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Дике Поле, 2010. – Вип. 15, № 1. – 228 с.

32. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. пр.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Дике Поле, 2011. – Вип. 16, № 1. – 214 с.

33. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. пр.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Дике Поле, 2011. – Вип. 16, № 2. – 220 с.

34. **Рослини та урбанізація** : матеріали другої міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 29–30 листоп. 2011 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т ; [редкол. : В. П. Бессонова (відп. ред.), І. П. Григорюк, Ю. В. Лихолат та ін.]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2011. – 137 с.

35. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Дике Поле, 2012. – Вип. 17, № 1. – 226 с.

36. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2012. – Вип. 17, № 2. – 147 с.

37. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2013. – Вип. 18, № 1. – 210 с.

38. **Питання біоіндикації та екології** : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), Бессонова В. П. (відп. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2013. – Вип. 18, № 2. – 2013. – 350 с.

39. **Рослини та урбанізація** : матеріали третьої міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 19–20 бер. 2013 р.) / Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. ; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.), І. П. Григорюк, Ю. В. Лихолат та ін.]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2013. – 204 с.

40. **Питання біоіндикації та екології** = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), Бессонова В. П. (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2014. – Вип. 19, № 1. – 279 с.

41. **Питання біоіндикації та екології** = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2014. – Вип. 19, № 2. – 260 с.

42. **Рослини та урбанізація** : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 25–26 листоп. 2014 р.) / Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т.; [редкол.: В. П. Бессонова (відп. ред.), Ю. І. Грицан, Ф. М. Левон та ін.]. – Дніпропетровськ : Куніца, 2014. – 152 с.

43. **Питання біоіндикації та екології** = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2015. – Вип. 20, № 1. – 227 с.

44. **Питання біоіндикації та екології** = Problems of bioindications and ecology : [зб. наук. ст.] / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» ; [редкол.: Л. О. Омелянчик (гол. ред.), В. П. Бессонова (відп. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2015. – Вип. 20, № 2. – 186 с.

Іменний покажчик*

Бахмат М. І.	410
Бельгард О. Л. (Бельгард А. Л.)	8, 14, 18, 24, 30, 34, 37, 54
Бессонов Е. П.	433
Божко Н. А.	266
Бочаров О. М.	342, 369, 472
Бутенко Р. Г.	4
Вінніченко О. М. (Винниченко А. Н.)	73, 75, 205
Войт Г. А.	399
Гавриленко В. С.	419
Глубока В. М.	361
Глухов О. З.	421
Григоренко. І. В. (Григоренко И. В.)	195, 225, 229, 238, 249, 253, 302
Григорюк І. П.	413, 437
Головня Ю. Н.	238, 253
Госало С. Л.	449, 463
Грицай З. В. (Gritzay Z. V.)	136, 153, 154, 156, 163, 167, 168, 169, 170, 172, 181, 185, 188, 192, 196, 205, 210, 212, 213
Грицан Ю. І.	457
Долгова Л. Г.	78, 104, 344
Донцова З. С.	6
Дубова О. В.	146, 161, 190, 232, 337, 347, 359, 362, 365, 394
Дубова Е. В. (Dubovaja E. V.)	135, 146, 149, 151, 159, 165, 179
Задара В. М.	98
Зайцева І. А.	357, 387, 425, 450, 466
Зверковський В. М (Зверковский В. Н.)	74, 99, 433
Зоз Н. Н.	56

* Посилання даються на номери хронологічного покажчика публікацій, авторських свідоцтв та патентів

Іванченко О. Є. (Иванченко О. Е.)	208, 254, 263, 265, 269, 270, 271, 273,
-----------------------------------	---

	275, 276, 280, 283, 285, 286, 290, 291, 293, 295, 296, 297, 298, 300, 303, 308, 311, 313, 314, 320, 321, 322, 331, 334, 335, 341, 344, 348, 350, 354, 358, 359, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 374, 376, 381, 385, 394, 397, 398, 403, 407, 409, 410, 412, 416, 422, 423, 426, 427, 428, 429, 435, 437, 442, 443, 444, 445, 446, 451, 452, 453, 454, 456, 457, 458, 459, 461, 467, 468, 470, 475
Іванчикова А. А.	330
Кануннікова Н. П.	311
Капелюш Н. В.	287, 288, 294, 310, 328, 346, 349, 386, 447, 470
Карасева О. Д.	13, 14, 42, 58, 67, 69
Кобець А. С.	454
Козюкіна Ж. Т. (Козюкіна Ж. Т)	66, 76, 79, 83, 86, 90, 95, 105, 113, 123, 126, 137, 141, 154
Колбасин О.О. (Колбасин А. А.)) 13, 19, 22, 26, 57
Комар-Темная Л. Д.	213
Конова І. І.	77
Коритова А. І. (Корытова А. І.)	10, 15, 17, 19, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 45, 53
Корнієнко А. В.	474
Косарекова Г. А.	421, 431
Крайнова А.	191
Крезуб М. О.	456
Криворучко А. П.	445, 471
Крисань В. В.	469
Кулаєва О. Н.	62
Кучма В. М. (Кучма В. Н.)	205, 410, 460, 462, 464, 478
Левон Ф. М.	457
Леппик М. В. (Леппик М. В.)	304, 306, 319, 324, 337, 368
Ловинська В. М.	387, 425
Лоза І. М.	274, 278, 289, 305
Лиженко І. І. (Лыженко И. И., Lyzshenco I.)	14, 18, 21, 46, 48, 49, 50, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 79, 80, 82, 84, 85, 86, 87, 89, 92, 94, 95, 96, 98, 103, 105, 106, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 118, 119, 123, 126, 129, 133, 137, 143, 146, 153, 157, 169, 176, 177, 180, 189
Лихолат Ю. В.	413, 437
Маканнікова М. В.	464

Маслікова К. П.	400
Матвєєв М. М. (Матвєєв Н. М.)	96, 108, 159, 179, 237, 261
Мельничук Д.	400, 401
Михайлов О. Ф.	4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 67, 68, 69, 70, 73, 75, 80
Мишкіна Н. І. (Mishkina N. I.)	139, 156, 158, 162, 163, 164, 166, 168, 170, 173, 177, 186, 198, 219
Нємченко М. В.	376, 382, 383, 384, 460, 462, 464
Непочатенко О. О.	459
Овчаренко С. В.	272, 287, 288, 309, 329, 332, 342
Омельянчик Л.О.	385, 397, 405, 409, 422, 424, 433, 442, 443
Павлюченко К. О.	378, 379, 406, 419, 428
Пересипкіна Т. М. (Пересыпкина Т. Н., Peresipkina T. N.)	144, 158, 160, 162, 166, 171, 173, 175, 176, 182, 184, 186, 191, 193, 194, 204, 220, 230, 233
Письменчук В. Д.	272, 287, 288, 309, 327, 329
Плюто К. Б.	97, 128
Потапова Ж. А.	10, 35,
Пономарьова О. А. (Пономарева Е. А.)	375, 377, 380, 391, 392, 393, 395, 404, 408, 410, 420, 424, 440, 443, 446, 451, 453, 454, 461, 463, 465
Почтаренко В. І.	175
Приймак О. П. (Priymak O. P.)	318, 322, 323, 325, 326, 336, 338, 339, 340, 360, 370, 405
Поляков М. В.	256
Радченко В. Г.	427
Рудаков Ю. М.	352
Рибалко З. Г.	57
Савранська С. Д.	445

Самарська О. В.	248, 260, 264, 267, 268, 307
Сатарова Т. Н.	54
Сергейчик С. О.	237, 261
Серебрянська Є. Б.	477
Сисоєва О. В.	369, 396, 402, 412, 415
Ситнік С. А.	387, 400, 425
Сікура Й. Й.	230, 234
Слеп'ян Е. І.	20, 23, 47
Снецар Г. Ю.	472
Соболевская К. А.	17
Солошенко І. Є.	460
Стаценко Т. Л.	46
Сироватко Е. Е.	125
Таран Ю. М. (Таран Ю. Н.)	123
Тарпак В. (Turpak V.)	218
Тетельбаум Ю. В.	299, 315
Ткач В. В.	466, 469, 471, 477
Травлеєв А. П. (Травлеев А. П.)	54, 99, 107, 122, 145
Улейська Л. И.	213
Фендюр Л. М. (Fendur L. M.)	138, 139, 140, 143, 144, 149, 151, 160, 162, 180, 182, 190, 194, 232, 276, 284
Філюк К. В.	411
Хирна А. Н.	20
Хімікус Г. В.	455
Черданова В. А.	304
Чонгова А. С.	432, 436
Шевченко Н. В.	262, 305
Шемавн'ов В. І.	275,
304	
Шиян В. М.	225
Шокало О. В.	234, 236, 239, 243, 244, 258
Юсипіва Т. І. (Юсыпива Т. И., Usyryva T. I.)	163, 167, 168, 169, 178, 181, 188,

197, 203, 206, 210, 227, 228, 246

Яковлев Е. А. 175

Яковлева-Носарь С. О. (Яковлева С. О., Yakovleva S. O.) 180, 186, 193,
195, 202, 208, 209, 216, 217, 219, 222, 223, 224, 230, 235, 240, 247,
250, 251, 252, 254, 255, 257, 259, 261, 269, 279, 281, 282, 292, 298,
299, 300, 301, 312, 315, 324, 331, 333, 335, 345, 358, 385, 441, 450

Якубов Х. Т. 304, 335

Яловенко А. С. 390, 414

Зміст

<i>Іванченко О.Є., Братчик А.Г. Слово про вченого</i>	3
Основні дати життя і діяльності професора Бессонової Валентини Петрівни	6
З під пера науковця	7
Хронологічний покажчик публікацій	24
Фотоогляд: люди, роки, життя	85
Література про життя та діяльність В. П. Бессонової	95
Наукова школа. Дисертації, підготовлені під науковим керівництвом В. П. Бессонової	96
Праці, опубліковані за науковою редакцією В. П. Бессонової	97
Іменний покажчик	102

Наукове видання

Серія:

«Біобібліографія вчених-аграріїв ДДАЕУ»

заснована НБ ДДАЕУ у 2010 році.

Випуск 6

Укладачі:

Братчик Антоніна Григорівна

Кобець Наталія Володимирівна

Бущук Світлана Степанівна

Дирда Галина Віталіївна

Професор Бессонова Валентина Петрівна

*Біобібліографічний покажчик наукових праць
за 1969–2016 роки*

Науковий редактор:

Ю. І. Грицан – доктор біологічних наук, професор

(Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет)

Відповідальна за випуск:

Прудка Людмила Євгеніївна

Комп'ютерний набір та дизайн:

Дирда Галина Віталіївна